

Evaluering af MKF

Undervisningsministeriet

Rapport

December 2016

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	INDLEDNING	4
1.1	Formål og baggrund	4
1.2	Evalueringsdesign: Programteori og hypoteser	6
1.2.1	Hypoteser	8
1.3	Metode	9
1.4	Hovedkonklusioner	10
1.5	Anbefalinger	13
1.6	Læsevejledning	15
2.	INSTITUTIONELLE RAMMER	15
2.1	Lovgivning	16
2.2	Økonomi	17
2.3	Hvad er et meritgivende kombinationsforløb?	18
3.	EFFEKTEN AF ET MERITGIVENDE KOMBINATIONSFORLØB	20
3.1	Registeranalysens formål	20
3.2	Hvor mange kommer i MKF?	22
3.3	Hvem kommer i MKF?	23
3.4	Sammenhængen mellem deltagelse i MKF og påbegyndelse og gennemførelse af en erhvervsuddannelse	25
3.4.1	Betydningen af deltagelse i MKF for påbegyndelse af en erhvervsuddannelse på tværs af subgrupper	28
4.	ORGANISERINGEN AF MKF	28
4.1	Samarbejde	29
4.2	Tilrettelæggelsen af forløbene	32
4.3	Holdstørrelse og økonomi	34
5.	MÅLGRUPPEN	36
5.1	Deltagelse i MKF og begrundelser for undtagelse af MKF	36
5.2	Deltagertyper på produktionsskolerne	38
5.3	Hvem tilbydes MKF?	40

5.4	Variationer i formål, målgruppe og organisering	41
5.5	Merit	44
6.	FORLØBET: FORBEREDELSE, AFHOLDELSE OG AFSLUTNING	45
6.1	Planlægning og forberedelse	45
6.2	Afholdelse	49
6.3	Afslutning	53
6.4	deltagernes udbytte	55
7.	BARRIERER	56
8.	METODE	59
8.1	Registeranalyse	59
8.1.1	Metode	59
8.1.2	Data	61
8.2	Spørgeskemaundersøgelse	63
8.2.1	Udvikling af spørgeskemaer	64
8.2.2	Dataindsamling	64
8.3	Caseanalyser af MKF-samarbejder	65
8.3.1	Caseudvælgelse	66
8.3.2	Kvalitative interviews med ledere, lærere og deltagere i de ni cases samt samarbejdende erhvervsskoler	67
8.3.3	Analysestrategi: Kvalitativ indholdsanalyse	70
8.3.4	Dokumentanalyse	70
9.	BILAG 1. DISPLAY - VIGTIGSTE BARRIERER FOR IMPLEMENTERING	72
10.	BILAG 2. REGRESSIONSANALYSE	73
11.	BILAG 3. SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE	75
12.	BILAG 3. INTERVIEWGUIDE	84

1. INDLEDNING

1.1 FORMÅL OG BAGGRUND

I 2007 blev der på baggrund af resultaterne af en rapport fra EVA om sammenhænge mellem produktionsskoler og erhvervsskoler indført et krav i produktionsskoleloven, at deltagere, der gennemfører et produktionsskoleforløb på mere end tre måneder, skal indgå meritgivende kombinationsforløb til kompetencegivende uddannelse, medmindre særlige forhold taler herimod, jf. § 2, stk. 4, i lov om produktionsskoler.

Meritgivende kombinationsforløb (forkortet MKF) er et undervisningsforløb, der indeholder elementer fra undervisningen på produktionsskolen og på en kompetencegivende ungdomsuddannelse, herunder særligt erhvervsuddannelserne. Formålet er at bygge bro mellem skoleformerne og skabe en glidende og individuelt tilrettelagt overgang til bl.a. erhvervsuddannelsessystemet. MKF tilsigter, at deltagerne får erfaringer med en anden type uddannelsesinstitution samt med krav og indhold i en kompetencegivende ungdomsuddannelse samtidig med, at tilknytningen til produktionsskolens værkstedstilbud med dets tætte lærerkontakt og den tilknyttede individuelle vejledning bevares.

Implementeringen af MKF har vist sig at være vanskelig. Produktionsskoleforeningen konkluderer i en desk-rapport fra 2015, viser at andelen af produktionsskoledeleger, der kommer på MKF, er faldet fra 30 % i 2009 til 15 % 2014.¹ Lovgivningens intention om, at næste alle deltagere, der gennemfører et produktionsskoleforløb på mere end tre måneder, skal i kombinationsforløb, har således ikke på noget tidspunkt været implementeret. Desk-rapporten peger endvidere på, at der er behov for systematisk viden om forløbenes længde, forløbenes fagområde, overgangen til erhvervsuddannelse, individuelt vs. holdbaseret forløb, omfanget af meritgivende elementer, kombinationselementet, grunde til at forløb ikke bliver iværksat samt betydningen af den nye grundforløbsstruktur på erhvervsskolen for meritgivende kombinationsforløb.

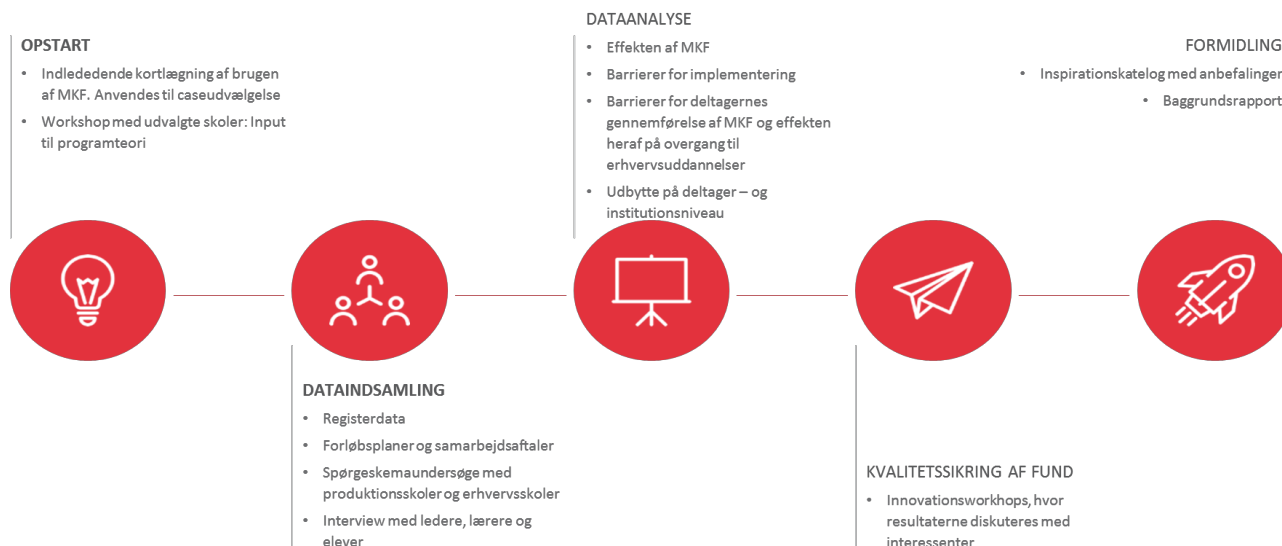
Denne evaluering bidrager med systematisk viden på disse punkter. Evalueringen bygger på en programteoretisk tilgang, som præsenteres nedenfor. Følgende fem overordnede undersøgelsesspørgsmål om implementering og effekt belyses i evalueringen:

- Hvordan går det de deltagere, der gennemfører et MKF? Bidrager MKF til en mere effektiv udslusning til en erhvervsuddannelse?
- Hvorfor er det kun 15 % af deltagerne, som gennemfører et MKF?
- Hvad kan man lære af de institutioner, som gennemfører MKF? Hvorfor bruger de MKF?
- Hvilke barrierer er der for, at flere deltagere gennemfører et MKF?
- Og hvilke barrierer er der for, at et MKF fører til, at deltagerne efterfølgende påbegynder en erhvervsuddannelse eller en anden ungdomsuddannelse?

¹ Produktionsskoleforeningen (2015). *Meritgivende Kombinationsforløb. Desk Report angående: Eksisterende viden om de meritgivende kombinationsforløb mellem produktionsskoler og erhvervsskoler 2007-2015.*

Evalueringen er bygget op omkring fem faser, se figur 1.

Figur 1. Evalueringens fem faser

Opstarten bestod i en indledende kortlægning, som blev brugt som grundlag for caseudvælgelsen af produktionsskoler. Der blev også afholdt en indledende workshop, som bl.a. havde til formål at kvalificere programteorien.

Efter at have udarbejdet programteorien for evalueringen blev **dataindsamlingen** påbegyndt. Evalueringen bygger på fire forskellige kvalitative og kvantitative datakilder: Registerdata, spørgeskemaundersøgelser med produktionsskoler og erhvervsskoler samt et casestudie af ni produktionsskoler og deres samarbejdende erhvervsskoler, herunder interview med ledere, lærere og deltagere samt indgående samarbejdsaftaler og forløbsplaner for et udsnit af deltagerne fra hver skole. **Dataanalysen** har fokus på de barrierer, der er for implementering af MKF og for deltagernes gennemførelse af MKF, samt på hvad der omvendt fremmer deltagelse på MKF og efterfølgende overgang til erhvervsuddannelse.

Analysens resultater er blevet **kvalitetssikret** gennem afholdelsen af to innovationsworkshops, hvor resultaterne er blevet præsenteret for og diskuteret med centrale interessenter for MKF, herunder repræsentanter fra produktionsskoler, erhvervsskoler og UU-Centre.

Formidlingen af evalueringen tager form af et inspirationskatalog, der videreformidler centrale fund og anbefalinger til interessenter. Herudover fungerer nærværende også som baggrundsrapport for inspirationskataloget.

1.2 EVALUERINGSDESIGN: PROGRAMTEORI OG HYPOTESER

Evalueringsdesignet tager udgangspunkt i programteori. Der hersker efterhånden et hav af forskellige måder at udforme programteori på, og særligt forandringsteori har i de senere år fået stor opmærksomhed i Danmark. Men som førende forskere inden for evalueringsteori gør opmærksom på, er implementeringsteori mindst lige så vigtig som forandringsteori. Hvor forandringsteori fokuserer på de processer, der genererer forandring hos deltagerne og dermed ændrer deres adfærd, er implementeringsteori opmærksom på, hvordan indsatser er konstrueret og hvilke ressourcer, der anvendes for at aktivere forandringsprocesserne.² Da netop manglende implementering af MKF udgør grundstenen i problemerne omkring MKF, anvender vi en programteori med lige stor fokus på implementeringsdelen og forandringsdelen.

Som led i evalueringen er der blevet udviklet en programteori på baggrund af desk researchen og opstartsworkshoppen, hvor repræsentanter fra de ni skolecases og samarbejdende erhvervsskoler deltog.

Figur 2 viser den udarbejdede programteori for evalueringen. Programteoriens **implementeringsdel** fokuserer på **input** i tilrettelæggelsen af MKF samt selve afholdelsen af MKF. Teorien bag ideen om MKF forudsætter, at deltagere, som er mere end tre måneder på en produktionsskole, faktisk sendes afsted på kombinationsforløb, samt at erhvervsskolerne udbyder MKF. Da vi allerede ved, at få produktionsskolede deltagere deltager i MKF, er fokus for denne del af evalueringen todelt: 1) Hvilke barrierer hindrer implementeringen af MKF – altså at deltagere tilbydes MKF, og at erhvervsskolerne udbyder MKF; 2) Hvordan afholdes MKF? Hvilke deltagere sendes afsted, hvor længe er de afsted, hvilken skole er de på, hvilke lærere underviser dem og ud fra hvilken pædagogisk tilgang, og hvordan forberedes og afsluttes forløbene.

Programteoriens **forandringsdel** beskriver den forventede forandringsproces og effekt af forløbene, dvs. det *ideelle* forløb. Her er fokus på den "forandringsproces", som deltagerne og lærerne gerne skulle undergå ved at deltage i MKF. Fokus er således ikke blot på effekten af MKF på overgangen til erhvervsuddannelser, men også hvorfor denne effekt opstår, dvs. de udviklingstrin, som deltagerne og lærerne skal igennem for at det ønskede resultat (overgang til erhvervsuddannelse) opnås. Hvor implementering er et gennemløbende fokus i hele programteorien, fokuserer forandringsdelen på forandringen, *når* MKF er implementeret.

På baggrund af den udarbejdede programteori er der udarbejdet en række hypoteser for både implementeringsbarrierer, forandringsprocessen samt effekten af indsatsen.

² Funnel, S.C & P.J. Rogers (2011). *Purposeful Program Theory - Effective Use of Theories of Change and Logic Models*, Jossey-Bass; Bredgaard, Thomas, Julia Salado-Rasmussen og Stella Mia Sieling-Monas (under udgivelse). "Virkningsevaluering" i T. Bredgaard, (red.) *Evaluerings af offentlig politik og organisationer*, Hans Reitzels forlag

Figur 2. Programteori for evalueringen af MKF

MERITGIVENDE KOMBINATIONS- FORLØB

Elevvinklen

Institutionsvinklen

INPUT

- Deltagere, der gennemfører et produktionskoleforløb på mere end 3 måneder, tilbydes meritgivende kombinations-forløb til kompetencegivende uddannelse, medmindre særlige forhold taler imod
- Erhvervsskoler udbyder Meritgivende Kombinationsforløb og deltagere fra produktionsskolen

KENDSKAB OG ERFARING

- MKF deltageren får et godt kendskab til erhvervsskolen, lærerne og eleverne
- MKF deltageren får et godt kendskab til uddannelsesmulighederne, fagene og de faglige krav.
- Erhvervsskolerne får kendskab til potentielle fremtidige elever
- Relationen mellem erhvervsskolelærer og fremtidige potentielle elever styrkes
- Styrket relationer mellem lærer på erhvervsskole og produktionsskole

KOMPETNECEUDVIKLING- OG AFKLARING

- Styrket faglighed
- Deltageren bliver mere afklaret om sine faglige og personlige kompetencer og eventuelt behov for forbedring heraf

AFKLARING OG OPFØLGNING

- Deltageren bliver mere afklaret om sit uddannelsesvalg
- Evaluering af MKF giver grundlag for at opstille faglige og personlige mål
- Læreren får viden om deltagernes interesser og fremtidige uddannelsesønsker.
- Grundlag for at lave en målrettet plan for deltagerens forløb på skolen

RESULTATER

- Flere deltagere får interesse for at tage en erhvervsuddannelse
- Flere deltagere starter på en eud efter at have gennemført et MKF
- **Flere deltagere gennemfører på en eud efter at have gennemført et MKF**
- Flere erhvervsskoler modtager tidligere MKF deltagere på grundforløbet

1.2.1 Hypoteser

På baggrund af programteorien og inputtene fra opstartswerkshoppen er følgende hypoteser blevet udledt:

Barrierer for implementering:

- **Økonomi.** Både et flertal af erhvervsskolerne og produktionsskolerne oplever, at økonomien er en væsentlig barriere.
- **Samarbejde:** Skolerne oplever samarbejdsproblemer omkring afholdelse af MKF, hvilket besværliggør udbydelser af MKF. Dette kan være lige fra strukturelle problemer omkring samarbejdet til det konkrete samarbejde mellem lærerne.
- **Deltagernes ressourcer:** Flere af deltagerne på produktionsskolerne opleves ikke som ressourcestærke nok til at deltage i kombinationsforløb, hvorfor de ikke sendes afsted.
- **Erhvervsskolereformen:** De øgede adgangskrav til erhvervsskolen betyder, at flere af deltagerne på produktionsskolen ikke længere er i målgruppen for en erhvervsuddannelse.
- **Optagelsespraksisser:** Forskellige optagelsespraksisser på erhvervsskolerne og produktionsskolerne besværliggør udbydelser af MKF.
- **Lærerressourcer:** Manglende lærerressourcer på produktionsskolerne og/eller erhvervsskolerne til at planlægge og gennemføre MKF kan hindre afholdelsen af MKF.
- **Geografi:** Store geografiske afstande mellem produktionsskolerne og erhvervsskolerne kan hindre afholdelsen af MKF.

Forandringsprocesser – udbytte på deltagerniveau:

- **Kendskab og erfaring:** Gennem MKF oplever deltagerne at blive bekendt med skolen, lærerne, deltagerne samt fag og det faglige niveau.
- **Kompetenceudvikling- og afklaring:** Ved at deltageren modtager undervisning på ordinært niveau styrkes deltagerens faglighed. Deltageren opnår også en større erkendelse af egne faglige og personlige kompetencer samt behovet for at arbejde med disse.
- **Afklaring og opfølgning:** Gennem MKF bliver deltageren mere afklaret omkring hvad der interesserer ham/hende og hvilken fremtidig uddannelse deltageren eventuelt ønsker at begynde på.

Forandringsprocesser – udbytte på skoleniveau:

- **Kendskab og erfaring:** Gennem MKF får lærerne på erhvervsskolen kendskab til en potentiel fremtidig deltager og mulighed for at skabe en relation.
- **Kompetenceudvikling -og afklaring:** Gennem MKF opnår lærerne viden om deltagernes kompetence, herunder hvilke kompetencer, der skal arbejdes målrettet videre med for at gøre deltageren klar til erhvervsuddannelse.

- **Afklaring og opfølgning:** Gennem MKF opnår lærerne på produktionsskolen viden om deltageres interesser og (fremtidige) uddannelsesønsker. En viden, som læreren kan bruge som udgangspunkt for planlægningen af deltagerens forløb på produktionsskolen.

Effekter:

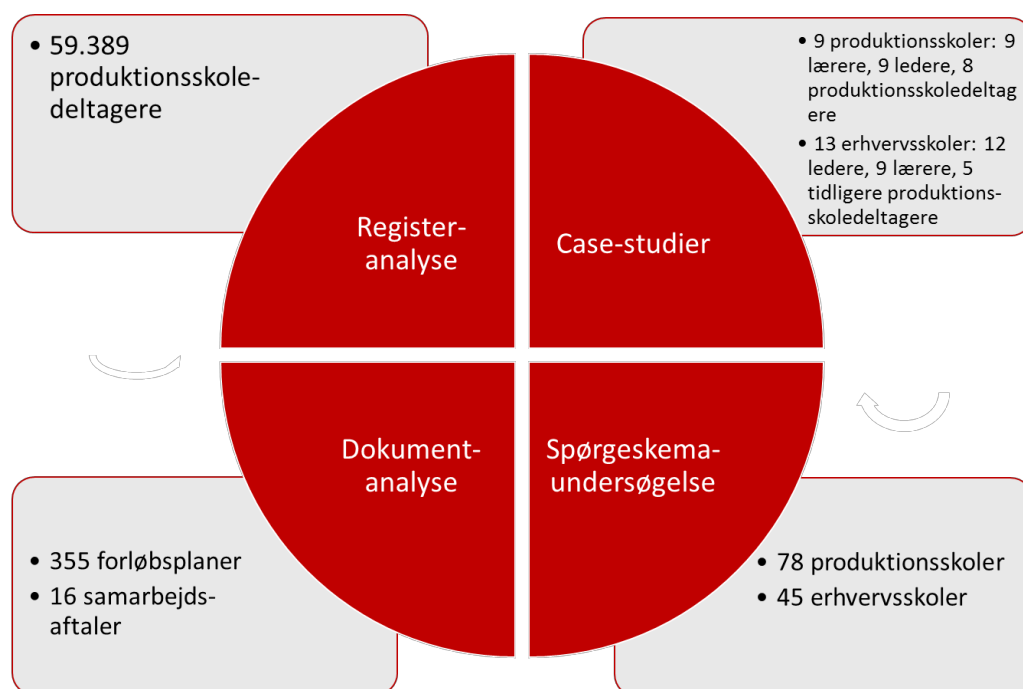
- Flere produktionsskoledeltagere overgår til en erhvervsuddannelse
- Flere produktionsskoledeltagere gennemfører en erhvervsuddannelse

1.3 METODE

MKF er en kompleks størrelse at evaluere, idet der er stor variation i både implementeringsgraden og selve tilrettelæggelsen og indholdet af forløbene blandt skolerne. Nogle skoler sender således meget få deltagere afsted, andre sender hele værkstedshold. Nogle skoler sender deltagerne på kortere kombinationsforløb på flere skoler, andre sender deltagerne på tre ugers samlet forløb på én skole. Nogle deltagere er afsted på individuelle forløb og andre i hold – blot for at nævne nogle af de mange MKF-varianter.

For bedst muligt at indfange de centrale tendenser i denne kompleksitet benytter evalueringen sig af **metodetriangulering**, hvor forskellige datakilder og dataanalyser kombineres, således de hver især og sammen belyser forskellige dele af evalueringsspørgsmålene. Figur 3 oplister indholdet af de forskellige datakilder.

Figur 3. Evalueringens datakilder

Registeranalysen bygger på data fra Danmarks Statistik og fra produktionsskolernes administrative systemer. Oplysninger fra skolernes administrative systemer om hvilke produktionsskoledeltagere, der har deltaget i MKF, er koblet til data i Danmarks Statistik om deltagerne baggrundsforhold og deres uddannelseshistorik. Hovedformålet med registeranalysen er at afdække sammenhængen mellem MKF-deltagelse og overgang til samt gennemførelse af en erhvervsuddannelse. Registeranalysen omfatter både deltagere, som har været i MKF og deltagere som ikke har.

Spørgeskemaundersøgelsen blandt produktionsskoler afdækker skolernes brug og organisering af MKF, deres opfattelse af deltagernes udbytte samt deres opfattelse af barrierer på deltagerniveau og institutionsniveau. Spørgeskemaundersøgelsen er gennemført med 78 produktionsskoler, hvilket giver en svarprocent på 94.

Spørgeskemaundersøgelsen blandt erhvervsskoler afdækker skolernes brug og organisering af MKF, deres opfattelse af deltagernes udbytte samt deres opfattelse af barrierer på deltagerniveau og institutionsniveau. Spørgeskemaundersøgelsen er gennemført med 45 erhvervsskoler, hvilket giver en svarprocent på 52.

Et casestudie af ni produktionsskoler, som er udvalgt på baggrund af udslusning og brug af MKF, bidrager med dybdegående viden om ledernes, lærernes og deltagernes perspektiv på MKF. Hver af de ni cases belyses gennem interview med ledere og lærer på produktionsskolen og på en eller flere samarbejdende erhvervsskoler. Herudover er der interviewet deltagere fra de tre skole-cases, som har den højeste brug af MKF (målt som taxametertilskud) og højeste udslusning til erhvervsuddannelse.

Dokumentanalyse af samarbejdsaftaler fra de ni skole-cases har til formål at afdække detaljeringsgraden af samarbejdsaftalerne, hvilket sker ud fra en forventning om, at det har en betydning for samarbejdsaftalens anvendelighed.

Dokumentanalyse af forløbsplaner har til formål at afdække årsager til at deltagere ikke kommer på MKF. Der er analyseret 33 forløbsplaner fra hvert af de ni skole-cases.

1.4 HOVEDKONKLUSIONER

Hovedkonklusioner om sammenhængen mellem deltagelse i MKF og overgang til erhvervsuddannelse:

- **MKF virker!** Registeranalysen viser, at deltagelse i MKF øger sandsynligheden for at begynde en erhvervsuddannelse for den målgruppe af elever, som er blevet sendt afsted. **Produktionsskoledeltagere, der har deltaget i MKF, har større sandsynlighed for at påbegynde en erhvervsuddannelse** sammenlignet med deltagere, der ikke har været på MKF. Der skal dog tages forbehold for, at implementeringen af MKF er lav i den undersøgte periode. Registeranalysen tager højde for deltagernes baggrundsforhold men ikke personlige og sociale kompetencer og det forhold, at det er de mest motiverede deltagere, som i dag kommer i MKF.

- Registeranalysen viser også, at **MKF har en betydning på deltagernes gennemførelsen af en erhvervsuddannelse**. Sammenhængen er dog mindre kraftig end sammenhængen mellem MKF og påbegyndelse på en erhvervsuddannelse.
- Effektevalueringen understøtter tidligere estimater for andelen af produktionsskoledeltagere, der kommer i MKF. Evalueringen viser således, at **kun 13 % af alle produktionsskoledeltagere, der gik på skolen i mere end tre måneder i 2014, kom på kombinationsforløb**. Dette er væsentlig mindre end lovgivningens intention om næsten 100 %.
- Deltagerne i kombinationsforløb har i høj grad samme karakteristika, som de deltagere, der ikke har været i kombinationsforløb. Det gælder i forhold til køn, alder, herkomst, FSA karakterer og social baggrund. Analysen kan ikke sige noget om, hvorvidt der er forskelle på faktorer, som vi ikke kan observere i data, som fx motivation eller personlige ressourcer.

Konklusioner vedrørende barrierer for implementering:

- Der er en **asymmetri i lovgivningen** mellem produktionsskoler og erhvervsskoler i forhold til tilrettelæggelse og gennemførelse af MKF. På den ene side skal produktionsskolerne sende deres deltagere i kombinationsforløb, på den anden side er erhvervsskolernes udbud af kombinationsforløb ikke reguleret ved lov. Dette kan forklare det lave udbud af MKF fra flere erhvervsskoler.
- **Skolerne oplever ikke, at der er et økonomisk incitament til at sende produktionsskoledeltagere på MKF**, dels pga. kombinationsforløbstaxameterets størrelse i forhold til omkostningerne ved køb af undervisning, dels pga. problemer med fremmøde. Økonomi er således en væsentlig barriere for implementeringen af MKF, hvilket også påpeges af cirka halvdelen af de interviewede lærere og ledere fra de ni cases.
- Selvom mange produktionsskoler og erhvervsskoler har indgået fælles samarbejdsaftaler om afviklingen af MKF, så er størstedelen af samarbejdsaftaler mere formelle hensigtserklæringer frem for mere konkrete beskrivelser af tilrettelæggelsen og vilkårene for afholdelsen af MKF. Spørgeskemaundersøgelsen viser dog ikke overraskende, at **jo mere konkrete samarbejdsaftalerne er, desto flere deltagere kommer i kombinationsforløb**.
- **Casestudierne viser, at erhvervsskolereformen har haft stor betydning for MKF**. For det første har reformen betydet, at **skolernes optagelsespraksisser nu er forskellige**. Hvor produktionsskolerne optager deltagere løbende, optager erhvervsskolerne deltagere fast to gange årligt. Dette har betydet, at erhvervsskolernes fleksibilitet til at optage deltagere løbende eller integrere deltagere individuelt på eksisterende hold er reduceret. Derfor udbyder langt de fleste erhvervsskoler i dag MKF enten som hold to gange årligt på grundforløb 1

eller som individuelle forløb på grundforløb 2, hvor deltagerne kan overgå direkte til erhvervsuddannelsen, såfremt forløbet går godt. For det andet **har erhvervsskolereformens karakterkrav (både ift. optagelse og overgangen fra grunddelen) betydet, at målgruppen for MKF opleves som være blevet indsnævret**. Således udtrykker mange produktionsskoler og erhvervsskoler, at det ikke giver mening at sende deltagere på MKF, som de ved, aldrig vil kunne klare overgangsprøverne.

- Casestudierne finder, at der overordnet set er **tre deltagertyper på produktionsskolerne** – den afklarede, den uafklarede og udfordrede, samt den meget uafklarede og udfordrede deltager. Netop deltagerens ressourcer angives af de interviewede lærere og ledere fra de ni skole-cases som den afgørende barriere for implementeringen af MKF – de ser simpelthen ikke en stor del af deltagergruppen som stærk nok til at deltage på MKF.
- Casestudierne finder endvidere, at **skolernes opfattelse af formålet med MKF påvirker hvilke(n) deltagertyper, som de ser værende i målgruppen for MKF. Jo snævrere formål, desto færre deltagere er i målgruppen for MKF**. I dag undtages mange deltagere enten, fordi de vurderes at være for afklarede (deltagertype 1) eller for uafklarede og/eller udfordrede (deltagertype 3). Dette betyder, at **MKF typisk tilbydes deltagertype 2, de uafklarede, som sendes afsted på holdforløb**. Undtagelsen er de individuelle forløb, som primært tilbydes de afklarede deltagere, hvor det bruges som direkte overgang til at begynde på en erhvervsuddannelse.
- Både casestudierne og spørgeskemaundersøgelsen viser, at der er et **stort problem med manglende fremmøde og frafald blandt deltagerne på MKF**, hvilket dels skaber frustration blandt personalet på erhvervsskolerne, som har afsat tid og ressourcer til at undervise deltagerne, og dels ud fra en økonomisk betragtning om at produktionsskolerne betaler for tomme pladser.
- Endeligt viser casestudierne, at navnet *meritgivende* kombinationsforløb skaber forvirring blandt skolerne, idet der er stor usikkerhed om, hvordan merit skal fortolkes.

Konklusioner vedrørende deltagerens udbytte af MKF (baseret på casestudierne):

- **Deltagerne oplever at blive afklarede på hvert deres niveau**. Det vil sige, de i forvejen afklarede deltagere bliver bekræftet i deres uddannelsesvalg, og de mindre afklarede bliver mere afklarede om, hvad der interesserer dem eller ikke interesserer dem.
- **MKF skaber tryghed**, idet deltagerne lærer både erhvervsskolen og lærere på skolen at kende. Dem, der oplever vellykkede forløb, opnår også en tryghed i selve succesen, idet de oplever, at de også er dygtige nok til at gå på en erhvervsskole og får mod på at starte.

- **Flere deltagere får også en række personlige og sociale kompetencer** med sig, de oplever at kunne begå sig et nyt sted og at kunne samarbejde med andre unge mennesker, som de ikke kender i forvejen.
- For at MKF kan give deltagerne det forventede udbytte— dvs. gøre deltagere mere afklarede og give dem lyst og mod til at starte på en erhvervsuddannelse – **er det vigtigt at indtænke forberedelsen og afslutningen af forløbet aktivt i planlægningen af MKF.** Det er således kendetegnende for de cases, hvor MKF-samarbejdet mellem produktionsskolen og erhvervsskolerne er godt, og deltagerfremmødet er højt, at man ser MKF som et forløb, der også består af forskellige aktiviteter både før og efter selve blot afholdelsen af undervisningen. Både deltagere og lærere (fra begge skoler) skal klædes på inden forløbet, f.eks. gennem indledende besøg, og der er gode erfaringer med at forløbet afsluttes med en præsentation og en diplomoverrækkelse. Herudover er det centralt for den videre afklaring af deltageren, at erhvervsskolen laver en **individuel evaluering** med hver enkelt deltager, gerne i samvær med læreren fra produktionsskolen.
- **Det har stor betydning hvilken lærer fra erhvervsskolen, der underviser, og at vedkommende kan tilrettelægge undervisning ud fra de pædagogiske og didaktiske behov, som deltagerne kommer med.** Som følge af deltagergruppens forskellige faglige og sociale/personlige udfordringer er der meget gode erfaringer med, at undervisningen foretages af lærere, der pædagogisk og didaktisk er vant til at håndtere mere udfordrede elever.
- Endeligt **medfører MKF også viden og afklaring om deltagernes kompetencer hos særligt produktionsskolens lærere.** Dette gælder i særdeleshed de skoler, hvor man får givet deltagerne en individuel evaluering og arbejder målrettet med denne viden til at øge deltagernes kompetencer efterfølgende og gøre dem klar til en erhvervsuddannelse. Dog finder evalueringen også, at man ved **mange erhvervsskoler er dårlige til at anvende viden om og erfaringen med den enkelte deltager fra forløbet, hvis deltageren efterfølgende starter på erhvervsskolen.**

1.5 ANBEFALINGER

Evalueringen viser, at der er en positiv sammenhæng mellem deltagelse i MKF og udslusningen til erhvervsuddannelser. Det er derfor både i produktionsskolernes og erhvervsskolernes interesse, at flere produktionsskolede deltagere kommer i kombinationsforløb. Særligt for erhvervsskolerne burde interessen være høj, selvom de ikke er direkte forpligtede af loven til at udbyde MKF, da evalueringen viser, at **MKF kan bruges som rekrutteringsværktøj til erhvervsuddannelserne.** De største ud-

fordringer er at få skabt kombinationsforløb, der kan favne produktionsskolernes mere brede deltagergruppe, der typisk har forskellige faglige, sociale og personlige udfordringer, samt at få reduceret det store frafald fra forløbene.

På baggrund af ovenstående er evalueringens **hovedanbefalinger** følgende:

- Erhvervsskolernes ansvar i forhold til MKF skal italesættes. Den nuværende asymmetri mellem produktionsskolernes pligt til at sende deres deltagere på MKF og erhvervsskolernes manglende pligt til at udbyde MKF er hæmmende for samarbejdet om MKF, hvor produktionsskolerne i dag bærer en alt for stor del af byrden.
- Der er behov for flere mere konkrete samarbejdsaftaler mellem produktionsskoler og erhvervsskolerne om MKF. Her kan de to interesseorganisationer, Produktionsskoleforeningen og Danske Erhvervsskoler, med fordel gå foran og opfordre deres medlemmer til at øget samarbejde samt eventuelt videreformidle gode eksempler på velfungerede samarbejdsaftaler samt velfungerende forløb.
- For at øge antallet af deltagere på MKF skal en bredere fortolkning af formålet anlægges, så forløbet kan rumme alle deltagere på en produktionsskole. En bredere fortolkning af formålet – og dermed også længere udsigter til en overgang til ungdomsuddannelse for nogle deltagere – er måske ikke i første omgang tillokkende for erhvervsskolerne. Men et målrettet samarbejde om deltagernes refleksion over egen uddannelsesmulighed, bedre kendskab til uddannelsernes indhold og et efterfølgende målrettet arbejde med deltagernes faglige og sociale færdigheder vurderes på længere sigt at være positivt for overgang til ungdomsuddannelser. En bredere fortolkning forhindrer vel at mærke heller ikke, at MKF for nogle deltagere antager et snævert formål om snarlig overgang til erhvervsskole.
- Tages målsætningen om, at næsten alle deltagere skal afsted alvorligt, herunder også de svageste, skal MKF tilrettelægges herefter. Dette gælder både produktionsskolerne og erhvervsskolerne. Produktionsskolerne bør overveje, om der skal sendes en lærer med til at støtte de svageste deltagere og dermed også aflaste erhvervsskolelæreren denne opgave. Erhvervsskolerne bør overveje, hvordan MKF tilrettelægges bedst muligt pædagogisk og didaktisk for produktionsskolelærerne, herunder hvilke lærere der bedst kan og ikke mindst har lyst til at undervise denne gruppe af deltagere.
- De mange udeblevne deltagere på forløbene skal håndteres. Dette kan bl.a. ske ved at gøre det mere attraktivt for dem at være med, bl.a. gennem en grundig forberedelse og en god afslutning af forløbet, eksempelvis et diplom for deres deltagelse. Det kan også ske ved at overveje tilrettelæggelsen af forløbene og ikke blot tilbyde/udbyde standardmodellen af to ugers varighed. Det kan f.eks. overvejes at lave kortere men flere forløb på forskellige skoler

eller lade forløbet strækkes ud over hele måneder med blot en dag på erhvervsskolen om ugen.

- Mere information om økonomien i meritgivende kombinationsforløb kan medvirke til at ændre skolernes oplevelse af økonomien, som en barriere. Det kan eksempelvis overvejes at give eksempler på forskellige "modeller" og samarbejder mellem erhvervsskoler og produktionsskoler. Endvidere bør man overveje at vedtage en maks. pris, som erhvervsskolerne kan kræve for MKF.
- Ordet "merit" bør forklares mere tydeligt overfor skolerne, således en misforståelse heraf ikke hindrer en større udbredelse af MKF.
- Endeligt har evalueringen vist, at registreringen af MKF i de administrative systemer med fordel kan ensartes i højere grad end det er tilfældet i dag. Den eksisterende registrering af MKF giver et godt grundlag for at analysere effekten af MKF, men ikke hvorvidt denne effekt varierer i forhold til *hvor* deltagerne kommer hen i MKF og *hvilken model*, der anvendes (hold eller individuelt samt hvorvidt det er et sammenhængende forløb eller delt ud på flere uger med få dage på erhvervsskolen hver uge).

1.6 LÆSEVEJLEDNING

Rapporten er struktureret i 8 kapitler. Analysens resultater behandles tematisk i de følgende seks kapitler med inddragelse af resultater fra registeranalysen, spørgeskemaundersøgelsen, dokumentanalyserne og casestudiet af de ni skoler, hvor det er relevant. **Kapitel 2** beskriver de institutionelle rammer. **Kapitel 3** behandler effekten af MKF ved at se på overgangen til erhvervsuddannelse for deltagere, der henholdsvis har været og ikke har været i MKF. I **kapitel 4** beskrives den aktuelle organisering af samarbejdet mellem produktionsskolerne og erhvervsskolerne. I **kapitel 5** diskuteres aktørernes forståelse af målgruppen og formålet med MKF, idet denne forståelse har en tæt sammenhæng med implementeringen. **Kapitel 6** behandler selve MKF forløbet, herunder forberedelse, afholdelse og afslutning af forløbet. I **kapitel 7** samles der op på barrierer for MKF, som i varierende grad skal adresseres for at opnå en højere grad af implementering. **Kapitel 8** beskriver den anvendte metode.

2. INSTITUTIONELLE RAMMER

Evalueringen viser, at der er en asymmetri i lovgivningen mellem produktionsskoler og erhvervsskoler i forhold til tilrettelæggelse og gennemførelse af MKF. Hvor produktionsskolerne er forpligtet ved lov til at sende deres deltagere i kombinationsforløb, er erhvervsskolernes udbud af kombinationsforløb ikke reguleret ved lov. Evalueringen viser endvidere, at skolerne oplever, at der

ikke er et økonomisk incitament til at sende produktionsskoledeltagere på MKF, da kombinationsforløbstaxameteret ikke dækker omkostningerne ved køb af undervisning.

2.1 LOVGIVNING

De lovgivningsmæssige forhold, som påvirker de institutionelle rammer for MKF er beskrevet i bekendtgørelse om lov om produktionsskoler³, bekendtgørelse om indhold og tilrettelæggelse af produktionsskoletilbud⁴, bekendtgørelse om lov om erhvervsuddannelser⁵ samt bekendtgørelse af lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse⁶. De to første bekendtgørelser vedrører MKF, mens de sidstnævnte vedrører erhvervsuddannelser og dermed blot har indirekte relevans.

Ud fra lovgrundlaget kan det konstateres, at der er et asymmetrisk forhold mellem produktionsskolerne og erhvervsskolerne i forhold til tilrettelæggelse og gennemførelse af MKF. På den ene side er produktionsskolerne forpligtede til at sende produktionsskoledeltagere på MKF, på den anden side er erhvervsskolerne ikke forpligtede i forhold til MKF. Det gælder hverken i forhold til udbud af MKF forløb eller i forhold til prissætningen – dog fremgår det af bekendtgørelse af lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse, at: *"Institutionerne skal ved udbud af kurser og andre aktiviteter som indtægtsdækket virksomhed følge god markedsføringsskik og må ikke påføre andre ubillig priskonkurrence"*. Endvidere fremgår det af kapitel 1 om formål mv. i bekendtgørelse om lov om erhvervsuddannelser, at: *"Dette uddannelsessystem skal tilrettelægges således, at det i videst muligt omfang er egnet til, at 1) motivere til uddannelse og sikre, at alle, der ønsker en erhvervsuddannelse, får reelle muligheder herfor og for at vælge inden for en større flerhed af uddannelser."* Det ligger således inden for erhvervsskolens formålsbeskrivelse at udbyde MKF.

Loven henviser endvidere til, at betaling mellem institutioner aftales mellem institutionerne, eventuelt ud fra principper fastlagt i en skriftlig samarbejdsaftale, jf. produktionsskolelovens § 2 a. Evalueringen viser i den forbindelse, at der er stor forskel på karakteren af de samarbejdsaftaler, der foreligger, herunder om de er specifikke i forhold til betaling mellem institutionerne i forbindelse med kombinationsforløb. Denne problemstilling diskuteres yderligere i kapitel 4.

Erhvervsuddannelsesreformen har haft en stor betydning for tilrettelæggelsen af og indholdet i erhvervsuddannelserne, hvilket også har påvirket produktionsskolernes og erhvervsskolernes samarbejde om MKF. Der er bl.a. ikke længere løbende optag på erhvervsuddannelserne, hvorfor planlægning af individuelle kombinationsforløb er blevet vanskeligere. Det har betydet, at flere produktionsskoler end tidligere organisere MKF-hold i stedet for individuelle forløb (se ligeledes kapitel 4 for en uddybelse heraf).

³ Bekendtgørelse af lov om produktionsskoler

⁴ Bekendtgørelse om indhold og tilrettelæggelse af produktionsskoletilbud

⁵ Bekendtgørelse af lov om erhvervsuddannelser

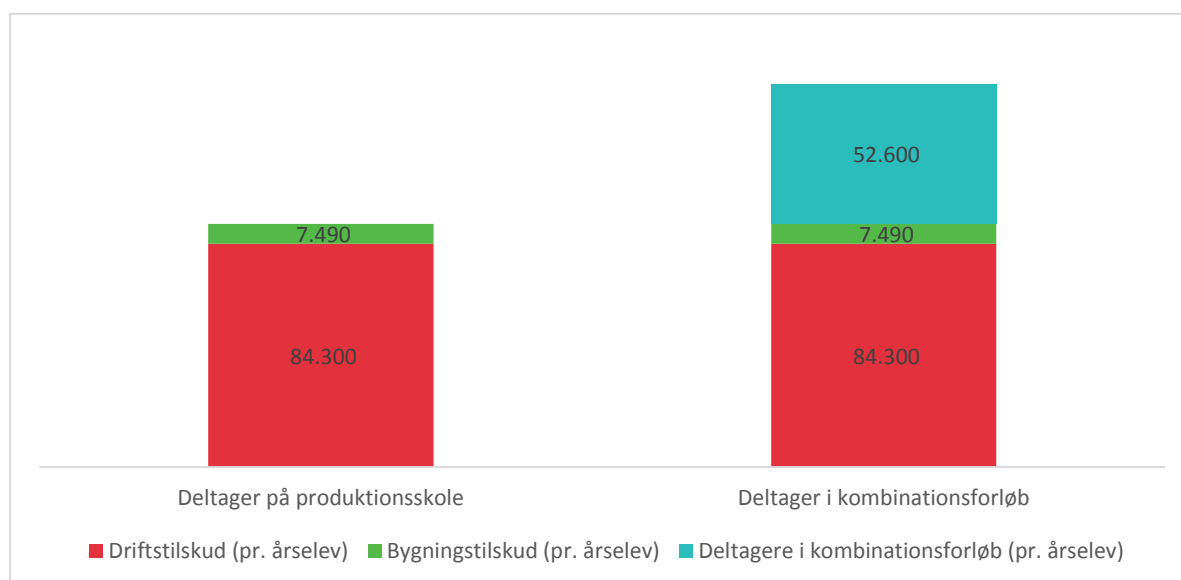
⁶ Bekendtgørelse af lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse

Erhvervsskolereformen fokuserer også meget på attraktiviteten af erhvervsuddannelserne samt fagligt og socialt sammenhold på uddannelserne. Der står bl.a.: *”Undervisningen på grundforløbet forankres i holdfællesskaber, sådan som det sker i grundskolen og på gymnasierne. På den måde kan de unge bedre udvikle et fagligt og socialt fællesskab. Eftersom grundforløbets 1. del er forbeholdt deltagere, der kommer fra 9. og 10. klasse, vil der ikke være mulighed for samlæsning med ældre deltagere, f.eks. deltagere på EUV.”* En af de grundlæggende tanker i erhvervsuddannelsesreformen er således, at eleverne skal være på faste hold med jævnaldrende. Det passer dårligt med intentionen om at tillade deltagere fra en produktionsskole at deltage i den ordinære undervisning.

2.2 ØKONOMI

Produktionsskolerne understøttes økonomisk i forbindelse med kombinationsforløb. Når en deltager er i kombinationsforløb ydes der ud over driftstilskud og bygningstilskud også et særligt kombinationsforløbstaxameter. Det er en betingelse for udløsning af kombinationsforløbs-taxameteret, at deltageren indgår i produktionsskolens tilskudsgrundlag under forløbet, og at produktionsskolen betaler det andet uddannelsessted for kombinationsforløbet for den pågældende deltager. Deltageren indgår således i fuldt omfang i produktionsskolens tilskudsgrundlag med produktionsskolens normaltimetal under kombinationsforløbet, idet omfang deltageren møder frem til undervisning – hvilket også gør sig gældende, når deltageren er på produktionsskolen.

Driftstilskuddet udgør 84.300 DKR per årselev⁷ og bygningstilskuddet på 7.490 DKR per årselev, og derudover ydes 52.630 DKR per årselev i kombinationsforløbstaxameter. Taxameteret dækker omkostninger til køb af undervisningsforløb (kombinationsforløb) på en erhvervsskole.

Kilde: Takstkatalog FL2016

⁷ Et elevår svarer til en elev i 40 uger.

Kombinationsforløb udbydes af erhvervsskolerne som indtægtsdækket virksomhed. Betaling mellem produktionsskole og erhvervsskolen aftales eventuelt ud fra principper fastlagt i en skriftlig samarbejdsaftale. Der er ikke nogen fast praksis for prisfastsættelsen, men den sker som udgangspunkt med afsæt i taksterne til erhvervsuddannelsernes grundforløb, som fastsættes på de årlige finanslove. I nogle samarbejdsaftaler tages der alene udgangspunkt i undervisnings- og bygningstaxameterne og i andre indgår endvidere taksten til fællesudgifter. Eksempelvis er taksterne for grundforløbet Teknologi, byggeri og transport følgende: undervisningstaksten per årselev 69.796 DKR pr. årselev (inkl. moms), fællesudgiftstaksten er på 11.744 DKR pr. årselev og bygningstaksten er på 17.600 DKR pr. årselev (inkl. moms).

Ud af 12 erhvervsskoler peger otte på økonomien som en væsentlig barriere, og det samme gør fem ud af ni produktionsskoler. For nogle skoler opleves økonomien altså som en væsentlig barriere i forhold til at få meritgivende kombinationsforløb til at fungere. Flere skoler påpeger blandt andet at udeblivelse blandt deltagere også er problematisk ud fra en økonomisk betragtning, fordi produktionsskolerne dermed betaler for pladser, som ikke udnyttes.

Vurderingen af hvorvidt meritgivende kombinationsforløb kan løbe rundt økonomisk for produktionsskolerne kan ikke ske ved alene at sammenligne kombinationsforløbstaxameteret med omkostningen til køb af undervisning på erhvervsskolen. Produktionsskolernes må således også påregne, at skulle bruge nogle af de midler, som tilgår i form af driftstilskud og bygningstilskud mens deltageren er i kombinationsforløb. Det er vanskeligt at lave en objektiv vurdering af økonomien i kombinationsforløb, men det kan konstateres, at både et flertal af de adspurgte erhvervsskoler og produktionsskoler oplever økonomien som en barriere.

2.3 HVAD ER ET MERITGIVENDE KOMBINATIONSFORLØB?

Evalueringen har vist, at opfattelsen af, hvad et MKF forløb er og ikke er, varierer meget blandt skolerne. Nedenfor er der derfor formuleret en række spørgsmål og svar.

Hvem er i målgruppen for MKF?

Deltagere, der gennemfører et produktionsskoleforløb på mere end 3 måneder, skal på meritgivende kombinationsforløb til kompetencegivende uddannelse, medmindre særlige forhold taler herimod.⁸

I lovens forarbejder er der nævnt to eksempler på mulige undtagelsessituationer: dels den situation, hvor deltageren efter tre måneder umiddelbart kan udsluses til en kompetencegivende uddannelse; dels den situation, hvor deltagerens perspektiv er fleksjob eller lignende, hvortil der ikke kan knyttes et meritgivende kombinationsforløb. Det vil med andre ord sige, at alle produktionsskoledeltagere

⁸ Bekendtgørelse af lov om produktionsskoler § 2 Stk. 4.

skal på meritgivende kombinationsforløb, hvis de er på produktionsskolen i mere end tre måneder. Undtagelsen omfatter blot deltagere, der allerede er klar til udslusning, eller deltagere for hvem, der ikke er et uddannelsesmål. Undtagelsen relaterer sig således ikke til, hvorvidt deltageren er afklaret eller uafklaret om sit uddannelsesvalg.

Hvad er formålet med MKF?

Kombinationsforløbene skal bygge bro mellem skoleformerne og skabe en glidende overgang til bl.a. erhvervsuddannelsessystemet. Forløbet skal tilsigte, at deltagerne får erfaringer med en anden type uddannelsesinstitution samt med krav og indhold i en kompetencegivende ungdomsuddannelse samtidig med, at tilknytningen til produktionsskolens værkstedstilbud med dets tætte lærerkontakt og den tilknyttede individuelle vejledning bevares.

Den konkrete planlægning skal alene forfølge uddannelsesfaglige hensyn, herunder særligt, at deltagerne i videst mulig omfang udsluses til kompetencegivende uddannelse.

Hvornår i skoleåret skal MKF ligge?

Når det forventes, at en deltagers forløb produktionsskolen er mere end tre måneder, skal skolen planlægge et relevant kombinationsforløb til afvikling på et tidspunkt, som samlet set er passende. Kombinationsforløbet kan således afvikles for deltagere, både når de har været kortere eller længere tid tre måneder på produktionsskolen. Kombinationsforløbet kan ligge på alle tidspunkter af året.

Hvordan afholdes MKF?

MKF skal afholdes på kompetencegivende uddannelser, det vil sige studiekompetencegivende uddannelser (gymnasiale uddannelse) eller erhvervskompetencegivende uddannelser (erhvervsuddannelse). Der ydes dog kun kombinationsforløbstaxameter til MKF på erhvervsuddannelser.

MKF skal have en varighed af 2-5 uger. Kombinationsforløbet behøver ikke at være tilrettelagt som hele uger på den enkelte uddannelsesinstitution, men kan være undervisningsforløb, hvor deltageren f.eks. i et antal uger veksler mellem at være tre dage på en erhvervsskole og to dage på en produktionsskole. Udgangspunktet er, at MKF skal være et sammenhængende forløb på én uddannelsesinstitution, men det er også i overensstemmelse med loven at dele MKF op og/eller have forløb på flere uddannelsesinstitutioner.

MKF kan foregå som individuelle forløb, hvor en deltager modtager undervisning på en erhvervsskole sammen med et ordinært hold på skolen. Det kan også arrangeres som holdforløb for flere produktionsskoledeleger, eventuelt fra flere produktionsskoler. Erhvervsskolerne kan her undervise holdene for sig selv eller integrere dem med den almindelige undervisning på skolen.

Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling har udsendt en skrivelse vedrørende MKF⁹, hvor det anbefales, at MKF indeholder grundfag fra 1. del af grundforløbet, hvis deltagerne ikke kan optages på grundforløbets 1. del. Det kan deltageren ikke, hvis der er gået mere end et år siden, deltageren

⁹ Skrivelse om meritgivende kombinationsforløb til kompetencegivende uddannelse for produktionsskoledeleger (SKR nr 9162 af 09/03/2016)

afsluttede grundskolen. Hvis et kombinationsforløb organiseres sådan, vil deltageren modtage noget undervisning i grundfagene, som han/hun ellers ikke ville have fået. Tanken er, at kan styrke deres mulighed for en succesfuld overgang til og fuldførelse af en erhvervsuddannelse. Undervisning på grundforløb 1-niveau er dog blot en anbefaling, forløbet kan arrangeres sådan, som det passer den enkelte deltager bedst. Det væsentlige er i den sammenhæng, at undervisningen i videst mulig omfang skal indeholde meritgivende elementer.

Hvilken merit får man fra et MKF forløb?

Meritgivende elementer skal forstås som undervisning på ordinært niveau. Det vil sige, at deltagere i MKF skal modtage den samme undervisning (eller undervisning på tilsvarende niveau), som elever på erhvervsskolen.

Et kombinationsforløb skal ikke give deltageren merit i den forstand, at deltagere kan forkorte et efterfølgende uddannelsesforløb på en erhvervsskole. Ifølge Gyldendals Den Store Danske er merit; *dokumentation for kvalifikationer, især i forbindelse med overførsel af kompetence fra en uddannelse til en anden*. Denne forståelse af merit gælder som sådan også for MKF. MKF skal således dokumenteres i deltagernes kompetencebevis, som udstedes i henhold til § 2, stk. 8, i lov om produktionsskoler.

3. EFFEKTEN AF ET MERITGIVENDE KOMBINATIONSFORLØB

Evalueringen viser, at 13 % af produktionsskoledeltagerne har været på MKF i 2014, og at mellem 11 og 16 % har været på MKF i perioden fra 2008 til 2014. Deltagere i kombinationsforløb har samme baggrundskarakteristika som de deltagere, der ikke har været i kombinationsforløb på de karakteristika, der er tilgængelig i registrene. Det gælder med hensyn til køn, alder, herkomst, FSA-karakterer og social baggrund. Der er en positiv sammenhæng mellem deltagelse i MKF og sandsynligheden for at påbegynde en erhvervsuddannelse og endvidere sandsynligheden for at gennemføre en erhvervsuddannelse. Betydningen af deltagelse i MKF er stærkest i forhold til påbegyndelse.

3.1 REGISTERANALYSENS FORMÅL

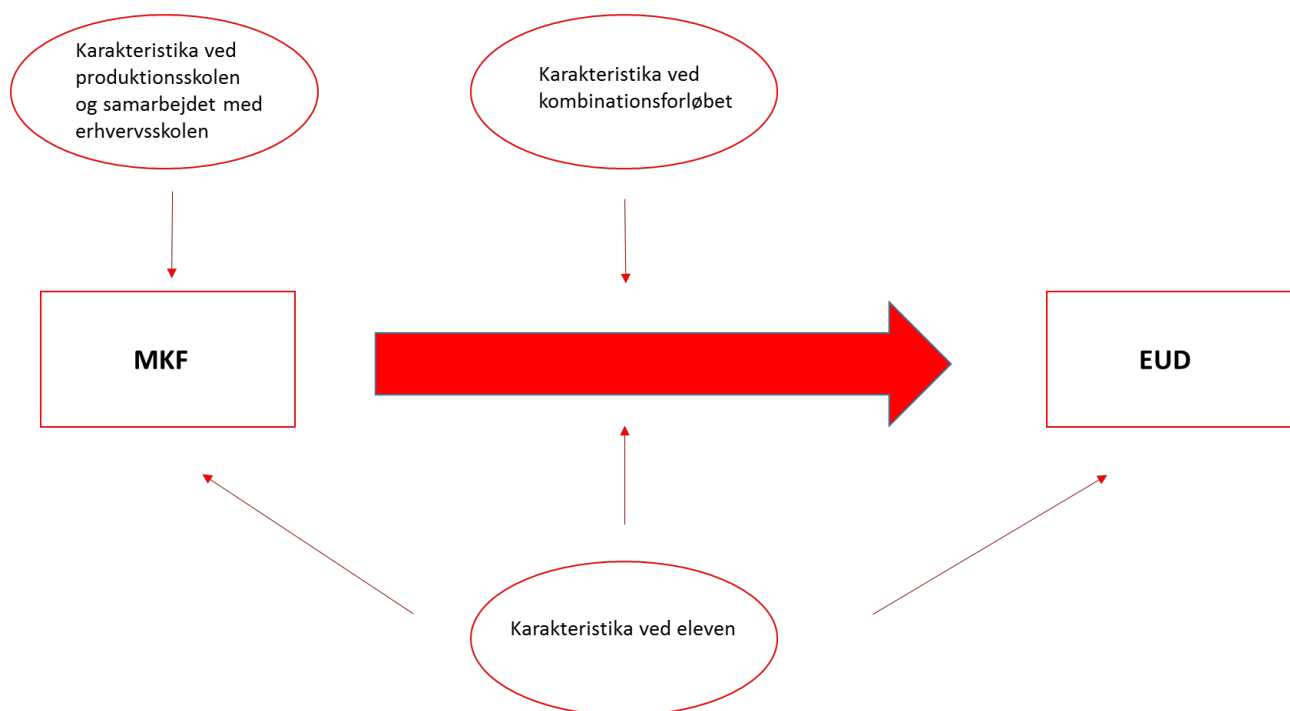
Formålet med registeranalysen er at vurdere hvorvidt deltagere, som tilbydes MKF, har øget sandsynlighed for at påbegynde og gennemføre en erhvervsuddannelse. Til at analysere dette spørgsmål anvendes data fra Danmarks Statistiks registre, som er kombineret med information om produktionsskoledeltageres deltagelse i MKF. Denne information er trukket af Agidon og Nordplaner, som leverer produktionsskolernes administrative systemer. Ved hjælp af en logistisk regressionsmodel

analyseres en population bestående af personer, som har ophold på en produktionsskole i 3 måneder eller mere i perioden 2009-2015¹⁰.

Med udgangspunkt i programteorien i afsnit 1 opstilles en række hypoteser, som dels beskriver sammenhængen mellem MKF og overgangen til en erhvervsuddannelse, og som dels beskriver de forhold, der har betydning for denne sammenhæng.

Den primære hypotese er, at deltagelse i MKF på en erhvervsskole øger deltagernes sandsynlighed for at påbegynde og gennemføre en erhvervsuddannelse. Det forventes desuden, at denne sandsynlighed afhænger af forskellige faktorer på både produktionsskole-, kombinationsforløbs- og deltager-niveau. Figur 4 visualiserer de sammenhænge, som forventes at være mellem MKF, overgang til erhvervsuddannelse og de øvrige faktorer.

Figur 4. Hypoteser vedrørende sammenhængen mellem deltagelse i MKF og erhvervsuddannelse

Med udgangspunkt i figuren og programteorien er der defineret en række primære og sekundære hypoteser, som afprøves i analyserne. De to primære hypoteser vedrører den direkte effekt af MKF på påbegyndelse og gennemførelse af en erhvervsuddannelse. De sekundære hypoteser vedrører forhold, som har betydning for effekten af MKF.

Primære hypoteser om effekten af MKF

¹⁰ Udtrækket fra Danmarks Statistik indeholder data fra 2009 til 2015, som er senest tilgængelige år. Data fra produktionsskolerne vedrørende MKF indeholder data fra 2008 til 2016, hvilket betyder, at bruttodatasættet har data for den samlede periode fra 2008-2015 for nogle variabler og fra 2009-2015 for alle variabler.

- H1: Deltagere, der har været i MKF, har større sandsynlighed for at påbegynde en erhvervsuddannelse.
- H2: Deltagere, der har været i MKF, har større sandsynlighed for at gennemføre en erhvervsuddannelse.

Sekundære hypoteser om forhold der har betydning for effekten af MKF

- H3: Jo højere FSA-karakterer en deltager har, desto større sandsynlighed er der for at påbegynde og gennemføre en erhvervsuddannelse.
- H4: Jo stærkere social baggrund en deltager har, målt som forældrenes arbejdsmarkedstilknøytning og uddannelse, desto større sandsynlighed er der for at påbegynde og gennemføre en erhvervsuddannelse.
- H5: Jo ældre en deltager er, desto større sandsynlighed er der for at påbegynde og gennemføre en erhvervsuddannelse.

Hypoteserne testes i afsnit 3.5.

3.2 HVOR MANGE KOMMER I MKF?

Det registreres ikke centralt hvor mange produktionsskoledeltagere, der kommer i MKF. De registreringer, der foretages, vedrører alene oplysninger i relation til udbetaling af kombinationsforløbstaxameter, som både afhænger af hvor mange, der kommer i MKF, og hvor lang tid, de er i MKF.

Derfor er der i forbindelse med denne undersøgelse indsamlet oplysninger på individniveau, som viser, om en produktionsskoledeltager har været i MKF.¹¹ Oplysningerne er trukket fra produktionsskolernes administrative systemer og efterfølgende behandlet på Danmarks Statistiks forskeradgang. På baggrund af denne opgørelse er det beregnet hvor stor en andel af produktionsskoledeltagerne, som har været i MKF i perioden 2009 til 2014. Beregningen er forbundet med en vis usikkerhed, fordi udtrækket fra de administrative systemer ikke omfatter alle produktionsskoler i alle år. Beregningen viser, at mellem 13-16 % af deltagerne har været på MKF, og at andelen i 2014 er 13 %. Sidstnævnte andel stemmer godt overens med estimatet fra Produktionsskoleforeningen på 15 % i 2014. Produktionsskoleforeningen har løbende lavet estimater over andelen af deltagere i MKF baseret bl.a. på udbetaling af kombinationsforløbstaxameter.

Tabel 1. Andel af produktionsskoledeltagerne som har været i MKF, 2009-2014

Beregningsgrundlag	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Deltagere i alt	3509	4916	6028	6239	6118	6963
Deltagere i MKF	469	679	826	1015	676	903

¹¹ En præcis beskrivelse af dette datagrundlag ses i metodekapitlet.

Antal produktionsskoler	74	70	63	52	38	31
Andel i MKF (beregning)	13 %	14 %	14 %	16 %	11 %	13 %
Produktionsskoleforeningen ¹²	30 %		25 %		16 %	15 %

Kilde: Produktionsskoleforeningen og egne beregninger på baggrund af data fra skolernes adm-systemer og Danmarks Statistik.

Note: Deltagere i alt tæller deltagere, som har været på produktionsskolen i mere end tre måneder.

Uanset beregningsmetode kan de konstateres, at andelen af deltagere på MKF er væsentligt mindre end lovgivningens intention om, at alle skal i meritgivende kombinationsforløb.

3.3 HVEM KOMMER I MKF?

På baggrund af de ovenfor beskrevne oplysninger gennemgås det i dette afsnit, hvad der karakteriserer de deltagere, som kommer i MKF sammenlignet med dem, der ikke gør. Det ses af tabel 2, at der kun er mindre forskelle på køn, alder og herkomst. Det samme gør sig gældende i forhold til karakterer fra folkeskolens afgangseksamen. Deltagerne, som har været i MKF, har et lidt lavere karaktersnit i dansk, men ca. 25 % i begge grupper har hverken karakterer i dansk eller matematik.

Ej heller den sociale baggrund adskiller de to grupper. Forældrenes uddannelse, indkomst og tilknytning til arbejdsmarkedet er tilsvarende i de to grupper. Forhold som motivation afdækkes ikke.

¹² Produktionsskoleforeningen (2015). *Meritgivende Kombinationsforløb. Desk report angående: Eksisterende viden om de meritgivende kombinationsforløb mellem produktionsskoler og erhvervsskoler 2007 – 2015.*

Tabel 2. Karakteristik af deltagere, som har været i MKF, og deltagere, som ikke har været i MKF

	Deltagere, som har været i MKF	Deltagere, som ikke har været i MKF
Demografiske karakteristika		
- Mænd (%)	57	59
- Alder (år)	18	18
- Indvandrere og efterkommere (%)	10	12
Karakterer i folkeskolens afgangsprøve		
- Gennemsnitskarakter i dansk (12-skala)	3,9	4,1
- Ingen karakterdata (dansk og matematik) (%)	24	25
- Ingen karakter i dansk (%)	25	41
Uddannelseshistorik		
- Antal erhvervsuddannelsesforsøg (gennemsnit antal påbegyndelser)	0,8	1,1
Fars arbejdsmarkedstilknøytning		
- Beskæftigelse (%)	49	58
- Ledig (%)	10	12
- Udenfor arbejdsstyrken (%)	11	16
- Uoplyst (%)	31	15
Mors arbejdsmarkedstilknøytning		
- Beskæftigelse (%)	46	57
- Ledig (%)	16	20
- Udenfor arbejdsstyrken (%)	13	17
- Uoplyst (%)	26	7
Forældrenes gns. disponible indkomst (1.000 kr.)	227,9	225,8
Fars højest fuldførte uddannelse		
- Grundskole (%)	42	41
- Gymnasial eller erhvervsuddannelse (%)	46	46
- Videregående uddannelse (%)	12	13
Mors højest fuldførte uddannelse		
- Grundskole (%)	40	38
- Gymnasial eller erhvervsuddannelse (%)	45	46
- Videregående uddannelse (%)	15	16
Erhvervsuddannelse		
- Påbegyndt (grundforløb) (%)	40	43
- Fastholdt/gennemført (hovedforløb) (% af påbegyndte)	30	30

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik og administrative data.

3.4 SAMMENHÆNGEN MELLEM DELTAGELSE I MKF OG PÅBEGYNDELSE OG GENNEMFØRELSE AF EN ERHVERVSUDDANNELSE

I det følgende præsenteres resultaterne af en logistisk regressionsanalyse af sammenhængen mellem deltagelse i MKF og påbegyndelse og fastholdelse/gennemførelse af en erhvervsuddannelse.

Afsnittet fokuserer overvejende på påbegyndelse af en erhvervsuddannelse af to årsager. For det første er formålet med MKF at bygge bro og skabe en god overgang til en formel uddannelse, hvorfor MKF primært er tænkt som et tilbud, der skal øge deltagerens sandsynlighed for at påbegynde en erhvervsuddannelse. Men det er selvfølgelig også meningen, at deltagerne skal gennemføre erhvervsuddannelsen, men her spiller mange andre faktorer formentlig også ind. For det andet dækker analysens data årene 2009-2015, hvorfor det for mange deltagere endnu er for tidligt at se på deres gennemførelse, da de stadig er under uddannelse. Desuden er flere registre på nuværende tidspunkt kun opdateret indtil 2014, hvilket yderligere vanskeliggør analysen af deltagerens vej gennem uddannelsessystemet efter MKF. Analysen kigger derfor også på fastholdelsesgraden (hvor mange deltagere går fortsat på en erhvervsuddannelse) som et alternativ til gennemførelsesgraden.

De estimerede resultater er opgjort som odds-ratio-værdier, som er et udtryk for *styrken af sammenhængen* mellem deltagelse i MKF og sandsynligheden for at påbegynde en erhvervsuddannelse. Hvis odds-ratio er mindre end 1, er der tale om en negativ effekt, mens der er tale om en positiv effekt, hvis odds-ratio er større end 1.

Tabellen nedenfor viser resultaterne af en logistisk regressionsanalyse af sammenhængen mellem deltagelse i MKF og efterfølgende påbegyndelse af erhvervsuddannelse. **Kolonne 1** viser resultater uden korrektion for skole- eller deltagerkarakteristika. Som det fremgår, er der i udgangspunktet en positiv betydning af MKF-deltagelse på efterfølgende påbegyndelse af en erhvervsuddannelse. Odds-ratio for at påbegynde en erhvervsuddannelse for deltagere, som har været på MKF, er på 1,244 og statistisk signifikant. Det betyder, at næsten 25 % flere MKF-deltagere påbegynder en erhvervsuddannelse sammenlignet med deltagere, der ikke har været i MKF.

Kolonne 2 viser sammenhængen mellem MKF-deltagelse og påbegyndelse af en erhvervsuddannelse, hvor der tages højde for tidskonstante skolekarakteristika ved at indsætte dummy-variable for samtlige skoler som forklarende variabel. Desuden tager vi i denne model højde for korrelation af uobserverbare faktorer, dvs. de karakteristika ved skolerne og deltagerne, som vi ikke kan måle (f.eks. deltagerens motivation), f.eks. at deltagerne, der går på den samme skole, ligner hinanden mere end deltagere på forskellige skoler¹³. Igen er der en positiv signifikant betydning af at have deltaget i et kombinationsforløb på påbegyndelse af en erhvervsuddannelse. Odds-ratio er stort set uændret sammenlignet med kolonne 1.

¹³ Konkret justeres modellens standardfejl for, at data er clustered i skoler.

Kolonne 3 viser sammenhængen mellem MKF-deltagelse og påbegyndelse af en erhvervsuddannelse korregeret for deltagernes baggrundskaraktistika. Det fremgår igen, at der er en positiv og statistisk signifikant sammenhæng mellem deltagelse i MKF og påbegyndelse af en erhvervsuddannelse, men odds-ratio er større, efter der er korregeret for deltagernes baggrundskaraktistika. Odds ratioen på 1,663 for MKF-deltagelse indikerer således, at MKF-deltagere har en 60 % større påbegyndelsessandsynlighed sammenlignet med en produktionsskoledeltager, der ikke har deltaget i et kombinationsforløb, givet deltagernes baggrundskaraktistika.

Tabel 3. Resultater af logistiske regressionsanalyser af sammenhængen mellem MKF-deltage og påbegyndelse af en erhvervsuddannelse i odds ratio (z-værdi i parentes).

	M1	M2	M3
MKF-deltagelse	1,244***	1,267***	1,663***
	(7,20)	(7,01)	(6,57)
Korrigeret for skolekaraktistika	Nej	Ja	Ja
Korrigeret for deltagerkaraktistika	Nej	Nej	Ja
Observationer	58,369	58,598	39,107

Signifikansniveau: * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

Resultaterne på tværs af modellerne peger altså entydigt på, at MKF-deltagelse øger en produktionsskoledeltagers chance for at påbegynde en erhvervsuddannelse efterfølgende betragteligt. Den fulde regressionsmodel findes i bilag 3. Heraf fremgår det, at drenge og deltagere med anden etnisk baggrund end dansk i mindre grad påbegynder en erhvervsuddannelse end piger og deltagere med etnisk dansk baggrund. Deltagerens socioøkonomiske baggrund har ingen signifikant betydning for påbegyndelse på en erhvervsuddannelse. Til gengæld påbegynder deltagere, der har flere produktionskoleophold bag sig, i mindre grad en erhvervsuddannelse. Endeligt viser analysen, at jo flere gange en deltager har påbegyndt en erhvervsuddannelse, jo større er chancen for at påbegynde en erhvervsuddannelse igen.

Tabellen nedenfor viser resultaterne af en logistisk regressionsanalyse af sammenhængen mellem MKF-deltagelse og fastholdelse/gennemførsel af en erhvervsuddannelse. Igen er kolonne 1 resultatet af en regressionsmodel uden korrektion for skole- og deltagerkaraktistika. Kolonne 2 medtager korrektion for skolekaraktistika, hvor kolonne 3 også medtager deltagerkaraktistika.

Tabellen viser, at der er en signifikant positiv sammenhæng mellem MKF-deltagelse og fastholdelse/gennemførsel af en erhvervsuddannelse, men først når der tages højde for deltagernes baggrundskaraktistika. MKF-deltager gennemfører således i 40 % flere tilfælde en erhvervsuddannelse sammenlignet med deltagere, der ikke har været på MKF, givet deltagernes baggrundskaraktistika.

Odds-ratioen for at gennemføre en erhvervsuddannelse er derved mindre end odds-ratio for at påbegynde en erhvervsuddannelse, hvilket giver god mening. Der skal mindre til at påbegynde end rent faktisk at gennemføre en erhvervsuddannelse¹⁴.

Tabel 4. Resultater af logistiske regressionsanalyser af sammenhængen mellem MKF-deltagelse og fastholdelse/gennemførelse af en erhvervsuddannelse i odds ratio (z-værdi i parentes).

	M1	M2	M3
MKF-deltagelse	1,008	1,076*	1,433***
	(0,27)	(2,17)	(5,61)
Korrigeret for skolekarakteristika	Nej	Ja	Ja
Korrigeret for deltagerkarakteristika	Nej	Nej	Ja
Observationer	58,936	58,880	39,107

Signifikansniveau: * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

Resultaterne af den fulde regressionsmodel fremgår af bilag 3. Heraf fremgår det, at deltagerens socioøkonomiske baggrund har afgørende betydning for, hvorvidt deltageren fastholdes i/gennemfører en erhvervsuddannelse. Igen fastholder/gennemfører deltagere med anden etnisk baggrund end dansk i mindre grad en erhvervsuddannelse, ligesom deltagere med forældre, der højst har en grundskoleuddannelse eller er ledige i mindre omfang fastholdes i/gennemfører en erhvervsuddannelse.

Mod forventning viser analysen, at karakterer fra folkeskolens afgangsprøve har en negativ betydning for fastholdelse/gennemførelse af erhvervsuddannelse. Dette kan skyldes, at det er en bestemt type af deltagere, som typisk kommer på MKF, og at disse deltagere har lavere karakterer fra Folkeskolen. Igen fastholder eller gennemfører deltagere, der har flere produktionsskoleophold bag sig i mindre grad en erhvervsuddannelse. Modsat regressionsmodellen for påbegyndelse, ser vi her, at jo flere gange en deltager har påbegyndt en erhvervsuddannelse, jo mindre chance er der for, at han eller hun fastholdes i eller gennemfører en erhvervsuddannelse.

Resultaterne af analysen skal læses som en *korrelation* mellem deltagelse i MKF og påbegyndelse og gennemførelse af en erhvervsuddannelse. Eftersom det ikke er tilfældigt, hvem der har deltaget i et MKF- må resultaterne læses som en deskriptiv sammenhæng snarere end en endegyldig sandhed. Vi kan fx ikke sige noget om, hvorvidt en tilfældig elev, som deltager i MKF ville have større sandsynlighed for at påbegynde eller gennemføre en erhvervsuddannelse efterfølgende. Ikke desto mindre beskriver resultaterne en positiv sammenhæng mellem deltagelse i MKF og erhvervsuddannelse givet den målgruppe, som produktionsskolerne har sendt afsted. Og det er sandsynligvis dem, som i forvejen har størst sandsynlighed for at få en erhvervsuddannelse, fordi de er mest motiveret.

¹⁴ Man skal dog være påpasselig med at sammenligne effektstørrelser på tværs af logistiske regressionsmodeller på grund af forudsætningerne, som ligger til grund for modellen.

3.4.1 Betydningen af deltagelse i MKF for påbegyndelse af en erhvervsuddannelse på tværs af subgrupper

I analysen er det desuden undersøgt, om sammenhængen mellem MKF-deltage og påbegyndelse af en erhvervsuddannelse varierer over subgrupper af deltagere. Det er konkret gjort ved at indføre et interaktionsled mellem MKF-deltagelse og udvalgte baggrundskarakteristika i den logistiske model. Der er undersøgt følgende interaktionseffekter, som knytter sig til henholdsvis deltagerens demografiske karakteristika, deltagerens socioøkonomiske familiebaggrund samt deltagerens uddannelseshistorik:

Deltagerens demografiske karakteristika:

- Køn
- Alder på tidspunktet for MKF/produktionsskolestart

Deltagerens socioøkonomiske karakteristika:

- Fars højeste fuldførte uddannelsesniveau er grundskole
- Mors højeste fuldførte uddannelsesniveau er grundskole
- Fars arbejdsmarkedsstatus
- Mors arbejdsmarkedsstatus
- Etnisk baggrund

Deltagerens socioøkonomiske karakteristika:

- Deltagerens gennemsnitlige eksamenskarakterer i dansk ved folkeskolens afgangsprøve
- Deltagerens antal ophold på produktionsskole i perioden 2009-2015.
- Deltagerens antal påbegyndelser på en erhvervsuddannelse før deltagelse i MKF/ produktionsskolestart.

Samlet set giver analyserne ikke anledning til at konkludere, at sammenhængen mellem MKF-deltagelse og sandsynligheden for at påbegynde en erhvervsuddannelse er forskellig for subgrupper af deltagere.

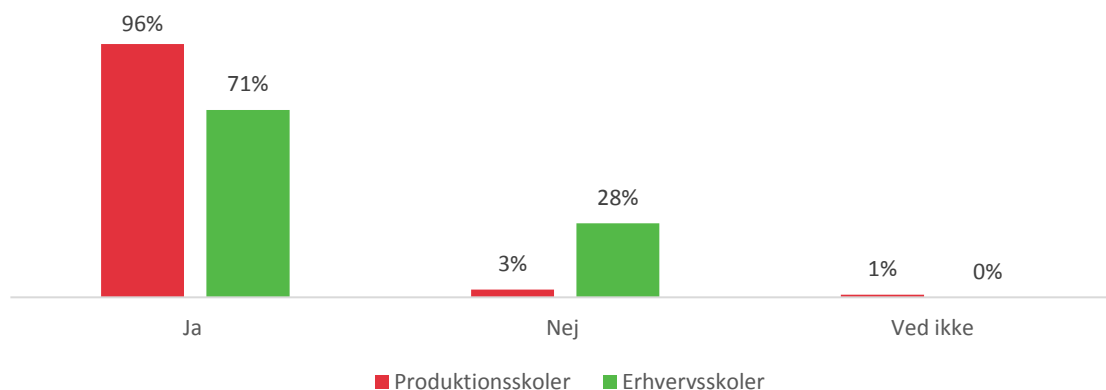
4. ORGANISERINGEN AF MKF

Evalueringen viser, at selvom mange produktionsskoler og erhvervsskoler har indgået fælles samarbejdsaftaler om afviklingen af MKF, så er størstedelen af samarbejdsaftalerne mere formelle hensigtserklæringer frem for konkrete beskrivelser af tilrettelæggelsen og vilkårene for afholdelsen af MKF. Evalueringen viser ikke overraskende, at jo mere konkrete samarbejdsaftalerne er, desto flere deltagere kommer i kombinationsforløb.

4.1 SAMARBEJDE

Som det ses i tabel 5, har 96 % af produktionsskolerne og 71 % af erhvervsskolerne har indgået formelle samarbejdsaftaler om afvikling af MKF.

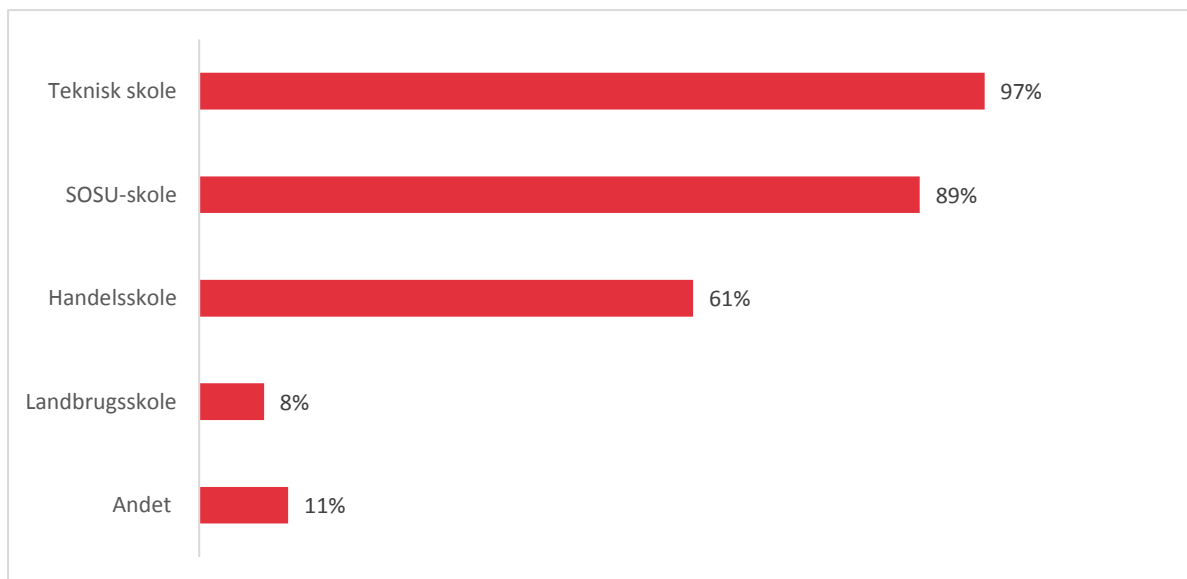
Tabel 5. Indgåelse af samarbejdsaftaler

Spørgsmål: Har I indgået samarbejdsaftaler med en eller flere erhvervsskoler/andre samarbejdsskoler/ produktionsskoler omkring afvikling af meritgivende kombinationsforløb?

* Kilde: Epinion. Spørgeskemaundersøgelse blandt produktionsskoler og erhvervsskoler, 2016

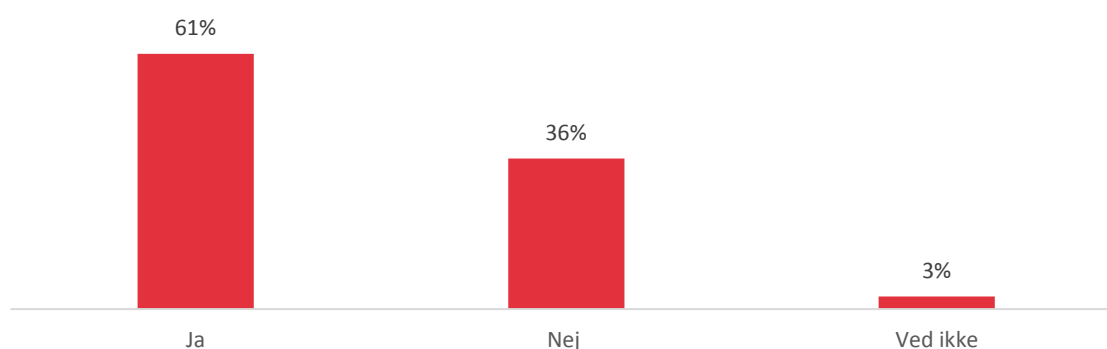
Stort set alle produktionsskoler har indgået MKF-samarbejdsaftaler med tekniske skoler (97 %). Herudover samarbejder 89 % af produktionsskolerne med SOSU-skoler, mens 61 % samarbejder med handelsskoler (se tabel 6). En lille andel af produktionsskoler samarbejder endvidere med landbrugsskoler (8 %) og AMU-centre (3 %). Det skal her bemærkes, at AMU ikke er relevant i forhold til MKF, da det ikke er en kompetencegivende uddannelse og dermed ikke i med i målbeskrivelse for MKF-skoler. Andet dækker blandt andet over HF, som er i målbeskrivelsen for MKF, men ikke udløser taxamertilskud.

Tabel 6. Produktionsskolernes samarbejdspartner

Spørgsmål: Med hvilken type af skole(r) er der indgået samarbejdsaftaler?

* Kilde: Epinion. Spørgeskemaundersøgelse blandt produktionsskoler, 2016

Som det ses af tabel 7, indeholder 61 % af samarbejdsaftalerne indgået mellem uddannelsesinstitutionerne formelle rammer for afviklingen af MKF, herunder regler for etablering af hold og opstartstidspunkter. Spørgsmålet, som respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen har svaret på, er dog formuleret en smule bredt og kan derfor rumme aftaler med varierende detaljeringsgrad.

Tabel 7. Formaliseringsgrad af samarbejdsaftale

Spørgsmål: Har I en aftale med de(n) pågældende samarbejdsskole(r) om holdstruktur, herunder f.eks. tidspunkt for opstart af nye hold?

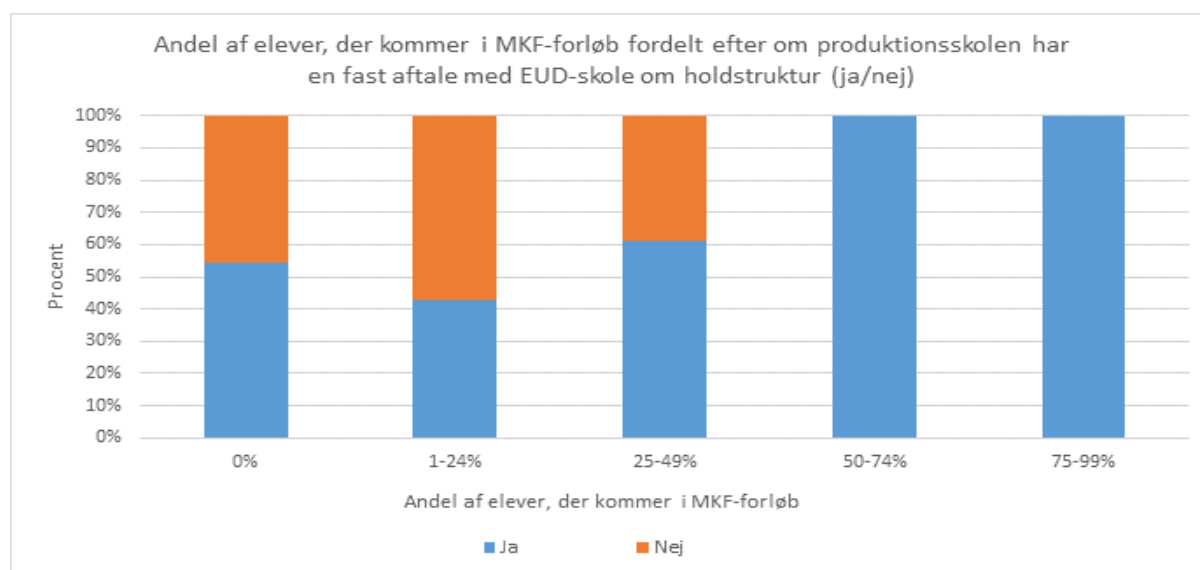
* Kilde: Epinion. Spørgeskemaundersøgelse blandt produktionsskoler, 2016

Et nærmere eftersyn af det konkrete indhold i 17 indgående samarbejdsaftaler fra de ni udvalgte skole-cases viser da også, at langt de fleste af de undersøgte samarbejdsaftaler er af generel karakter og dækker over overordnede institutionelle samarbejder, mens kun tre af aftalerne er indgået specifikt for meritgivende kombinationsforløb. De generelle samarbejdsaftaler indeholder kun sporadisk information om de formelle rammer for afviklingen af meritgivende kombinationsforløb, herunder om forløbene afvikles som hold og/eller individuelt. Prisen for undervisningstimer er dog oftest specificeret og går fra ca. 20 kr. i timen til en dagspris på 475 kr. per deltager. I modsætning her til indeholder de få samarbejdsaftaler, som specifikt omhandler meritgivende kombinationsforløb, langt mere information, eksempelvis beskrivelser af fagområderne og vejledningsindsatsen, rammerne for holddannelse samt forløbenes længde.

Data peger endvidere på en tendens til, at SOSU-skolernes samarbejde med produktionsskoler om holdstart, introduktion og afvikling af forløbene ofte er mere formaliseret og konkretiseret end andre erhvervsskolars. Andre eksempler på formaliseret og konkretiserede samarbejder, som bør fremhæves, er Aarhus Techs samarbejde med 9 produktionsskoler og Esbjerg Produktionsskoles samarbejde med Rybners og SOSU-skolen i Esbjerg.

Konkretiserings- og formaliseringsgraden af samarbejdsaftalerne er dog ikke uvæsentlig. Evalueringen viser nemlig, at der er en sammenhæng mellem formaliseringsgrad, målt som en fast aftale om holdstruktur, og andelen af deltagere, der kommer på MKF. Det vil med andre ord sige, desto mere formaliseret og konkretiseret aftale, desto flere deltagere som kommer på MKF. Som det ses i figur 5, er der indgået en mere formaliseret aftale i alle de skoler, som sender mere end 49 % af deres deltagere afsted på MKF.

Figur 5. Sammenhæng mellem formaliseringsgrad og andel deltagere, der kommer i MKF.

* Kilde: Epinion. Spørgeskemaundersøgelse blandt produktionsskoler, 2016

4.2 TILRETTELÆGGELSEN AF FORLØBENE

Blandt de ni skole-cases har man eksperimenteret med forskellige modeller for MKF siden, at forløbene i 2007 blev et lovkrav for alle produktionsskoledeletagere, der har et ophold på produktionsskolen af mere end tre måneders varighed. Inden vedtagelsen af erhvervsskolereformen blev størstedelen af MKF afholdt mere eller mindre ad hoc. Produktionsskolerne henvendte sig til erhvervsskolerne, når de havde en eller flere deltagere, som skulle i kombinationsforløb. Deltagerne kom så afsted enten individuelt, hvor de fulgte et hold på grunddelen, eller i samlede hold. Med erhvervsskolereformen og den heraf ændrede optagelsespraksis på erhvervsskolerne, hvor optagelsen blev ændret fra at være løbende til at ske fast to gange årligt, har der været behov for at skabe mere faste rammer for afholdelsen af MKF.

Casestudiet af skolerne viser, at MKF i dag typisk udbydes efter to overordnede modeller: Den ene indebærer, at erhvervsskolerne opretter MKF-hold på forudbestemte tidspunkter, hvor produktionsskolerne kan tilmelde de deltagere, som de vurderer, er parate til at deltage i MKF. Disse hold består oftest af deltagere fra flere forskellige produktionsskoler, og holdene udbydes typisk to gange årligt.

Den anden model bygger på et ad hoc princip, hvor produktionsskolerne – enten hver for sig eller i samarbejde med hinanden – udpeger et antal deltagere til kombinationsforløb, hvorefter de kontakter en erhvervsskole med henblik på at få oprettet et relevant forløb.

Ad hoc-modellen kan være en organisatorisk udfordring for erhvervsskolerne, da de kan have svært ved at skulle oprette forløb og afsætte lærerressourcer på det tidspunkt, hvor produktionsskolerne ønsker det. På den anden side kan det være svært for produktionsskolerne at anvende de forudbestemte tidspunkter, hvor erhvervsskolernes udbud af kombinationsforløb ligger, da de med deres løbende optag ikke nødvendigvis har deltagere, der på det givne tidspunkt er parat til et MKF. I de samarbejder, hvor MKF fungerer og produktionsskolen sender mange deltagere afsted, afholdes MKF på faste tidspunkter, og netop fordi produktionsskolerne sender en stor gruppe deltagere afsted, er det muligt at få det til at fungere.

Såvel casestudiet som spørgeskemaundersøgelsen viser, at langt de fleste kombinationsforløb afvikles over to uger. Som det ses i tabel 8, angiver således 67 % af produktionsskolerne og 50 % af erhvervsskolerne dette svar, når de bliver spurgt om forløbenes længde. En mindre del af forløbene varer én eller tre uger, mens enkelte skoler afvikler kombinationsforløb på op til fem uger.

Tabel 8. Varigheden af MKF

Hvor mange uger varer et typisk meritgivende kombinationsforløb?	Produktionsskoler	Erhvervsskoler
5 uger	8 %	4 %
4 uger	3 %	8 %
3 uger	11 %	17 %
2 uger	67 %	50 %
1 uge	4 %	17 %

Andet	8 %	4 %
-------	-----	-----

* Kilde: Epinion. Spørgeskemaundersøgelse blandt produktionsskoler og erhvervsskoler, 2016

Evalueringen viser endvidere, at langt de fleste forløb tilrettelægges som en sammenhængende periode, eksempelvis to uger på en erhvervsskole. Den store udbredelse af denne model skyldes formentlig at det er den nemmeste model at planlægge og administrere. Meget få skoler benytter sig af en model, hvor forløbene kan strækkes ud over flere måneder, og deltageren følger MKF en enkelt dag i ugen. Flere produktionsskoler og erhvervsskoler fortæller dog, at de ikke synes, at de sammenhængende forløb på to uger fungerer optimalt. Deltagerne mister opmærksomheden og engagementet undervejs. De har gode erfaringer med flere korte forløb, evt. endda på forskellige erhvervsskoler, så deltagerne får større mulighed for at afprøve og afklare deres kompetencer på forskellig vis.

Spørgeskemaundersøgelsen viser endvidere, at over halvdelen af alle kombinationsforløb foregår på særligt tilrettelagte hold på erhvervsskolen, mens 25 % afvikles som individuelle forløb, hvor deltageren typisk følger grundforløb 2 på den pågældende erhvervsskole (se tabel 9). For at samle deltagere nok består holdene ofte af deltagere fra flere forskellige produktionsskoler dog med undtagelse af de skoler, hvor man sender alle deltagere på et værksted afsted i forløb sammen.

Tabel 9. Tilrettelæggelsen af MKF

Hvordan tilbydes et typisk meritgivende kombinationsforløb til deltagerne? (Produktionsskoler)	Procentandel
Som individuelle forløb på erhvervsskole, SOSU-skole el. lign	25 %
Som særligt tilrettelagte hold på erhvervsskole, SOSU-skole el. lign	56 %
Som en kombination, hvor deltageren er et antal dage begge steder	1 %
Både som individuelle forløb og særligt tilrettelagte hold	8 %
Andet	9 %

* Kilde: Epinion. Spørgeskemaundersøgelse blandt produktionsskoler, 2016

Erfaringerne med den individuelle model er blandede. De gennemførte interviews tyder på, at individuelle forløb løser produktionsskolernes problem med at skulle samle deltagere til et hold. Der er til gengæld adskillige udfordringer i forbindelse med afviklingen af de individuelle forløb.

Blandt udfordringerne nævnes især, at deltagere på individuelle forløb er sværere at fastholde i kombinationsforløbene, end deltagere, som er på hold. Af denne grund sender produktionsskolerne typisk kun de stærkeste og fagligt set mest interesserede deltagere af sted på individuelle kombinationsforløb. En anden udfordring er, at det er svært for deltagerne at indgå socialt i et allerede etableret hold på et grundforløb. Herudover nævnes det, at erhvervsskolerne ikke finder det rentabelt at

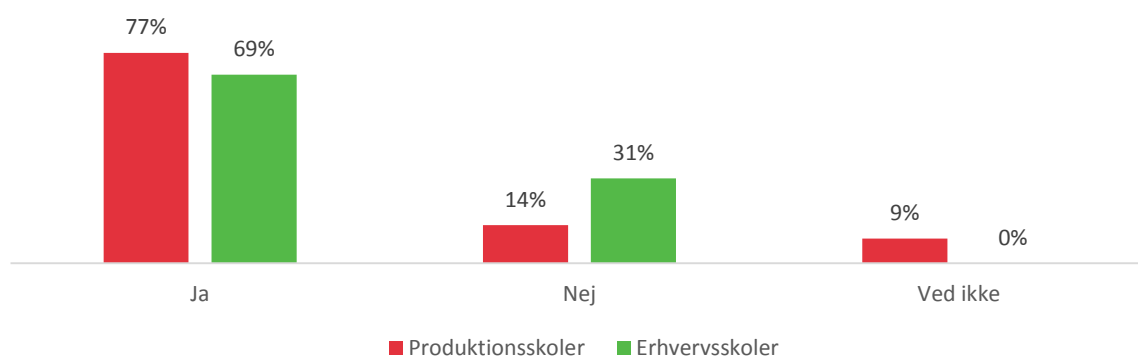
udbyde individuelle kombinationsforløb. De er tilbageholdende med at bruge de ekstra lærerressourcer, det kan kræve, på én enkel eller få deltagere, når deltageren fra produktionsskolen ikke hører til de mest faglige eller sociale ressourcestærkeste.

De individuelle forløb bruges således primært i dag til deltagere, som er relativt afklarede og gerne vil afprøve en erhvervsuddannelse. De starter således op på et hold sammen med de andre erhvervsskolede deltagere, og hvis forløbet går godt, optages de på uddannelsen, ellers fortsætter de deres forløb på produktionsskolen.

4.3 HOLDSTØRRELSE OG ØKONOMI

Ifølge spørgeskemaundersøgelsen stiller erhvervsskolerne ofte minimumskrav til holdstørrelser i forbindelse med MKF. Som det ses i tabel 01, svarer 77 % af produktionsskolerne og 69 % af erhvervsskolerne bekræftende på dette spørgsmål.

Tabel 10. Krav til antallet af deltagere på holdene

Spørgsmål: Stiller erhvervsskolen krav til antallet af deltagere på holdene?

* Kilde: Epinion. Spørgeskemaundersøgelse blandt produktionsskoler og erhvervsskoler, 2016

Analysen af samarbejdsaftalerne viser, at det typiske minimumskrav til holdstørrelse er 12 deltagere, mens det i enkelte tilfælde kan være op til 20 deltagere. De afholdte interview tyder på, at minimumskravene skyldes, at erhvervsskolerne ikke vurderer det økonomisk forsvarligt at udbyde forløb til små hold.

Minimumskravet udgør et dilemma for produktionsskolerne: På den ene side kan det være svært at finde nok deltagere, som er parate til at deltage i kombinationsforløb. På den anden side påvirker det deltagerfremmødet på MKF, hvis skolerne er tvunget til at sammensætte holdene af deltagere, der ikke er parate til at gennemføre forløbet.

Dette medfører samtidigt en økonomisk udfordring, idet produktionsskolerne ofte pålægges at betale en minimumspris, selvom de ikke har deltagere til at fylde et hold. Dette fører oftest til, at planlagte kombinationsforløb aflyses. I de tilfælde, hvor det lykkes af fylde holdene, men der er et stort frafald undervejs, er det i langt de fleste tilfælde produktionsskolen, som hæfter for de tomme pladser. Casestudiet viser, at det kun er få erhvervsskoler, som påtager sig den økonomiske risiko, som deltagerfrafaldet repræsenterer.

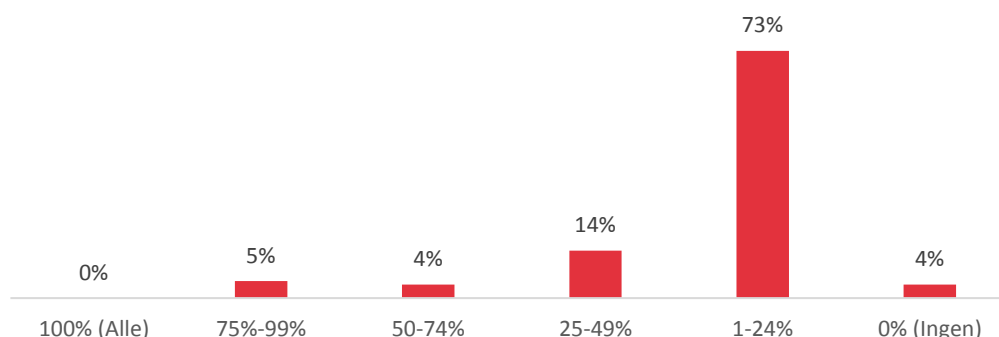
5. MÅLGRUPPEN

Evalueringen viser, at der overordnet set er tre deltagertyper på produktionsskolerne – den afklarede, den uafklarede samt den meget uafklarede og fagligt eller socialt udfordrede deltager. Evalueringen viser også, at skolernes opfattelse af formålet med MKF påvirker hvilke(n) deltagertyper, de vurderer som målgruppen for MKF. I dag undtages mange deltagere enten, fordi de vurderes at være for afklarede (deltagertype 1) eller for uafklarede og/eller ressourcetsvage (deltagertype 3). Dette betyder, at MKF typisk tilbydes deltagertype 2, de uafklarede, som sendes afsted på holdforløb. Undtagelsen er dog de individuelle forløb, som primært tilbydes de afklarede deltagere, hvor det bruges som direkte overgang til at begynde på en erhvervsuddannelse. For at øge antallet af deltagere på MKF er det nødvendigt at fortolke formålet bredere, således det kan rumme alle deltagere på en produktionsskole.

5.1 DELTAGELSE I MKF OG BEGRUNDELSER FOR UNDTAGELSE AF MKF

Det er en udbredt holdning og praksis blandt produktionsskoler og erhvervsskoler, at MKF ikke er relevant eller realistisk for alle produktionsskoledeleger. Som nævnt i kapitel 3 har mellem kun 11-16 % af produktionsskoledelegerne deltaget i et kombinationsforløb i perioden 2009-2015. Kigges der nærmere på, hvordan produktionsskolerne fordeler sig på dette parameter, fremgår det af tabel 11, at størstedelen af produktionsskolerne (73 %) sender færre end 24 % af deres deltagere afsted på MKF, og 4 % af produktionsskolerne sender ingen deltagere på MKF. Der er en mindre midtergruppe på 18 %, som sender mellem 25-74 % af deres deltagere afsted. Endelig sender et fåtal af skoler (5 %) størstedelen af deres deltagere afsted på MKF. Evalueringen vurderer derfor, at der er et generelt behov på langt størstedelen af skolerne for at arbejde mere fokuseret med MKF for at leve op til lovgivningens krav.

Tabel 11. Andel deltagere på MKF

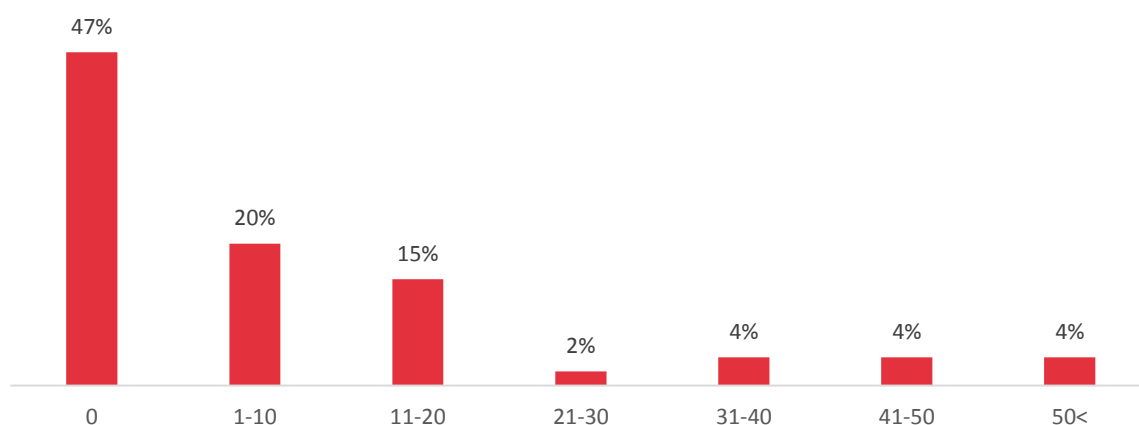

Spørgsmål: Hvor stor en andel af de deltagere, der er på jeres produktionsskole i mere end tre måneder, påbegynder et kombinationsforløb på en erhvervsskole?

* Kilde: Epinion. Spørgeskemaundersøgelse blandt produktionsskoler, 2016

Som det endvidere ses af nedenstående tabel, er udbuddet af MKF koncentreret på cirka halvdelen af erhvervsskolerne, hvoraf et mindre del (14 %) havde mere end tyve deltagere på MKF i skoleåret 2015-2016. Dette fund bekræftes også af case-analyserne, hvor knap halvdelen arbejder målrettet med MKF, og den anden halvdel udbyder forløbet mere sporadisk, når produktionsskolerne henvender sig.

Tabel 12. Deltagere i MKF

Spørgsmål: Hvor mange deltagere deltog ca. i et meritgivende kombinationsforløb hos jer i sidste skoleår? (Erhvervsskole)

* Kilde: Epinion. Spørgeskemaundersøgelse blandt erhvervsskoler, 2016

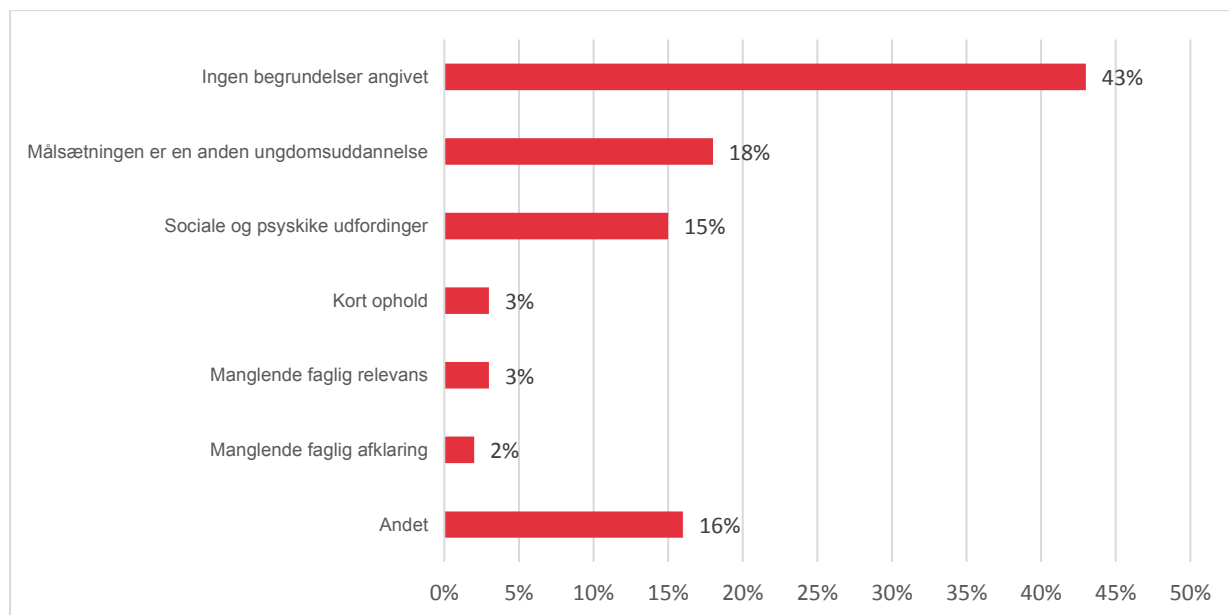
Hvorvidt en deltager sendes på MKF eller ej skal fremgå af deltagerens forløbsplaner. Forløbsplaner er produktionsskolernes individuelle plan for deltagerens forløb på produktionsskolen, og ifølge lovgivningen på området skal et fravalg af MKF begrundes i forløbsplanen. Den altovervejende forklaring blandt produktionsskoler og erhvervsskoler er, at der er meget stor variation i deltagergruppens faglige og sociale kompetencer, og at et kombinationsforløb for mange deltagere ikke vurderes relevant, ikke muligt eller uden fornuftigt udbytte. Oplevelsen af, hvem MKF vurderes at være relevant for, varierer også meget på tværs af de ni skole-cases.

Nedenstående figur viser resultatet af en analyse af de ni produktionsskolars begrundelser for at deltagere undtages MKF. Analysen er baseret på 33 tilfældigt udtrukne forløbsanalyser fra hver skole fra vinteren/foråret 2016. Her er det i øvrigt bemærkelsesværdigt, at i 43 % af forløbsplanerne angives ingen begrundelse på trods af lovgivningens forskrift herom. I de tilfælde, hvor der angives begrundelser, er den primære årsag, at deltagerens uddannelsesplan er en anden ungdomsuddannelse som f.eks. EGU, KU eller HF. I nogle af tilfældene er deltageren allerede optaget på en anden ungdomsuddannelse, mens det i langt størstedelen af tilfældene blot angives, at en anden ungdomsuddannelse er deltagerens målsætning. I disse tilfælde angives det, at skolerne har andre prioriteringer, hvor fokusområdet er at klargøre deltageren til den aktuelle ungdomsuddannelse og evt. søge praktikplads i relation til denne uddannelse.

Derudover angives også begrundelser relateret til sociale og psykiske udfordringer, som medvirker, at produktionsskolen på det givne tidspunkt ikke har vurderet deltageren egnet til at deltage i MKF. I flere forløbsplaner angives det dog i disse tilfælde, at MKF kan blive aktuelt for deltageren på et senere tidspunkt. Således afskrives MKF ikke fuldstændigt, men det vurderes blot ikke at være relevant på et givent tidspunkt.

Begrundelser i andet-kategorien omfatter begrundelser, som er relateret til fysiske sygdomme, manglende danskundskaber, eller at deltageren tidligere har deltaget i MKF. Andet-kategorien omfatter også enkelte tilfælde, hvor deltageren arbejder med at opnå et 2-tal i dansk og matematisk, og MKF derfor ikke prioriteres lige nu.

Figur 6. Begrundelser for at deltagere ikke kommer på MKF

Note: N = 197. Den kvantitative indholdsanalyse af forløbsplaner er lavet på baggrund af 355 forløbsplaner fra 2016 fra de ni skole-cases.

5.2 DELTAGERTYPER PÅ PRODUKTIONSSKOLERNE

På baggrund af analysen af forløbsplaner og interviewene med henholdsvis lærere, ledere og deltagere fra de ni skole-cases tegner der sig et billede af **tre deltagergrupper på produktionsskolerne: Den afklarede, den uafklarede og den meget uafklarede**. Fremkomsten af disse tre grupper og deres karakteristika beskrives i nedenstående afsnit.

På tværs af skole-casene er der enighed om, at produktionsskoledeeltagere er karakteriseret ved at være en meget heterogen gruppe. Deltagerne beskrives som en sammensat gruppe af unge mennesker med en bred variation af udfordringer i forhold til uddannelsesparathed. Variationen spænder bredt fra mindre faglige eller personlige udfordringer med at træffe det rette valg, forbedre forud-

De tre deltagertyper er skabt af interviewpersonernes beskrivelser af produktionsskoledeltagere. Det er således skolernes egne formuleringer og beskrivelser, som ligger til grund for de kategoriserede deltagertyper. Deltagertyperne er efterfølgende fremlagt, "testet" og drøftet i workshops med repræsentanter for produktionsskoler og erhvervsskoler. Det skal understreges, at nedenstående deltagertyper således er arketyper, der findes naturligvis undtagelser og variationer på tværs af typerne.

The diagram illustrates three types of participants in a research context, each represented by a cartoon character and a list of characteristics. A large white arrow at the bottom points from left to right, indicating a progression or flow from Type 1 to Type 3.

- Deltagertype 1**: Represented by a character with red hair and glasses. Characteristics include being **afklarede** (clarified) in relation to further education choices and possibly having entered an education agreement or another course of study.
- Deltagertype 2**: Represented by a character with dark hair. Characteristics include being **uafklarede** (unclear) regarding future education choices, but having an idea about which field of study they want to pursue.
- Deltagertype 3**: Represented by a character with orange hair. Characteristics include being **meget uafklarede** (very unclear) regarding future education choices and often having unrealistic fantasies and prejudices about possibilities.

Additional characteristics for each type are listed below the main descriptions:

- Deltagertype 1**: Participants who have **fewer academic or social/personal challenges**, who are ready to start a vocational education or another youth education.
- Deltagertype 2**: Participants with **academic or social/personal challenges**, who may have a minor diagnosis.
- Deltagertype 3**: Participants with **massive academic or social/personal difficulties**.

General characteristics for all types include: Participants who have an **unstable meeting**, and who often have social and psychological challenges, substance problems and/or various diagnoses of significant importance.

39

Der er desuden en tendens til, at der på tværs af deltager typerne er en urbaniseringsbestemt forskel i deltagergrupperne på produktionsskolerne. En større del af deltagergruppen på landet/i mindre byer synes i højere grad at være socialt skrøbelige og afhængige af kendte sociale fællesskaber og støtte end deltagere i de større byer. Endvidere er der også en forskel på deltagergruppen, som har udspring i skolernes forskellige størrelser, historik og tilbud. Ligeledes har visitationen af deltagerne til den enkelte produktionsskole også stor betydning for skolernes forståelse af målgruppen for MKF, og dermed også for hvilke og hvor mange deltagere på den enkelte produktionsskole, som tilbydes MKF.

5.3 HVEM TILBYDES MKF?

Der er store variationer på tværs af skolerne i forhold til hvilke af de tre deltager typer, som tilbydes MKF, men der kan dog samlet set identificeres fire overordnede modeller for praksis.

- A. Her tilbydes MKF kun til deltager type 1. Denne praksis understøttes af mange erhvervsskoler, da der her er tale om de mest ressourcestærke deltagere, der kan deltage i de individuelle forløb, hvor deltageren integreres med erhvervsskolens deltagere og tilbud. Denne deltager type har selv sagt også den største sandsynlighed for at påbegynde og gennemføre en erhvervsuddannelse.
- B. Målgruppen betragtes her som stort set alle produktionsskolede deltagere (deltager type 1, 2 og 3). Et fåtal af skoler – både produktionsskoler og erhvervsskoler – anvender denne definition. Den brede forståelse af målgruppen betyder, at alle får tilbuddet - også deltagere, som allerede har truffet et uddannelsesvalg. MKF organiseres her typisk i kombinationer af holdforløb og individuelle forløb.
- C. Her vurderes MKF ikke at være relevant at benytte for deltager type 1 og 3, og derfor tilbydes MKF kun til deltager type 2. Denne praksis afspejles i forløbsplanerne, hvor størstedelen af begrundelserne for undtagelserne er, at deltageren enten har et andet uddannelsesmål eller er afklaret omkring fremtidigt uddannelsesvalg (deltager type 1), eller at deltageren har nogle sociale og psykiske udfordringer (deltager type 3), som bevirker, at skolerne ikke mener, at deltageren kan få udbytte af forløbet, eller/og fordi det skønnes, at deltageren simpelthen ikke vil møde op til undervisningen på erhvervsskolen. MKF arrangeres her typisk og helst som holdforløb med faste starttidspunkter.
- D. Her tilbydes MKF kun til deltager type 2 og 3, da MKF ikke vurderes at være relevant for deltagere, som har truffet et uddannelsesvalg, bl.a. fordi det vurderes at være for dyrt at bruge penge på MKF, når deltageren er afklaret. Her organiseres MKF også typisk i holdforløb og ofte med en deltagende lærer fra produktionsskolen til at støtte de mere svage deltagere.

Det er en generel vurdering blandt interviewpersonerne, at der altid vil være en lille gruppe for hvem, det ikke giver mening at deltage i MKF. Denne gruppe indeholder typisk type 3 deltagere, som har de største udfordringer, f.eks. psykiske diagnoser, fysisk handicap/sygdom, tunge sociale problemer eller misbrugsproblemer. Denne gruppe vurderes af stort set alle at være så langt væk fra at være uddannelsesparate, at det på ingen måde giver mening for disse deltagere at deltage i MKF.

Synet på målgruppen afhænger endvidere af, hvordan det "historisk" har været muligt at organisere MKF – som hold eller kun individuelle forløb. Der er en tendens til, at skoler, hvor det i samarbejde mellem produktionsskolen og erhvervsskolen har været muligt at aftale holdforløb som tilbud, har en bredere forståelse af målgruppen for MKF, mens skolesamarbejder, der kun indeholder aftaler om individuelle forløb, primært arbejder med individuelle forløb for deltagertype 1.

Det har ligeledes stor betydning, om en produktionsskolelærer deltager i selve undervisningsforløbet på erhvervsskolerne og dermed kan motivere og støtte fremmøde og udbytte (mere om dette i kapitel 6). Ifølge skolerne, som anvender denne model, har lærerens deltagelse stor betydning for deltagelsen af de udfordrede type 2-deltagere og ikke mindst de meget udfordrede type 3-deltagere. På de produktionsskoler, hvor "hele værkstedet" og læreren tager afsted i samlet flok, er der også en bred forståelse af målgruppen, idet forløbet vurderes at være relevant og realistisk for alle tre deltagertyper.

5.4 VARIATIONER I FORMÅL, MÅLGRUPPE OG ORGANISERING

I spørgeskemaundersøgelsen angiver 50 % af erhvervsskolerne, at det overordnede formål med meritgivende kombinationsforløb er at afklare deltagerne i forhold til uddannelsesvalg. Endvidere mener 38 %, at det overordnede formål er at skabe en bedre overgang til en erhvervsuddannelse.

Tabel 13. Formål med MKF

Hvad var det overordnede formål med de oprettede meritgivende kombinationsforløb? (Erhvervsskoler)	Procentandel
Skabe en bedre overgang til en erhvervsuddannelse	38%
Afklare deltagerne i forhold til uddannelsesvalg	50%
En kombination af ovennævnte	8%
Skabe en bedre overgang til arbejdsmarkedet	4%
Andet	0%

* Kilde: Epinion. Spørgeskemaundersøgelse blandt erhvervsskoler, 2016

Af interviewene fremgår det ligeledes, at der er forskellige syn på formålet med forløbene på skolerne. Der er udbredt enighed om, at forløbene skal fungere som brobygning, hvor det primære formål er at skabe kendskab til erhvervsskolerne. Der er dog stor uenighed omkring, hvorvidt formålet er, at deltagerne blot skal introduceres til et fag, eller om deltagerne skal præsenteres for de krav, der stilles på erhvervsuddannelserne. Produktionsskolerne lægger primært vægt på, at deltagerne

bliver introduceret til en erhvervsskole og får lov at snuse til en erhvervsuddannelse i et trygt og beskyttet miljø. Erhvervsskolerne mener derimod, at deltagerne skal præsenteres for det faglige niveau og de krav, der stilles på erhvervsuddannelser.

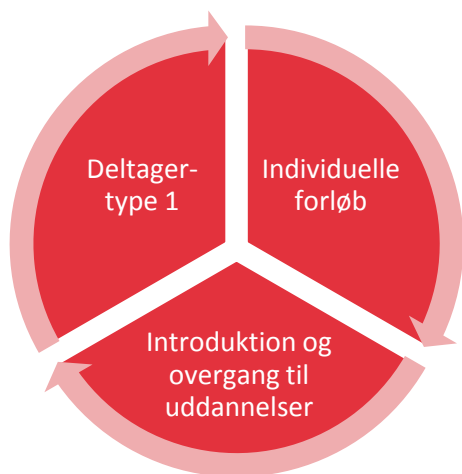
Der er ligeledes forskel på, om skolerne mener, at formålet er at skabe et specifikt eller bredt uddannelseskendskab. Nogle skoler er af den overbevisning, at formålet med MKF er at give deltageren et kendskab til en specifik erhvervsuddannelse. Her fremhæves det, at deltageren har valgt et værksted på produktionsskolen, og forløbet skal være i naturlig forlængelse heraf. Andre skoler mener derimod, at formålet er at give deltageren en introduktion til en bred vifte af uddannelser. Ud fra dette perspektiv er den specifikke uddannelse og det faglige indhold ikke afgørende, da det i højere grad handler om at give deltageren en generel introduktion til flere erhvervsuddannelser, som kan skabe kendskab og afklaring for deltagerne.

Mange af deltagerne betoner afklaring som formålet med meritgivende kombinationsforløb, men de lægger vægt på forskellige ting ved afklaring. Nogle deltagere er meget fokuseret og målrettede og ønsker at få afklaret en bestemt interesse for en uddannelse, mens andre ønsker at prøve noget nyt og blive introduceret for nye uddannelser for der igennem at finde ud af, hvad de gerne vil. Der er således tale om forskellige formål for deltagerne.

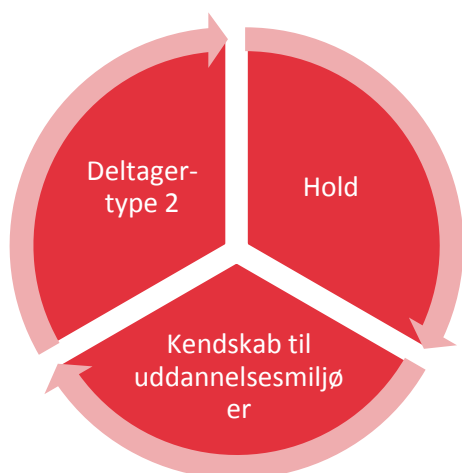
Deltagernes forskellige forudsætninger skaber udfordringer for produktionsskoler såvel som erhvervsskoler. Det har som konsekvens, at der kan være behov for at arbejde med forskellige formål, hvilket endvidere også stiller krav om fleksibilitet i organiseringen af forløbene. Der er således ingen standardmodel eller en ideel organisering af MKF, som egner sig til alle skoler og alle deltageres behov og udfordringer.

Som vist i ovenstående gennemgang *varierer forståelsen af formålet med MKF* meget i sektoren. Med denne variation følger *forskellige vurderinger af hvilke deltagertyper*, der vurderes at have udbytte af MKF, og *hvilken organisering, der er behov for*. Jo bredere formål og målgruppe vurderes, jo større krav må der stilles til klare rammer og organisering.

Hermed fremkommer tre varianter af forskellige formål og indhold defineret ud fra de tre deltagertyper:

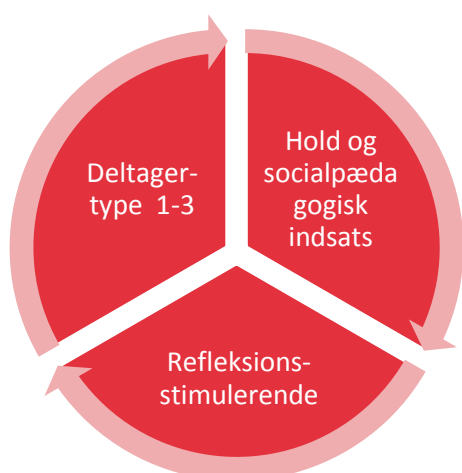

Snævert formål: Her er formålet tæt forbundet med, at deltageren via MKF umiddelbart kan overgå til en erhvervsuddannelse, eventuelt via fagligt opkvalificerende forløb, vejledning etc. MKF anvendes her enten som bekræftelse af uddannelsesvalg eller som direkte overgang til erhvervsuddannelse. MKF er typisk for deltager type 1 og er organiseret som individuelle forløb, hvor deltageren følger den ordinære undervisning på et grundforløb på en erhvervsskole.

Bredt formål:

Her fortolkes formålet som kendskab og muligvis overgang til erhvervsuddannelse via et kombinationsforløb. Overgangen sker ikke nødvendigvis i forlængelse af forløbet, men deltageren afklares om fagligt niveau, kvalifikationer etc. og motiveres til at gøre en indsats. Forløbet organiseres typisk som holdforløb.

Udvidet formål:

Her er formålet udvidet til at være refleksionsstimulerende. Formålet er ikke umiddelbar overgang til erhvervsskole men muligvis overgang på længere sigt efter anden indsats og afklaring. Et andet formål kan være at stimulere lyst til uddannelse, tro på egne evner etc. Dette forløb kan gennemføres for alle deltager typer og organiseres typisk som hold, hvor læreren fra produktionskolen deltager og fungerer som en støtte for deltagerne.

I praksis finder alle tre modeller anvendelse, men den udvidede model er den, der er i bedst overensstemmelse med gældende regler og den oprindelige intention med MKF. Denne brede fortolkning af formålet og en systematisk organisering omkring holddannelser åbner for, at alle deltagertyper kan medvirke. Den udvidede fortolkning af formålet udelukker vel at mærke ikke, at der parallelt eller efterfølgende kan gennemføres individuelle forløb for udvalgte deltagere, som vurderes afklarede hertil. Det er ligeledes ikke et lovkrav, at en lærer skal deltage, men der er meget gode erfaringer hermed, hvilket uddybes nærmere i kapitel 6.

5.5 MERIT

Casestudierne viser, at der er stor uklarhed om, hvordan merit skal forstås. Mange opfatter det bogstaveligt og forventer, at deltageren skal kunne opnå merit for den gennemførte undervisning, dvs. at deltageren efterfølgende vil kunne undtages for den pågældende undervisning. En stor gruppe erhvervsskoler vælger helt at se bort fra, hvad de tror, er et krav om merit – som jo faktisk ikke er et krav ifølge lovgivningen – og giver ikke deltageren nogen merit for MKF. De påpeger, at de finder meritbegrebet i forbindelse med kombinationsforløbene meget uhensigtsmæssigt, da deltagerne dels er for kort tid på erhvervsuddannelser til at opnå egentlige meritgivende kompetencer, og dels at deltagergruppen på produktionsskolerne netop med fordel kan undervises i samme faglige stof to gange i de tilfælde, hvor deltageren efterfølgende påbegynder en erhvervsuddannelse.

En anden mindre del af erhvervsskolerne tilbyder merit for undervisningen. Dette sker enten i den model, hvor deltageren er på individuelle forløb på grundforløb 2 og starter direkte på erhvervsskoleuddannelsen bagefter. Her får deltageren således merit for tiden på MKF. En anden model for merit er, at en del af MKF udbydes som et kompetencegivende kursus, hvor deltageren får et bevis på gennemførelse, f.eks. hygiejnebevis eller brandslukningsbevis.

Navnet ”meritgivende kombinationsforløb” giver således anledning til forvirring og en falsk oplevelse af at gøre noget forkert de steder, hvor deltagerne ikke tilbydes merit eller beviser for deres deltagelse. Herudover giver flere produktionsskoler udtryk for, at det kan være vanskeligt at ”sælge” idéen om MKF til deltagerne, fordi der opstår forventning om merit på grund af forløbets navn, hvilket efterfølgende viser sig ikke at være en reel mulighed. Der er dog også flere deltagere, som aldrig har hørt begrebet merit i forbindelse med MKF. I disse tilfælde er deltagerne blot blevet introduceret for forløbet som et kombinationsforløb og har derfor ikke tænkt nærmere over betydningen af merit.

I forlængelse af dette fremgår det også af deltagerinterviewene, at det har betydning for deltagerne, at de opnår et formelt udbytte af forløbet. Det behøver ikke at være i form af decideret merit, men kan bestå i et bevis eller diplom, som dokumenterer deres gennemførelse af MKF. Som nærmere beskrevet i afsnit 6.3 er et bevis med til at styrke deltagerens motivation for at gennemføre MKF samt styrker deltagerens succesoplevelse af forløbet.

På baggrund af ovenstående anbefaler evalueringen derfor, at begrebet merit uddybes i ministeriets kommunikation til skolerne om MKF.

6. FORLØBET: FORBEREDELSE, AFHOLDELSE OG AFSLUTNING

Casestudierne viser, at det er vigtigt at indtænke deltagernes forberedelse og efterfølgende evaluering aktivt i MKF. Det er således kendetegnende for de cases, hvor samarbejdet mellem produktionsskolen og erhvervsskolerne om MKF fungerer, og deltagerfremmødet er højt, at man ser MKF som et forløb, der også består af forskellige aktiviteter både før og efter selve afholdelsen af undervisningen. I den forbindelse finder evalueringen positive erfaringer med at klæde både deltager og lærere på til forløbet som en del af opstartsfasen. Det kan f.eks. ske ved at erhvervsskolens lærer besøger deltagerne på produktionsskolen inden opstart. Ligeledes er der gode erfaringer med at afslutte forløbet med en præsentationsdag, hvor deltagerne præsenterer et produkt, der er blevet fremstillet under forløbet, og modtager et diplom for deres deltagelse. Herudover er det centralt for den videre afklaring af deltageren, at erhvervsskolen laver en individuel evaluering med hver enkelt deltager, gerne sammen med læreren fra produktionsskolen. Endeligt viser evalueringen, at der, som følge af deltagergruppens relativt store faglige og sociale udfordringer, er meget gode erfaringer med, at undervisningen gennemføres af lærere, der pædagogisk og didaktisk er vant til at håndtere mere faglig og socialt udfordrede elever.

6.1 PLANLÆGNING OG FORBEREDELSE

Som beskrevet i kapitel 4 om forløbenes organisering er der ved at udbrede sig en praksis blandt skolerne, hvor MKF primært udbydes som holdforløb – ofte af to ugers varighed – to gange om året på fastplanlagte tidspunkter, og at flere produktionsskoler finder denne praksis udfordrende.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at produktionsskolernes planlægning af MKF for den enkelte deltager varierer meget. Som det ses i nedenstående tabel, angiver 41 % af produktionsskolerne, at MKF planlægges forskelligt fra deltager til deltager. Kun 7 % indtænker det i forløbet allerede, når deltageren starter. 25 % af produktionsskolerne planlægger forløbet, når deltageren er motiveret og/eller afklaret nok til at deltage. Der er således meget forskellig praksis for, hvornår MKF planlægges for de enkelte deltagere, hvilket formentlig er med til at besværliggøre oprettelsen af hold på fastlagte tidspunkter.

Tabel 14. Planlægning af deltagelse på MKF

Hvornår i deltagerens forløb på produktionsskolen begynder I typisk at planlægge et meritgivende kombinationsforløb? (Produktionsskoler)	Procentandel
Det er forskelligt fra deltager til deltager	41 %
Når deltageren er motiveret og/eller afklaret	25 %
Når kombinationsforløb udbydes	9 %
Når deltageren starter på produktionsskolen	7 %
Inden for de første 3 måneder	5 %
Efter 3 måneder	5 %
Andet	7 %
Total	100 %

* Kilde: Epinion. Spørgeskemaundersøgelse blandt produktionsskoler, 2016

De steder, hvor man har taget MKF til sig, forsøger man at overkomme denne udfordring på forskellig vis. På Århus Tech har man f.eks. valgt fremadrettet at afholde såkaldte Århus Tech-uger, hvor der udbydes MKF på alle involverende retninger de samme to uger i april i 2017. På denne måde håber man at kunne ramme både de deltagere, der startede på produktionsskolen i efteråret/vinteren samt i det tidlige forår. Ved at udbyde MKF på det samme tidspunkt for alle er det endvidere forhåbningen, at produktionsskolerne vil planlægge efter det også i forhold til lærernes tid.

Hvis MKF udbydes på faste tidspunkter hvert år, vil holdene som konsekvens heraf bestå af deltagere, som har gået på produktionsskolerne i varierende længder, og som har varierede motivation/afklaring. Dette kan fremstå som en udfordring, men erfaringer fra flere af skole-casene viser, at det kan overkommes gennem differentieret undervisning, hvilket både produktionsskolerne og erhvervsskolerne har erfaring med fra deres ordinære undervisning.

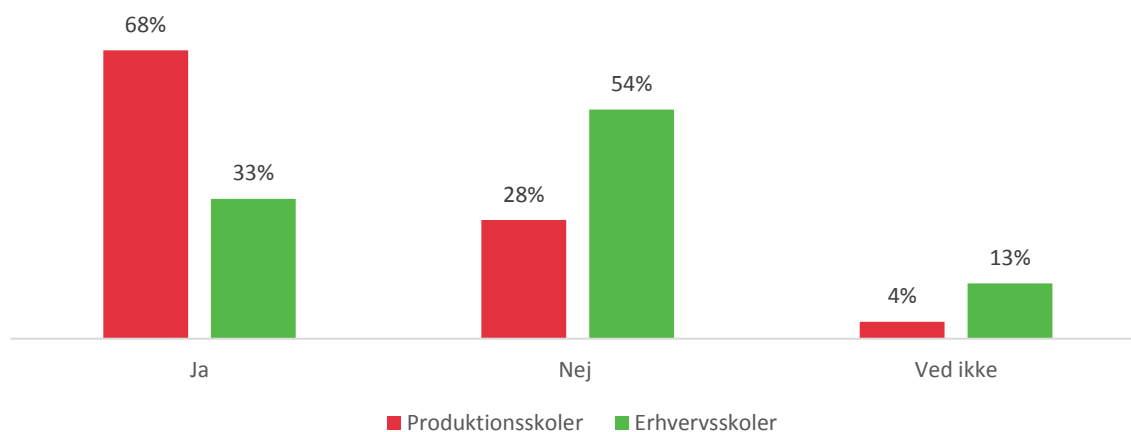
En anden udfordring knytter sig til deltagerens manglende motivation til at komme afsted på MKF. At kun 11-16 % af produktionsskoledelegerne i dag sendes afsted på MKF kan til dels forklares med, at det på mange produktionsskoler er frivilligt for deltagerne, om de vil afsted. På de afholdte workshops i forbindelse med evalueringen har det været til stor diskussion, hvorvidt det er givtigt at "tvinge" deltagerne afsted. Modstanderne heraf argumenterer for, at det blot vil resultere i en masse umotiverede deltagere, som ikke vil være mødestabile og måske ligefrem slet ikke vil dukke op. Deltagergruppen er ikke modtagelig for tvang, de skal inddrages og selv ville det, for at det virker. Omvendt argumenterer andre produktionsskoler for, at obligatorisk deltagelse i MKF virker hos dem. Deltagerne får allerede ved indskrivningen på produktionsskolen af vide, at MKF er en del af forløbet på skolen. Deltagerens valgfrihed er således begrænset til hvilket værksted, de ønsker at følge på produktionsskolen og dermed også komme på kombinationsforløb i.

I interviewene med deltagerne finder evalueringen ret klare indikationer på, at **motivation kan indfinde sig på forskellige tidspunkter af forløbet, og at den også kan hjælpes på vej ved at indtænke**

forskellige forberedende indsatser i opstartsfasen. Blandt de interviewede deltagere har det for nogle været obligatorisk at deltage i MKF, hvor det for andre har været frivilligt. Fælles er dog, at uanset om det har været frivilligt eller et krav, så har dette ikke haft indflydelse på deres tilfredshed med forløbene. Tilfredshed afhænger af, om de finder indholdet interessant, og om de kan lide læren. Flere af de deltagere, hvor det har været obligatoriske forløb, udtrykker således stor tilfredshed med forløbene og synes, at det har været meget spændende. Omvendt synes flere af de deltagere, hvor deltagelsen har været frivillig, ikke, at forløbene har levet op til deres ønsker og forventninger. For mange deltagere kommer motivationen for MKF og en erhvervsskoleuddannelse således først *under* forløbet og ikke inden. Flere deltagere fortæller, hvordan de er udeblevet de første par dage, men da de først kom afsted, var de rigtige glade for det, og nogle af dem er sidenhen begyndt på en erhvervsuddannelse.

Evalueringen peger således på, at der er potentiale for at øge deltagernes motivation for og deltagelse i MKF ved at indtænke opstartsfasen mere aktivt i planlægningen af MKF. Dette gælder både produktionsskolerne, men også i høj grad erhvervsskolerne, hvoraf størstedelen i dag ikke har en fast procedure for at forberede deltagerne til MKF. Som det ses i nedenstående tabel, angiver 68 % af produktionsskolerne og blot 33 % af erhvervsskolerne, at de har en fast procedure for at forberede deltagerne.

Tabel 15. Procedure for forberedelse af deltagerne til MKF

Spørgsmål: Har I en fast procedure for at forberede deltagerne til meritgivende kombinationsforløb?

* Kilde: Epinion. Spørgeskemaundersøgelse blandt produktionsskoler og erhvervsskoler, 2016

Et nærmere kig på, hvad forberedelsen indeholder, viser, at det primært drejer sig om mundtligt (86 %) og skriftlig (51 %) forberedelse af deltagerne (se tabel 16). Den personlige interaktion mellem produktionsskoledelegerne og erhvervsskolerne er således typisk meget lav. Kun 16 % af produktionsskolerne angiver, at de besøger erhvervsskolen inden, eller at de modtager besøg fra erhvervs-

skolen. Dette modsvarer ikke helt erhvervsskolernes svar, hvor 50 % angiver, at de besøger produktionsskolerne som optakt til MKF. Denne forskel skyldes formentlig den lavere svarprocent ved erhvervsskolerne, hvorfor besvarelsernes repræsentativitet ikke er så høj.

Tabel 16. Forberedelsesproceduren på produktionsskoler

Indeholder proceduren en eller flere af følgende elementer? (Produktionsskoler)	Procentandel
Vi har en samtale med de deltagere, der skal i kombinationsforløb	86 %
Vi udleverer skriftligt materiale fra erhvervsskolen (eller anden samarbejdsskole) til de deltagere, der skal på kombinat	51 %
Undervisningen på produktionsskolen tilrettelægges i forhold til det givne kombinationsforløb	35 %
Der kommer en lærer fra erhvervsskolen (eller anden samarbejdsskole) og fortæller deltagerne om kombinationsforløbet	16 %
Besøger erhvervsskolen	16 %
Sender en lærer med deltagerne	4 %
Andet	10 %

* Kilde: Epinion. Spørgeskemaundersøgelse blandt erhvervsskoler, 2016

Spørgeskemaundersøgelsen viser endvidere, at interaktionen mellem lærerne på de to skoler også er relativ lav forud for afholdelsen af kombinationsforløbene. Kun 25 % af erhvervsskolerne angiver, at de er i kontakt med produktionsskolens lærere/ledere inden forløbet (tabel 17), og kun 35 % af produktionsskolerne tilrettelægger deres undervisning på produktionsskolen med udgangspunkt i et forestående kombinationsforløb (tabel 16). Den manglende kontakt og kommunikation mellem lærerne på de to skoler påtales også af nogle af deltagerne, som efterspørger mere information forud for kombinationsforløbene.

Tabel 17. Forberedelsesproceduren på erhvervsskoler

Indeholder proceduren en eller flere af følgende elementer? (Erhvervsskoler)	Procentandel
Vi udleverer skriftligt informationsmateriale til de deltagere der skal på kombinationsforløb	50 %
Vi inviterer kommende deltagere i kombinationsforløb til at komme på besøg på skolen forud for forløbet	50 %
Vi har en samtale med hver enkelt deltager, der skal i kombinationsforløb forud for opstart	38 %
Vi er i dialog med produktionsskolernes lærere/ledere/vejledere	25 %
Vi er i dialog med faglige organisationer	13 %

Vi tager løbende ud på produktionsskolerne og fortæller deltagerne om meritgivende kombinationsforløb	0 %
---	-----

* Kilde: Epinion. Spørgeskemaundersøgelse blandt erhvervsskoler, 2016

Interviewene viser, at kendskabet til produktionsskolerne er lav på nogle erhvervsskoler. Der er eksempler på lærere, der underviser på MKF, der aldrig har været på en produktionsskole. Der er således behov for at flere erhvervsskolelærere tilegner sig mere baggrundsviden og kendskab til målgruppen for kombinationsforløbene, så de kan tilrettelægge forløb, der imødekommer produktionsskolelærgæsterne behov og interesser. Dette kan bl.a. ske ved at besøge produktionsskolerne, møde deltagerne på deres hjemmebane og fortælle lidt om det kommende forløb. På de erhvervsskoler, hvor man prioriterer og har sat ressourcer af til sådanne besøg, ses det som en investering og en mulig rekruttering. Jo flere produktionsskolelærgæster, der kommer på kombinationsforløb, desto flere potentielle fremtidige elever er der.

Uanset hvilke opstartstiltag der tages i brug, er der generelt gode erfaringer med, at både deltagere og lærere har mødt hinanden personligt, inden selve forløbene afholdes. Dels er det muligt for erhvervsskolen at klæde deltagerne på til forløbet, og dels er det muligt at få forventningsafstemt forløbene – både lærer-deltagere imellem og lærer-lærer imellem. Herudover beretter flere interviewede erhvervsskolelærere også om, at det giver deltagerne en tryghed den første dag, at de bliver taget imod af en person, som de har mødt før.

De forskellige opstartstiltag, som evalueringen har fundet gode erfaringer med, er opsummeret i nedenstående figur.

Figur 8. Virkningsfulde tiltag i opstartsfasen

Deltagerforberedelse	Lærerforberedelse
• Program udsendes til deltagerne med ansigt på de lærere, som deltagerne skal have • Besøg af erhvervsskolelærerne på produktionsskolen. Fortæller deltagerne om forløbet. • For-besøg på erhvervsskolen inden forløbet, hvor deltagerne ser skolen og møder læreren	• Fælles udarbejdelse af manual til de enkelte forløb til de undervisende erhvervsskolelærere. • Besøg af erhvervsskolelærerne på produktionsskolen. Fortæller lærerne om forløbet.

6.2 AFHOLDELSE

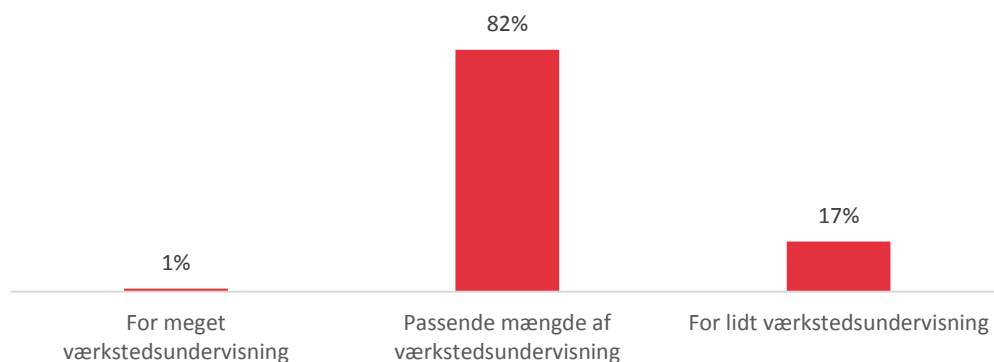
Evalueringen viser, at det faglige indhold på kombinationsforløbene oftest planlægges af erhvervsskolerne. De steder, hvor samarbejdet mellem skolerne er godt, fremlægger erhvervsskolen inden forløbet en plan for indhold for produktionsskolen, som får mulighed for at give deres input. Andre steder er produktionsskolerne kun meget lidt involveret i planlægningen af indholdet af forløbene,

hvilket også stemmer overens med den generelt manglende kommunikation skolerne imellem, som blev påpeget i forrige afsnit.

På Greve- og Høje Taastrup Produktionsskole har man gode erfaringer med MKF-samarbejdet med erhvervsskolen Vilvorde, som er afdelingen for de grønne uddannelser på Roskilde Tekniske Skole. Her har man lavet en model, hvor deltagerne laver et MKF-projekt, der går på tværs af undervisningen på de to skoler. Inden forløbets start får deltagerne en opgave fra deres produktionsskolelærer, og i løbet af kombinationsforløbet skal de så indsamle faglige input til at løse opgaven, som laves endeligt færdig, når de er tilbage på produktionsskolen igen. Denne model fungerer rigtig godt, da den skaber sammenhæng mellem undervisningen på de to skoler, og de faglige input fra teknisk skole får et meget konkret og anvendelsesorienteret sigte for deltagerne.

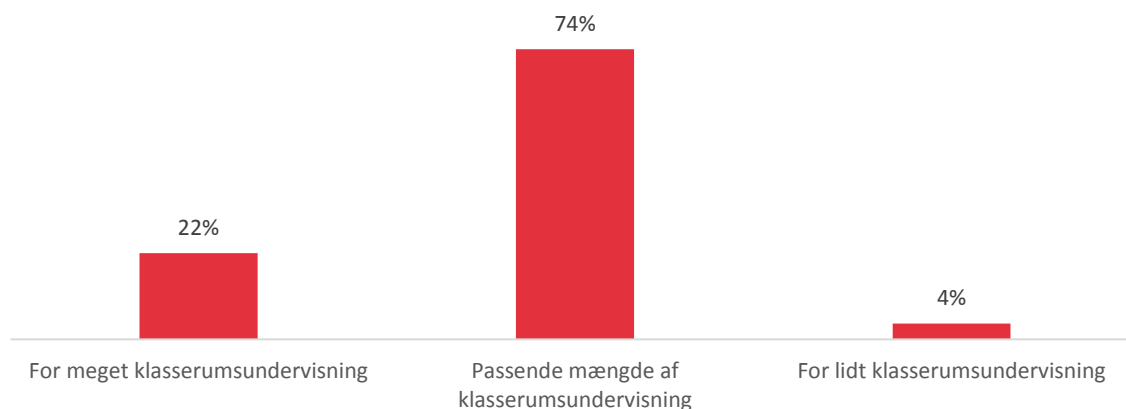
Generelt er produktionsskolerne dog ganske tilfredse med indholdet i kombinationsforløbene. Ifølge spørgeskemaundersøgelsen mener 82 % af produktionsskolerne, at der er en passende mængde af værkstedsundervisning og klasserumsundervisning.

Tabel 18. Tilrettelæggelsen af undervisningen. Værkstedsundervisning. Produktionsskoler.

* Kilde: Epinion. Spørgeskemaundersøgelse blandt produktionsskoler, 2016

Tabel 19. Tilrettelæggelsen af undervisningen. Klasserumsundervisning. Produktionsskoler

*

* Kilde: Epinion. Spørgeskemaundersøgelse blandt produktionsskoler, 2016

Casestudierne finder dog en uenighed blandt skolerne om hvilket hensyn, MKF-undervisningen skal tilrettelægges efter – en uenighed, der hænger tæt sammen med de forskellige syn på formålet med MKF. Der er således uenighed om, hvorvidt undervisningen skal være pædagogisk tilrettelagt produktionsskoledeltagerne, eller om den skal afspejle typisk erhvervsskoleundervisning, således deltagerne får et reelt indblik i, hvad det vil sige at gå på en erhvervsskole. Det faglige indhold kan godt være det samme – og skal være det samme ifølge lovgivningen på området – men den pædagogiske og didaktiske tilrettelæggelse af undervisningen kan variere meget alt efter skolernes holdning til dette spørgsmål.

Casestudierne finder tydelige indikationer på, at forløb, hvor undervisningen er pædagogisk målrettet produktionsskoledeltagerne, fungerer bedre end meget fag-faglige forløb, hvor der ikke bliver taget særlige pædagogiske eller didaktiske hensyn til målgruppen. Der er meget stor forskel på den pædagogiske tilgang til MKF-undervisningen erhvervsskolerne imellem – faktisk kan tilgangen også variere mellem de forskellige fagretninger inden for den samme skole. Den gode pædagogiske undervisning er i høj grad personbestemt. Mange af de ”gode” undervisere på MKF har ofte en særlig interesse i netop denne type unge mennesker. Nogle gange er disse lærere de eneste, der ønsker at påtage sig MKF-undervisningen blandt lærerne på skolen, og de får derfor også opgaven. Dette virker dog langt bedre end at lade opgaven gå på tur blandt lærergruppen, som man gør andre steder.

På de erhvervsskoler, hvor MKF netop går på omgang og ikke er velforankret i skolens organisering og undervisning, fortæller både de interviewede lærere og ledere, at MKF betragtes som nitten – det er den opgave, ingen vil have. Som en leder udtrykker det: ”De er ikke det mest populære hold at få. Så har jeg sagt det pænt. Det er op ad bakke”. En anden leder på en erhvervsskole fortæller, at det er svært for ham at finde lærere, som har lyst til at undervise produktionsskoledeltagerne, fordi de har et dårligt ry.

På andre erhvervsskoler har man gode erfaringer med at lade en fast gruppe af lærere, som ønsker at arbejde med produktionsskoledeltagerne, stå for MKF-undervisningen, eller med at placere MKF-undervisningen i skolens brobygningsscenter, hvor lærerne også er vant til at arbejde med en bredere og til tider mere udfordrende målgruppe. De gode erfaringer skyldes, at det nødvendige personlige engagement netop er til stede her. Samtidigt friholdes de meget fag-faglige lærere, der fungerer bedst som undervisere, når målgruppen er mere afgrænset og med færre faglige/sociale udfordringer.

Ud over at det gode kombinationsforløb i høj grad er personbestemt, så tegner evalueringen også et billede af, at det er en opgave som særligt SOSU-skolerne er dygtige til at løfte. Dette skyldes formentlig, at de er vant til arbejde med en lidt bredere målgruppe af unge mennesker. De har flere års erfaring hermed både pædagogisk og didaktisk, og derfor er undervisningen lettere at målrette til produktionsskoledeltagerne. Den pædagogiske tilgang på SOSU-skolerne ligner således i høj grad den pædagogiske tilgang, der er på produktionsskolerne. Modsat forholder det sig på mange af de tekniske skoler, særligt inden for det, der kaldes de sorte erhverv, hvor denne evaluering må konkludere, at de pædagogiske udfordringer i forbindelse med MKF synes at være størst.

Deltagerne er også meget positive over for en pædagogisk veltilrettelagt undervisning og synes desuden at få mere ud af undervisningen. Det er kendetegnede for interviewene med deltagerne, at deltagernes tilfredshed og glæde ved forløbene er meget afhængige af læreren på MKF. Således beretter alle de tilfredse deltagere om søde lærere, som lavede spændende undervisning, og blandt de utilfredse deltagere er den primære kritik, at læreren var sur eller bare ”snakkede, snakkede og snakkede i flere timer uden, at vi fik lov til at lære noget”. Denne målgruppe lærer med hænderne, og det at lære ved at lytte er en læringsproces, som de er midt i, når de kommer på kombinationsforløb. At undervise denne gruppe kræver således nogle andre pædagogiske og didaktiske undervisningsformer end traditionel tavleundervisning.

På mange forløb er der store problemer med frafald undervejs. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at deltagernes gennemførelse af MKF varierer meget fra skole til skole. Godt halvdelen af produktionsskolerne svarer, at 75 % eller flere gennemfører forløbet, når det først er startet. Den anden halvdel af produktionsskolerne svarer, at færre end 75 % gennemfører forløbet.

Det manglende fremmøde skaber selvsagt stor frustration på erhvervsskolerne, hvor der er afsat tid og ressourcer af til at undervise deltagerne. Herudover har det også økonomiske konsekvenser, da de tomme pladser stadig koster penge. Det har været et diskussionsemne mellem erhvervsskolerne og produktionsskolerne, hvem der skal hæfte for de tomme pladser, når deltagerne ikke dukker op. Praxis er efterhånden mange steder blevet, at det er produktionsskolerne, som hæfter.

Som konsekvens af det høje fravær er flere produktionsskoler begyndt at sende lærere med på MKF. Tre ud af de ni undersøgte case-skoler sender således lærere med fra produktionsskolen på hele forløbet og har meget gode erfaringer hermed – særligt der, hvor lærerne på de to skoler har et godt samarbejde. Produktionsskolelærernes deltagelse skaber tryk for de mere usikre deltagere, og giver erhvervsskolelæreren mulighed for at kunne koncentrere sig om det faglige stof og de interesserede deltagere, og produktionsskolelæreren kan så hjælpe de mere ukoncentrerede deltagere til rette. Herudover er langt de fleste produktionsskolelærere også selv glade for at deltage, da de også finder de faglige input fra erhvervsskolen lærerige samt har gavn af sparringen og netværket med både erhvervsskolelærerne og eventuelt også lærere fra andre deltagende produktionsskoler. Det er selvfølgelig en omkostning for produktionsskolerne og fungerer derfor også bedst, når hele værkstedshold sendes afsted.

Andre steder tager produktionsskolelærer med den første og ofte også sidste dag. Læreren følges så med deltagerne ind og hjælper dem til rette den første dag og fungerer herefter som kontaktperson for både erhvervsskolelæreren og deltagerne, hvis der opstår problemer. Endeligt andre steder forsøger man at håndtere fraværproblemer ved at køre deltagerne samlet afsted hver morgen i bus, men her oplever man stadigvæk at mange deltagere ikke møder op til bussen.

Fraværproblemet blandt deltagerne er således en reel udfordring, som skal løses. Som drøftet ovenfor kan man sætte både positive og negative incitamentsstrukturer i spil alt efter, hvad man synes virker bedst på målgruppen. Man kan således overveje, om det skal have konsekvenser for deltagere, hvis de ikke møder op, f.eks. at de bliver trukket i skolepenge. Evalueringen har ikke fundet eksempler på skoler, der praktiserer dette. Langt de fleste skoler arbejder i stedet for med positive

incitamenter, og her har erhvervsskolerne også en særlig rolle, da de som undervisere jo også har ansvar for at fastholde deltagerne.

Flere erhvervsskoler forsøger på forskellig vis at fastholde og motivere deltagerne. Mange planlægger indholdet af undervisningen med målgruppen for øje og sørger for, at den er meget praksisorienteret og gerne foregår uden for klasselokalet.

Mange erhvervsskoler laver endvidere forløb, hvor der arbejdes med et konkret projekt gennem hele forløbet, som så præsenteres den sidste dag og hvor der også overrækkes et diplom. For at fastholde deltagerne i forløbet har man på Handelsskolen i Lyngby besluttet, at det kun er deltagere uden meget fravær som modtager diplommet. Handelsskolen i Lyngby har desuden valgt at allokere lærere med stor motivation for elevgrupper til undervisningen for at skabe gode rammer, så alle deltagere får noget ud af undervisningen (her følger også en lærer med fra produktionsskolen).

6.3 AFSLUTNING

Tanken med kombinationsforløb er, at deltagerne gennem et forløb bliver afklaret omkring egne evner og deres muligheder for at starte på en erhvervsuddannelse. Dog viser evalueringen, at en individuel evaluering af deltagerens kompetencer efter gennemførelsen af forløbet halter på mange skoler – dette gælder både produktionsskoler, men i særdeleshed også erhvervsskolerne. Som det ses i tabel 20 følger kun 41 % af produktionsskolerne og 21 % af erhvervsskolerne op efter en fast model. For mere end halvdelen af produktionsskolerne og firefemtedele af erhvervsskolerne gælder, at deres opfølgning er ad hoc præget og afhænger af den enkelte lærer og det tilrettelagte forløb.

Tabel 20. Opfølgning på MKF

Hvilken af følgende udsagn beskriver bedst jeres opfølgning på de meritgivende kombinationsforløb?	Produktionsskoler	Erhvervsskoler
Vi følger op på kombinationsforløbene efter en fast struktur/model	41 % (31)	21 % (5)
Vores opfølgning er ad hoc præget	59 % (44)	79 % (19)

* Kilde: Epinion. Spørgeskemaundersøgelse blandt produktionsskoler og erhvervsskoler, 2016

En nærmere uddybning af opfølgningens karakter viser samme billede. Knap halvdelen af produktionsskolerne og blot knap en tredjedel af erhvervsskolerne angiver at have en intern opfølgning med deltagerne efter endt forløb. Størstedelen af produktionsskolerne og erhvervsskolerne angiver at

lave løbende opfølgning, hvilket formentlig stemmer overens med den mere ad hoc præget og uformelle praksis, der karakteriserer mange af samarbejderne. Hele 25 % af erhvervsskolerne og 7 % af produktionsskolerne angiver, at de ikke har nogen form for systematisk opfølgning.

Tabel 21. Opfølgningsaktiviteter

Hvordan følger I op på de gennemførte meritgivende kombinationsforløb?	Produktionsskoler	Erhvervsskoler
Vi har en intern opfølgning med deltagerne efter endt kombinationsforløb	48 % (36)	29 % (7)
Vi følger løbende op på kombinationsforløbene i samarbejde med erhvervsskolen/produktionsskolen	69 % (52)	63 % (15)
Vi følger ikke systematisk op på kombinationsforløbene	7 % (5)	25 % (6)
Andet	7 % (5)	0 % (0)

* Kilde: Epinion. Spørgeskemaundersøgelse blandt produktionsskoler og erhvervsskoler, 2016

Analysen af MKF på de ni case-skoler og deres samarbejdende erhvervsskoler viser også et varieret billede af opfølgningen med deltagerne, særligt på erhvervsskolerne. På mange af produktionsskolerne indgår opfølgningen af MKF som en naturlig del af lærerens kontakt med deltageren og de obligatoriske samtaler hver tredje måned. Hvis erhvervsskolen giver mulighed for det, afholdes også en opfølgende samtale med erhvervsskolelæreren gerne sammen med deltageren. Nogle produktionsskoler iværksætter som følge af kombinationsforløbene en målrettet indsats efterfølgende med henblik på at opkvalificere deltagerens faglige kompetencer. Flere skoler tilbyder eksempelvis deltagerne undervisning i dansk og matematik, hvis de ikke opfylder adgangskravene om et 2-tal. I Horsens træner man adgangsprøver med de deltagere, som ønsker at starte på erhvervsskolen, og som skal aflægge erhvervsskolernes optagelsesprøve.

På otte ud af tolv erhvervsskoler foregår der en form for opfølgning og evaluering af deltagerens indsats og erhvervede kompetencer. Denne varierer fra uformelle mundtlige evalueringer med læreren eller deltageren fra produktionsskolen til mere systematiske evalueringssamtaler og evalueringsspørgeskemaer. Flere deltagere beretter om fælles evalueringer af forløbet frem for målrettet evaluering og feedback til den enkelte deltager. Igen viser samme mønster sig fra tidligere, det er i høj grad de erhvervsskoler, som har taget MKF aktivt til sig, som også tilbyder deltagerne en mere systematisk evaluering. Deltagerne modtager her feedback på deres indsats under forløbet og får også sparring på fra erhvervsskolen, om hvad de fremadrettet skal arbejde med, hvis de ønsker at starte på en erhvervsuddannelse. På Århus Tech ligger det individuelle evalueringsskema på skolens MKF-hjemmeside, så både deltagerne og lærerne på produktionsskolen ved hvilke parametre deltageren vil blive evalueret ud fra, inden forløbet starter.

Som beskrevet i foregående afsnit er flere erhvervsskoler endvidere begyndt at gøre en dag ud af afslutningen af kombinationsforløbene. Fem ud af tolv erhvervsskoler har således en formel afslutning, hvor deltagerne fremlægger deres projekt og eventuelt også modtager et bevis eller diplom for deres deltagelse. Som en lærer fortæller, har mange af deltagere dårlige skoleerfaringer med sig, og mange af dem har aldrig prøvet at lykkes før. Det at modtage et diplom og være centrum kan give den enkelte deltager en succesoplevelse og dermed også lysten til at starte på en erhvervsuddannelse.

Evalueringen har også haft fokus på overgangen fra produktionsskolen til erhvervsskolen. Casestudierne tyder dog på, at de fleste erhvervsskoler kun i lav grad tænker MKF aktivt ind som et redskab til at lette overgangen fra produktionsskolen til erhvervsskolen. En undtagelse er dog de individuelle forløb på grundforløb 2, hvor deltageren kan fortsætte direkte i samme forløb på erhvervsskolen, når kombinationsforløbet er slut. Her indgår kombinationsforløbet som direkte brobygger til erhvervsskolen.

Ingen af de interviewede erhvervsskoler anvender systematisk deres kendskab til produktionsskole-deltagerne, når deltagerne starter som ordinære elever på skolen. Måder at lette overgangen på kunne eksempelvis være, at det var de samme lærere, som tog imod de tidligere produktionsskole-deltagere den første dag for at skabe en tryk overgang. Det kunne også være, at vigtig viden om den enkelte deltager, herunder væsentlige opmærksomhedspunkter, blev noteret under kombinationsforløbet og fulgt op på, når deltageren starter som elev på skolen. Denne manglende systematiske anvendelse af det tidlige kendskab til produktionsskole-deltagerne er dog ikke ensbetydende med, at der ikke er kontakt mellem de tidligere produktionsskole-deltagere og deres MKF-undervisere, når de starter som elever på skolen. Flere lærere fortæller, at de spotter deres tidligere deltagere blandt de nye elever og snakker med dem. De interviewede deltagere, der er startet på en erhvervsuddannelse reagerer positivt på, at læreren kan huske dem og snakker med dem. Det har været med til at give dem en god start på skolen.

6.4 DELTAGERNES UDBYTTE

Ifølge interviewene med deltagerne er deres største udbytte af kombinationsforløbene den personlige afklaring – at finde ud af, om det pågældende fag eller uddannelsessted er noget for dem. Nogle af deltagerne er meget målrettede og har valgt et bestemt kombinationsforløb, fordi de har en interesse i lige netop det fag og måske ønsker at tage en uddannelse heri. Andre bruger kombinationsforløbene til at blive målrettede og afklarede – de ved ikke hvad de vil, men forsøger med et kombinationsforløb at finde ud af, hvad de interesserer sig for. Så hvor den ene deltager starter på et kombinationsforløb i mad og ernæring, fordi han tænker, at han gerne vil være slager, så starter den anden for at finde ud af, om det overhovedet er en uddannelsesretning, der interesserer ham. Endeligt finder andre ud af, hvad de ikke vil, hvilket jo også er en vigtig afklaring.

Mange af de interviewede deltagere fortæller endvidere, at de med kombinationsforløbene fik set nye sider af selv og opdagede, at de kunne mere, end de regnede med. For nogle er det helt konkrete kompetencer som at finde ud af, at matematik faktisk ikke er så svært, når det skal anvendes i

en konkret og praktisk sammenhæng. For andre er det sociale kompetencer, der sættes i spil, som eksempel det at indgå på et hold og at arbejde sammen med deltagere fra andre produktionsskoler.

Mange deltagere lægger også stor vægt på trygheden, som kombinationsforløbene giver. Dét, at have været på skolen, som tit er meget stor sammenlignet med produktionsskolen, og at have mødt lærerne og måske også erhvervsskoleelever, har stor betydning for dem. De kan pludselig se sig selv gå der, hvis faget ellers er noget, som interesserer dem.

Deltagerne får også kendskab til de faglige krav på uddannelserne. Mange af deltagerne oplever erhvervsskolerne som noget ganske andet end produktionsskolerne – det er mere selvstændigt og mere voksent. De stærke deltagere tiltrækkes af at opleve det, som de selv kalder for ”seriøsitet” på erhvervsskolerne, og de oplever de højere krav på skolen som noget positivt. For de mere svage deltagere kan dette virke overvældende, men en god lærer kan gøre forløbet til en god oplevelse – også for de mere usikre deltagere.

7. BARRIERER

Casestudierne viser, at den vigtigste barriere for implementering anses af både produktionsskolerne og erhvervsskolerne at være deltagernes ressourcer. Herefter peger begge parter på økonomien. Produktionsskolerne angiver desuden lærernes ressourcer som en væsentlig barriere og erhvervsskolerne nævner erhvervsskolereformen.

Nedenfor følger – i prioriteret rækkefølge – de syv barrierer, som interviewpersonerne er blevet bedt om at vurdere betydningen af (se bilag 1 for et display over skolernes angivne barrierer).

Deltagernes ressourcer

Alle interviewede produktionsskoler og 9 ud af 12 interviewede erhvervsskoler peger på deltagernes ressourcer – eller mangel på samme – som den største barriere for MKF. Dette hænger tæt sammen med deres forståelse af formålet med MKF, der, som beskrevet i kapitel 5, er relativt snævt. Fordi de anser formålet med MKF primært at være afklarende frem for reflekterende, indsnævres målgruppen for forløbet. Herudover er dette også knyttet til økonomi og lærerressourcer, da det kræver flere lærerressourcer fra både produktionsskolen og erhvervsskolen at kunne udbyde MKF til alle deltagere. Endeligt påpeger flere interviewpersoner også, at deltagergruppen på produktionsskolerne er blevet svagere, og det udgør et problem for skolerne, idet flere af deltagerne faktisk ikke er egnede til produktionsskolen. De bør være i andre tilbud som f.eks. STU, men af økonomiske hensyn sendes de til produktionsskolen af kommunen.

Økonomi

Ud af 12 erhvervsskoler peger otte på økonomien som en væsentlig barriere, og det samme gør fem ud af ni produktionsskoler. Produktionsskolernes primære begrundelser for, at økonomien anses som en barriere, er dels taxameterets størrelse, så deres omkostninger ifm. kombinationsforløbet ikke bliver dækket. For erhvervsskolerne er en begrundelse mangel på økonomisk incitament, idet

de kan tjene mere ved at bruge deres lærerressourcer til at udbyde efteruddannelseskurser for virksomheder frem for MKF. Erhvervsskolerne er hverken direkte forpligtet af loven til at udbyde MKF, og oplever ikke at have et økonomisk incitament hertil.

Lærerressourcer

Særligt produktionsskolerne anser lærerressourcer som en barriere. Således peger seks ud af ni produktionsskoler på lærerressourcer, hvor tallet for erhvervsskolerne er fem ud af tolv. Lærerressourcer knytter sig både til lærerne på produktionsskolerne og erhvervsskolerne. For produktionsskolerne gælder det, at det er omkostningsfuldt at sende en lærer med, men ca. halvdelen af skolerne anser det som en nødvendig omkostning for, at MKF fungerer – særligt for den tungeste gruppe af deltagere. For erhvervsskolerne gælder det dels, at lærernes tid er presset og deres skemaer fuldt bookede, de har derfor svært ved at afsætte ressourcer til MKF. Herudover påpeger flere interviewpersoner også, at flere erhvervsskolelærere ikke har de pædagogiske og didaktiske ressourcer til at håndtere deltagerne fra produktionsskolerne. Som nævnt i kapitel 6 gør dette sig særligt gældende for fag-faglige lærere, typisk fra de mere sorte fag på teknisk skole.

Erhvervsskolereform

Både produktionsskolerne og erhvervsskolerne anser erhvervsskolereformen som en barriere. Således peger fire ud af ni produktionsskolerne på den og syv ud af tolv erhvervsskoler. Den primære begrundelse for begge parter er de højere faglige krav, som erhvervsskolereformen medførte. Dette gælder adgangskravet om en karakter på mindst 02 i dansk og matematik, og i endnu højere grad de indførte overgangskrav efter grundforløbet på erhvervsuddannelserne. Her er en udbredt oplevelse blandt begge parter af, at en større gruppe af deltagerne på produktionsskolerne ikke vil være i stand til at kunne bestå disse krav. Dette fører med andre ord tilbage til målgruppen for MKF og deltagernes ressourcer. Endeligt er der også et par interviewpersoner, der nævner, at fleksibiliteten i form af at kunne forlænge tiden på grundforløbet for en deltager, hvis der er behov for det, ikke længere er muligt. Dette anses ligeledes som værende begrænsende for målgruppen af deltagere, for hvem MKF er relevant for.

Samarbejde

Kun et mindre tal af skolerne nævner samarbejde som en barriere. Dette billede stemmer dog ikke helt overens med andre datakilder i evalueringen, hvilket formentlig skyldes, at interviewpersonerne er en smule påpasselige med at "skyde" på deres samarbejdspartnere. Af spørgeskemaundersøgelsen fremgår det, at det særligt er produktionsskolerne, som oplever samarbejdsproblemer med erhvervsskolerne og ikke den anden vej rundt. Således angiver 52 % af produktionsskolerne, at de er enige eller delvist enige i at have oplevet samarbejdsproblemer, hvor det kun er 4 % af erhvervsskolerne. Denne fordeling skyldes formentlig, at produktionsskolerne oplever, at det kan være svært at få erhvervsskolerne til at engagere sig i MKF. Omvendt påpeger et par erhvervsskoler også, at produktionsskolerne kan være svære at samarbejde med, da de er dårlige til at overholde aftaler, bl.a. ikke får tilmeldt deltagere til ellers aftalte forløb.

Tabel 22. Vi oplever ofte udfordringer i samarbejdet

Produktionsskole	Erhvervsskole
------------------	---------------

Enig	20%	0%
Delvis enig	32%	4%
Hverken/ eller	16%	13%
Delvis uenig	15%	4%
Uenig	16%	79%
Ved ikke	1%	0%
Total	100%	100%

Spørgsmål: I det følgende vil vi gerne høre, hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn omkring jeres samarbejde om meritgivende kombinationsforløb

* Kilde: Epinion. Spørgekemaundersøgelse blandt produktionsskoler og erhvervsskoler, 2016

Interviewene giver endvidere det indtryk, at de steder, hvor erhvervsskolerne er gået aktivt ind i forløbene og også selv påtager sig et ansvar for, at MKF gennemføres, er samarbejdet godt, og de steder, hvor erhvervsskolerne forholder sig mere passivt til MKF, fungerer samarbejdet ikke så godt.

Geografiske afstande

På trods af at der kan være betydelige geografiske afstande mellem produktionsskolerne og erhvervsskolerne, opleves dette ikke som et stort problem. Således angiver kun tre ud af ni produktionsskoler og to ud af tolv erhvervsskoler geografiske afstande som en barriere. Dette gælder særligt skoler, som ligger på landet, hvor afstanden til erhvervsskolerne kan være lang, og der i den forbindelse kan opstå behov for både ekstra økonomiske og lærermæssige ressourcer til transport. Mange skoler løser dog den geografiske udfordring ved at køre deltagerne afsted i busser. Der kan endvidere også være en geografisk udfordring i forhold til de mere specialiserede erhvervsskoler så som grafiker, design og medier, som kun findes et begrænset antal steder i landet.

Optagelsespraksis

Kun to produktionsskoler og to erhvervsskoler peger på forskellen i optagelsespraksis mellem produktionsskolerne og erhvervsskolerne som en væsentlig forskel. At dette ikke betragtes som en større udfordring skyldes formentlig, at man mange steder har fundet frem til en praksis, hvor MKF udbydes fast som hold to gange om året.

8. METODE

Evalueringen bygger på fire forskellige datakilder- og analyser. I det følgende beskrives den anvendte metode for hver kilde.

8.1 REGISTERANALYSE

Formålet med registeranalysen er at undersøge om deltagere, der kommer i MKF har større sandsynlighed for at påbegynde og evt. gennemføre en erhvervsuddannelse sammenlignet med deltagere, som ikke kommer i MKF. Desuden analyserer vi, hvorvidt betydningen af at have deltaget i MKF varierer over forskellige subgrupper af deltagere, som f.eks. deltagere med forskellig socioøkonomisk baggrund. I det følgende afsnit præsenterer vi analysens metode og data.

8.1.1 Metode

Til at analysere undersøgelsesspørgsmålene anvender vi en multivariat regressionsmodel. En regressionsmodel beskriver fordelingen af én afhængig variabel (i denne analyse om deltageren påbegynder en erhvervsuddannelse) som en funktion af en eller flere forklarende variabler (i denne analyse om deltageren har været i MKF). Regressionsanalysen er multivariat, fordi den tager højde for forskelle i andre forklarende variabler (i denne analyse f.eks. deltagerens baggrundskaraktistika). Det vil sige, at vi analyserer betydningen af at have deltaget i MKF for deltagerens sandsynlighed for at påbegynde og gennemføre en erhvervsuddannelse *givet deltagerens baggrundskaraktistika*. Dette er vigtigt, fordi vi ved fra forskningen i social mobilitet, at deltageres baggrundskaraktistika som f.eks. socioøkonomisk baggrund og køn har afgørende betydning for, hvordan de klarer sig i uddannelsessystemet. Ved ikke at tage højde for sådanne faktorer, ville vi automatisk komme til at tilskrive deltagerens påbegyndelse og gennemførelse af en erhvervsuddannelse til deres deltagelse i MKF. Inklusion af centrale kontrolvariabler er i konteksten af denne analyse ekstra vigtig set i lyset af, at det selvfølgelig ikke er tilfældigt, hvilke deltagere, der er kommet i MKF, og hvilke der ikke har været afsted.

At vi ikke kan kontrollere for den omstændighed, at det ikke er helt tilfældigt, hvilke elever, der deltager i et meritgivende kombinationsforløb har naturligvis konsekvenser for generaliserbarheden af resultaterne fra analysen. I analysen kan vi kun observere sammenhængen mellem deltagelse i et meritgivende kombinationsforløb og efterfølgende erhvervsuddannelse for de elever *som rent faktisk deltager i et meritgivende kombinationsforløb*. Vi kan derfor naturligvis ikke sige noget om, hvorvidt de deltagere, som har deltaget i et meritgivende kombinationsforløb ville have ageret anderledes i forhold til erhvervsuddannelse, hvis de *ikke* havde deltaget i et meritgivende kombinationsforløb. Det er i princippet ikke et problem, hvis det er tilfældigt, hvem der har deltaget i et meritgivende kombinationsforløb, eller hvis der ikke er nogen som helst forskel på de deltagere, der har deltaget i et meritgivende kombinationsforløb og dem, der ikke har. Det er desværre meget sjældent tilfældet, og vi har heller ikke anledning til at tro det i konteksten af meritgivende kombinationsforløb.

Hvorvidt en given deltager har deltaget i MKF eller ej, afhænger af faktorer både på deltagerniveau og på produktionsskoleniveau. På deltagerniveau er det sandsynligvis sådan, at relativt stærkere deltagere har større sandsynlighed både for at deltage i MKF og for at påbegynde og gennemføre en erhvervsuddannelse. På produktionsskoleniveau er der sandsynligvis nogle skoler, som er bedre til at få deltagerene afsted i MKF end andre. Vi tager højde for sådanne forskelle i det omfang, vi kan i form af kontrolvariabel, men vi kan ikke indenfor rammerne af denne analyse kontrollere for uobserverbar heterogenitet hverken på deltager- eller produktionsskoleniveau. Det betyder, at resultaterne af denne analyse skal læses deskriptivt, som en beskrivelse af, i hvilken grad den selekterede gruppe af deltagere, som har deltaget i et meritgivende kombinationsforløb påbegynder og gennemfører en erhvervsuddannelse og ikke som en kausal analyse af effekten af deltagelse i et meritgivende kombinationsforløb for en tilfældig produktionsskoledeleager.

Fordelingen af den afhængige variabel, altså hvorvidt deltageren påbegynder og/eller gennemfører en erhvervsuddannelse, betinger hvilken type af regressionsmodel, der anvendes. I dette tilfælde er den afhængige variabel binær (påbegyndt/ikke påbegyndt erhvervsuddannelse), hvilket betyder, at vi anvender en logistisk regressionsmodel. Den logistiske regressionsmodel angiver, at sandsynligheden for at påbegynde og evt. gennemføre en erhvervsuddannelse, $P(Y = 1)$, afhænger af j forklarende variable $x_1, \dots, x_j$, således at:

$$Y^* = \text{Logit} \left(\frac{P(Y = 1)}{1 - P(Y = 1)} \right) = \beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2 + \dots + \beta_j x_j + \varepsilon$$

Y^* er en latent variabel, der angiver deltagerens sandsynlighed for at påbegynde og evt. gennemføre en erhvervsuddannelse som en linær variabel. Estimation af regressionskoefficienterne foregår ved en metode kaldet maximum likelihood estimation.

Modsat en lineær regressionsmodel, afrapporteres resultaterne af en logistisk regressionsanalyse i odds-ratio (OR) eller logit-værdier (den naturlige logaritme til oddset). Vi afrapporterer resultaterne fra den logistiske regressionsanalyse i OR, som er et ofte anvendt mål for sammenhængen mellem to variable. Som navnet antyder, angiver OR et forhold mellem to odds. Et odds er defineret ved sandsynligheden for, at en given begivenhed indtræffer divideret med sandsynligheden for, at begivenheder *ikke* indtræffer. Hvis OR er 1 har den forklarende variabel ingen betydning for den afhængige variabel. Hvis $OR > 1$ angiver det en positiv betydning af den forklarende variabel og hvis $OR < 1$ angiver det en negativ betydning af den forklarende variabel.

Hvis vi f.eks. ser på OR for at påbegynde en erhvervsuddannelse for drenge og piger. Hvis f.eks. 75 procent af pigerne og 60 procent af drengene påbegynder en erhvervsuddannelse, så er oddset for piger $0,75/0,25 = 3$ og $0,6/0,4 = 1,5$ for drenge. Hvis vi vælger drenge som basis (referencegruppe) er OR således $3/1,5 = 2$. Eftersom OR er større end 1 og vi har valgt drenge som referencegruppe betyder det, at piger i højere grad end drenge påbegynder en erhvervsuddannelse.

Tabellen præsenterer de vigtigste metodiske begreber.

Tabel 23. Væsentlige metodiske begreber

Begreb	Forklaring
Population	I statistik beskriver en population en afgrænset gruppe, indenfor hvilken man ønsker at drage sammenhænge. Populationen består af en samling af enheder (f.eks. individer eller organisationer) med et eller flere fælles karakteristika. I denne analyse udgøres populationen af deltagere, som har haft ophold på en produktionsskole i 3 måneder eller længere i perioden 2009-2015.
Logistisk regressions-analyse	En logistisk regressionsmodel er regressionsmodel, hvor den afhængige variabel er binær, dvs. kun har to udfald. I vores analyse er den afhængige variabel, hvorvidt deltageren er påbegyndt og har gennemført en erhvervsuddannelse, hvilket er binært. Enten har deltageren påbegyndt og evt. gennemført en erhvervsuddannelse eller også har han ikke.
Odds-ratio (OR)	OR er forholdet mellem to odds. Et odds er sandsynligheden for at opnå et givet udfald divideret med sandsynligheden for ikke at opnå et givet udfald.
Korrigeret for skole-karakteristika	Henviser til, at der i modellen er taget højde for observerbare faktorer på produktionsskoleniveau. Det gør vi ved i modellen at indlægge en dummy-variabel for hver produktionsskole.
Korrigeret for delta-gerkarakteristika	Henviser til, at der i modellen er taget højde for observerbare faktorer på deltager-niveau. Det gør vi ved at kontrollere for de baggrundskarakteristika, vi ved fra tidligere studier har en betydning for en deltagers sandsynlighed for at påbegynde og gennemføre en uddannelse.
Signifikant	Signifikans refererer indenfor statistik til, hvorvidt sammenhængen mellem en given afhængig variabel og et outcome er sandsynlig eller tilfældig. Signifikansniveau er en vedtaget grænse for, hvornår vi tror, at resultaterne lige så godt kunne afspejle tilfældig variation eller målefejl. Typisk anvender man et 5 procents signifikansniveau, hvilket betyder, at vi accepterer resultater, som har mindre end 5 procents risiko for at være fremkommet ved en tilfældighed.
Interaktionseffekt	Interaktionseffekt er et statistisk begreb, der betyder, at en sammenhæng mellem to ting kan være forskellig afhængig af et tredje forhold.

8.1.2 Data

Vi analyserer et kombineret datasæt med data vedrørende deltagernes baggrundskarakteristika og uddannelsesforløb fra Danmarks Statistiks registre og data vedrørende deltagelse i MKF fra produktionskolernes it-leverandører, Agidon og Nordplaner. Populationen i data udgøres af personer, som har ophold på en produktionsskole i 3 måneder eller længere, fordi målgruppen for MKF er defineret sådan, jf. lov om produktionsskoler.

Tabellen viser en oversigt over analysens variabler og kategorier.

Tabel 24. Variabeloversigt

Variabel	Beskrivelse	Udfald
Afhængig variable		
Erhvervsuddannelse påbegyndt	Angivelse af, hvorvidt deltageren har påbegyndt et grundforløb eller ej	0 = "Nej" 1 = "Ja"

Erhvervsuddannelse gennemført	Angivelse af, hvorvidt en deltager, som har påbegyndt et grundforløb har gennemført eller er i gang med en uddannelse på erhvervsuddannelse -niveau eller ej	0 = "Nej" 1 = "Ja"
Primære forklarende variable		
MKF	Angivelse af, hvorvidt deltageren har deltaget i MKF eller ej	0 = "Nej" 1 = "Ja"
Sekundære forklarende variable		
<i>Skole- og kombinationsforløbsniveau</i>		
Type af MKF ¹⁵	Angivelse af, hvilken type af erhvervsskole MKF er gennemført på	1 = "SOSU" 2 = "Teknisk Skole" 3 = "Handelsskole" 4 = "HF/VUC" 5 = "Landbrug"
År	Årstal for MKF	Årstal
Antal timer ²	Antal timer for MKF	Antal timer
Institutionsnummer	Den produktionsskole, hvor deltageren har ophold	Institutionsnummer
<i>Deltagerniveau</i>		
Køn	Deltagerens køn	0 = "Kvinde" 1 = "Mand"
Alder	Deltagerens alder ved start på produktionsskolen eller ved start af MKF	År
Etnisk baggrund	Deltagerens etniske baggrund	0 = "Dansker" 1 = "Indvander eller efterkommer"
Fars uddannelse	Hvorvidt deltagerens far har grundskole som højest fuldførte uddannelsesniveau	0 = "Nej" 1 = "Ja"
Mors uddannelse	Hvorvidt deltagerens mor har grundskole som højest fuldførte uddannelsesniveau	0 = "Nej" 1 = "Ja"
Fars arbejdsmarkedstilknnytning	Deltagerens fars tilknytning til arbejdsmarkedet	0 = "I arbejde" 1 = "Ledig" 2 = "Udenfor arbejdsmarkedet" 3 = "Andet"
Mors arbejdsmarkedstilknnytning	Deltagerens mor tilknytning til arbejdsmarkedet	0 = "I arbejde" 1 = "Ledig" 2 = "Udenfor arbejdsmarkedet" 3 = "Andet"
Forældreindkomst	Deltagerens forældres gennemsnitlige disponible indkomst med hensyntagen til antallet af husstandsmedlemmer	Tusind kroner
Karakter ved Folkeskolens afgangsprøve	Deltagerens gennemsnitskarakter i skriftlige prøver i dansk ved Folkeskolens Afgangsprøve	Karakter på 7-skalaen

¹⁵ Kun tilgængelig for en del af data.

Ingen FSA karakterer	Ingen karakterer i dansk og matematik ved Folkeskolens Afgangsprøve	0 = "Nej" 1 = "Ja"
Mangelfuld FSA karakterer	Karakter mangler for enten dansk eller matematik ved Folkeskolens Afgangsprøve	0 = "Nej" 1 = "Ja"
Antal ophold på produktionsskole	Deltagerens antal ophold på produktionsskole i perioden 2009-2015.	Antal
Antal tidligere erhvervsskoleforsøg	Deltagerens antal påbegyndelser på en erhvervsuddannelse i alt	Antal

I analysen sonderer vi mellem påbegyndelse på erhvervsuddannelse, som ligger før deltagerens produktionsskoleophold og påbegyndelse på erhvervsuddannelse, som ligger efter deltagerens produktionsskoleophold og eventuelle deltagelse i MKF. Det gør for at sikre, at vi i resultaterne kun tillægger MKF betydning for de erhvervsuddannelsesforløb, som kronologisk kan være påvirket heraf. Konkret laver vi en betingelse i data, således at vi kun analyserer erhvervsuddannelsesforløb, som tidsmæssigt ligger efter starttidspunktet for MKF. For de deltagere, der ikke har deltaget i MKF anvender vi starttidspunktet for opholdet på produktionsskolen ud fra den betragtning, at det er på dette tidspunkt, at deltageren principielt *burde have* deltaget i MKF.

Vi undersøger betydningen af deltagelse i MKF på to outcomes. For det første analyserer vi, hvorvidt deltagelse i MKF har betydning for deltagerens sandsynlighed for at påbegynde en uddannelse på erhvervsuddannelsesniveau. For det andet analyserer vi, hvorvidt deltagelse i MKF har betydning for deltagerens sandsynlighed for at fastholde og gennemføre en uddannelse på erhvervsuddannelsesniveau. Vi undersøger begge outcomes, fordi en ting er at påbegynde en erhvervsuddannelse, men noget andet er, om deltageren rent faktisk gennemfører den. Vi forventer, at flere deltagere vil påbegynde en erhvervsuddannelse end gennemføre en. De deltagere, som på nuværende tidspunkt er i gang med en erhvervsuddannelse tager vi med under gennemførelse ud fra den betragtning, at de (endnu) er på vej mod gennemførelse.

8.2 SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE

Som et led i dataindsamlingen blev 83 produktionsskoler og 86 erhvervsskoler inviteret til at deltage i spørgeskemaundersøgelsen. Kontaktgrundlaget til skolerne blev etableret via et udtræk fra institutionsregisteret og invitationerne blev udsendt på hovedskoleniveau til skolens e-mailadresse.

Data fra produktionsskoler og erhvervsskoler blev indsamlet i perioden 26. september 2016 til 4. oktober 2016. 78 produktionsskoler og 45 erhvervsskoler har besvaret spørgeskemaerne, hvilket giver en svarprocent på 94 procent for produktionsskoler og 52 procent for erhvervsskoler, jf. tabellen nedenfor.

Tabel 25. Svarprocenter på spørgeskemaer til produktionsskoler og erhvervsskoler

	Antal udsendte invitationer	Antal besvarelser	Svarprocent
Produktionsskoler	83	78	94
Erhvervsskoler	86	45	52

Kilde: Epinion for Ministeriet for Børn, undervisning og ligestilling

Invitationer til besvarelse af spørgeskemaet for henholdsvis produktionsskoler og erhvervsskoler blev udsendt via e-mail med en påmindelse til at besvare skemaet for de respondenter, der ikke havde besvaret efter nogle dage. Endelig gennemførte Epinion i slutningen af dataindsamlingen en telefonisk opfølgning til de respondenter, som stadig ikke havde besvaret spørgeskemaet. Det foregik ved, at interviewereren tog respondentens besvarelse direkte over telefonen.

8.2.1 Udvikling af spørgeskemaer

Der er udarbejdet to spørgeskemaer til undersøgelser til henholdsvis produktionsskoler og erhvervsskoler bestående af ca. 25 spørgsmål. Spørgeskemaet afdækker bl.a. målgruppen for MKF, oprettelse og implementering af kombinationsforløb, samarbejdsrelationer, barrierer samt vurdering af virkningen af MKF. Spørgeskemaerne er udviklet på baggrund af indsigter fra den indledende forberedelse, herunder workshop om forandringsteorien for MKF med produktionsskoler og erhvervsskoler.

Da det endelige udkast til spørgeskemaerne var udarbejdet, havde MBUL mulighed for at kommentere udkastet. På den baggrund blev spørgeskemaerne yderligt kvalificeret bl.a. med henblik på at sikre præcise og entydige svarkategorier samt at svarkategorierne var så udtømmende som muligt. De endelige spørgeskemaer er at finde i bilaget.

8.2.2 Dataindsamling

Spørgeskemaundersøgelsen blev gennemført som webundersøgelse og fulgt op af telefoninterviews for at sikre, at svarprocenten blev så høj som muligt. Webinvitationen blev udsendt den 26. september 2016 til 83 produktionsskoler og den 29. september 2016 til 86 erhvervsskoler. Af invitationen fremgik undersøgelsens baggrund og formål samt et direkte link til besvarelsen af spørgeskemaet. Respondenten blev desuden informeret om, hvem de kunne kontakte i anledning af spørgsmål eller problemer med spørgeskemaet. Invitationsbrevet fremgår i sin fulde længde i bilaget.

Webinvitationen blev fulgt op af en påmindelse via e-mail til de respondenter, der ikke havde besvaret spørgeskemaet efter nogle dage. Endelig blev der afslutningsvist gennemført en rykkeprocedure over telefon for de respondenter, som Epinion ikke havde modtaget besvarelse fra. Her tog interviewereren respondentens besvarelse direkte over telefonen.

Kombinationen af dataindsamlingsstrategier i form af både web og telefon har medført høje svarprocenter særligt for produktionsskolerne, som er på ca. 94 %. Ved at følge webundersøgelsen op med telefoninterview øgede vi ikke bare sandsynligheden for, at produktionsskolerne og erhvervsskolerne besvarede spørgeskemaet, men angiveligt også repræsentativiteten på de besvarelser, vi har modtaget.

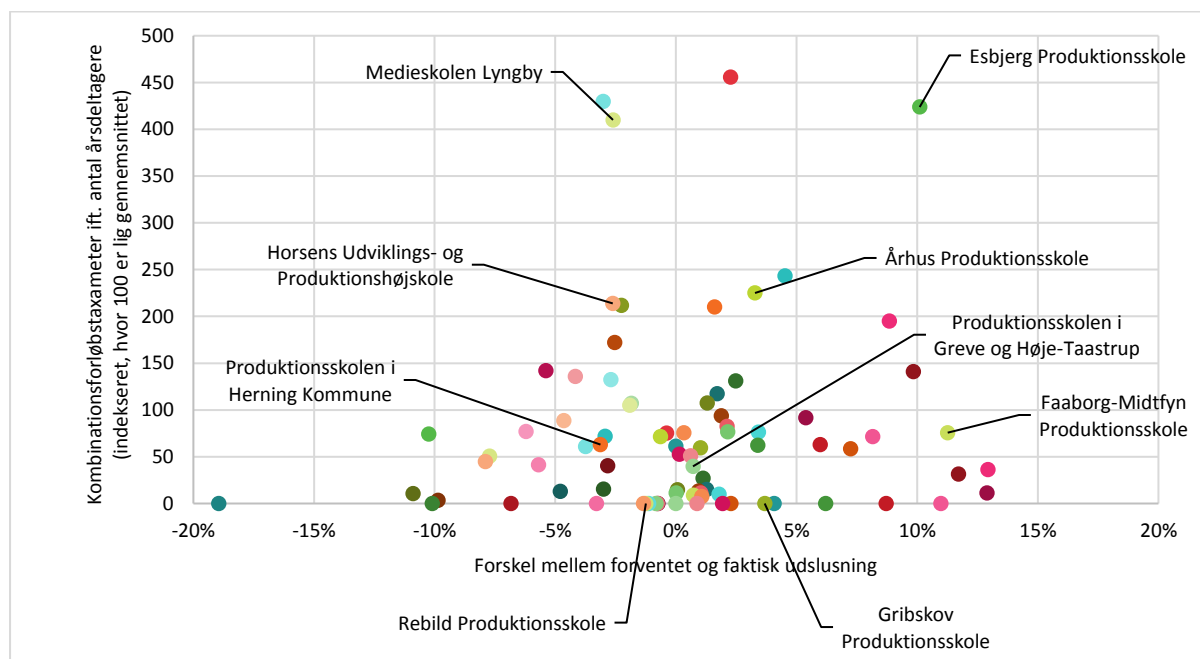
8.3 CASEANALYSER AF MKF-SAMARBEJDER

Formålet med case-analyserne er at studere, hvordan MKF er implementeret på de enkelte skoler, herunder samarbejdet skolerne imellem og virkningen af MKF i de udvalgte MKF-samarbejder. Case-studierne giver således mulighed for at uddybe og nuancere interessante fund fra spørgeskemaundersøgelsen. Samtidig giver casestudierne mulighed for at inddrage de kontekstuelle betingelser i de enkelte cases, som givetvis har betydning for virkningen af MKF.

8.3.1 Caseudvælgelse

Der er udvalgt 9 produktionsskoler som cases, hertil kommer deres samarbejdende erhvervsskoler. Caseudvælgelsen er foretaget på baggrund af to primære parametre samt en række sekundære parametre. Det ene primære parameter er udslningsresidualet (forskel mellem forventet og faktisk udslning), som er beregnet af Deloitte i forbindelse med analysen af AVU og produktionsskoler. Det andet parameter er kombinationsforløbstaxameteret for antal årsdeltagere, som indikerer, hvor mange deltagere en produktionsskole sender i MKF. På disse parametre ønskes en variation, der sikrer, at produktionsskoler, der scorer højt og lavt på disse parametre, repræsenteres. Dette sikrer på den ene side muligheden for at hente inspiration hos de bedste og på den anden side muligheden for at undersøge årsager til, at nogle produktionsskoler i mindre grad anvender MKF. Caseudvælgelsen er illustreret nedenfor.

Figur 9. Illustration af caseudvælgelse

Kilde: Egne beregning på baggrund af udslningsresidual (Deloitte) og kombinationsforløbstaxameter ift. årsdeltagere.

De sekundære parametre har til formål at sikre en vis spredning blandt de skoler, der lever op til de primære kriterier. Disse parametre omfatter kommune, garantiskole, størrelse målt i antal årsdeltagere, andel af deltagergruppe af dansk herkomst og andel af deltagergruppe med karakterer under 4. Fordelingen på disse forhold ses i tabellen nedenfor.

Tabel 26. Beskrivelse af udvalgte cases på primære og sekundære udvælgelsesparametre

Institutionsnavn	Udslusnings-residual	Kombinations-forløb	Kommune	Garanti-skole	Størrelse	Etnisk dansk	Grundskole (4,00 og lavere)
Esbjerg Produktions-skole	10 %	Høj	Esbjerg		Mellem (50-99)	92,0	46,0
Århus Produktions-skole	3 %	Middel	Aarhus		Stor (100+)	74,0	31,3
Produktionsskolen i Greve og Høje-Taastrup	1 %	Lav	Greve	Ja	Stor (100+)	78,4	43,8
Gribskov Produktions-skole	4 %	Ingen	Gribskov	Ja	Lille (under 50)	97,3	62,2
Medieskolen Lyngby	-3 %	Høj	Lyngby-Taarbæk		Mellem (50-99)	92,9	27,4
Horsens Udviklings-og Produktionshøj-skole	-3 %	Middel	Horsens	Ja	Mellem (50-99)	87,8	43,9
Produktionsskolen i Herning Kommune	-3 %	Lav	Herning	Ja	Mellem (50-99)	91,8	45,9
Rebild Produktions-skole	-1 %	Ingen	Rebild		Lille (under 50)	100,0	36,7
Faaborg-Midtfyn Produktionsskole	11 %	Lav	Faaborg-Midtfyn		Mellem (50-99)	90,1	50,6

De udvalgte ni case-skoler er studeret indgående ved hjælp af kvalitative interviews. I hvert enkelt casestudie er et udsnit af deltagernes forløbsplaner blevet kortlagt, samarbejdsaftaler mellem skolerne analyseret, og der er foretaget kvalitative interviews på både institutions- og deltagerniveau.

8.3.2 Kvalitative interviews med ledere, lærere og deltagere i de ni cases samt samarbejdende erhvervsskoler

Interviewene på skoleniveau omfatter interviews med produktionsskolen (forstander eller leder samt en lærer tilknyttet MKF) samt interviews med et udpluk af de erhvervsskoler, som den pågældende produktionsskole samarbejder med. På erhvervsskolerne er interviewene gennemført med den uddannelsesansvarlige medarbejder og en lærer tilknyttet MKF. På deltagerniveau er der gennemført interviews med nuværende og tidligere produktionsskoledeleagere, som alle har deltaget i MKF eller som var midt i MKF, da interviewet blev gennemført. Der er gennemført interviews med deltagere fra henholdsvis Aarhus og Lyngby, som er de tre skoler, der sender flest deltagere på MKF, jf. figuren ovenfor.

I tabellerne nedenfor fremgår en samlet oversigt over antallet samt fordelingen af gennemførte interviews på produktionsskoler og erhvervsskoler.

Tabel 27. Produktionsskoleinterviews

Produktionsskoler	Ledere	Lærere	Deltagere
Esbjerg	1 individinterview	1 individinterview	2 gruppeinterviews med i alt 6 produktionsdeltagere
Horsens	1 individinterview	1 individinterview	-
Herning	1 individinterview	1 individinterview	-
Faaborg-Midtfyn	1 individinterview	1 individinterview	-
Greve og Høje Taastrup	1 individinterview	1 individinterview	-
Gribskov	1 individinterview	1 individinterview	-
Rebild	1 individinterview	1 individinterview	-
Lyngby	1 individinterview	1 individinterview	1 individinterview med en produktionsskoledtager
Aarhus	1 individinterview	1 individinterview	1 individinterview med en produktionsskoledtager
I alt produktionsskoler	9 lederinterviews	9 lærerinterviews	6 deltagerinterviews

Tabel 28. Erhvervsskoleinterviews

Erhvervsskoler	Ledere	Lærere	Deltagere
Tekniske skoler			
Rybners Tekniske Skole	1 individinterview	1 individinterview	-
Learnmark Horsens	1 individinterview	1 individinterview	-
Herningsholm Erhvervsskole	1 individinterview	1 individinterview	-
Svendborg Erhvervsskole	1 individinterview	1 individinterview	-
Roskilde Teknisk Skole	1 individinterview	1 individinterview	-
Aarhus Tech	1 individinterview	-	1 gruppeinterview med 2 tidligere produktionsskoledeltagere
Landbrugsskoler			
Dalum Landbrugsskole	1 individinterview	-	-
Kjærgaard Landbrugsskole	-	1 individinterview	-

Handelsskoler			
KNORD	1 individinterview	1 individinterview	1 gruppeinterview med 3 tidligere produktionsskoledeltagere
Aalborg Handelsskole	1 individinterview	1 Individinterview	-
SOSU-skoler			
SOPU Hillerød	1 individinterview		-
SOSU-skolen i Aarhus	1 individinterview	-	-
SOSU-skolen i Fredericia, Vejle og Horsens	1 individinterview	-	-
I alt erhvervsskoler	12 lederinterviews	8 lærerinterviews	5 deltagerinterviews

I alt er der således gennemført 40 individinterviews og 4 fokusgruppeinterviews med 11 deltagere. Det er forstanderen/lederen på skolerne, som har udpeget lærere og deltagere til at deltage i interviewene. Der er derfor en risiko for sampling i den forbindelse, særligt i forbindelse med deltagerne, hvor det typisk er de mere robuste deltagere, som vi har talt med, hvilket der må tages forbehold for i analysernes resultater.

Det har vist sig at være en smule problematisk at finde deltagere, som kunne/ville deltage i interviews, særligt at finde tidligere produktionsskoledeltagere, som er optaget på erhvervsskolerne. Flere af disse deltagere viste sig at være "væk" i systemerne, hvorfor det ikke var muligt at finde frem til dem. Antallet af deltagerinterviews er derfor ikke så højt som ønsket.

Interviewene er afholdt i løbet af september og oktober 2016. Interviewene er som udgangspunkt afholdt som personlige interviews på de respektive uddannelsesinstitutioner. I tilfælde, hvor det af tidsmæssige og ressourcemæssige årsager ikke har været muligt at afholde personlige interviews, er der afholdt telefoninterviews. Interviewene er foretaget af en konsulent fra Epinion og en praktikanter, som har skrevet referat til den senere analyse i Nvivo.

Interviewene er blevet gennemført med udgangspunkt i en semistruktureret interviewguide, der er struktureret på baggrund af den udarbejdede forandringsteori. Der er blevet udarbejdet en interviewguide per aktør indeholdende de relevante emner for den enkelte aktør (se et eksempel på en interviewguide i bilaget til rapporten). For at belyse forstående og vigtigheden af de forskellige barrierer for implementering, har vi anvendt et "kortspil", hvor interviewpersonen er blevet repræsenteret for en række kort med forskellige barrierer skrevet på. Interviewpersonen er herefter blevet bedt om at udpege de tre vigtigste hindringer for at flere deltagere sendes på MKF. Forståelsen af disse

hindringer er derefter blevet uddybet samt forslag til hvordan de kan mindskes er blevet diskuteret. Hvert interview har haft en varighed på ca. 45-60 minutter.

8.3.3 Analysestrategi: Kvalitativ indholdsanalyse

For at håndtere og arbejde systematisk med den store mængde af kvalitativt interviewdata er **kvalitativ indholdsanalyse** anvendt som analysestrategi. Kvalitativ indholdsanalyse er kort fortalt systematisk kategorisering af indhold i tekster, herunder også interviews, ved hjælp af åben og lukket kodning samt displaykonstruktion.

Databehandlingen og analysen er blevet lavet i analyseprogrammet Nvivo. Indledningsvist blev der i fællesskab foretaget en **åben kodning** af i alt fire lærer- og lederinterviews og to deltagerinterviews. Formålet med denne kodning var indledningsvist at få kortlagt data, herunder at belyse de mest iøjenspringende mønstre i implementeringen og virkningen af MKF. På baggrund af den åbne kodning blev der dernæst udarbejdet kodebøger for henholdsvis deltagerinterviews og institutionsinterviews (med ledere og lærere fra hhv. produktions- og erhvervsskoler). Ud fra disse kodebøger blev alle interviews (gen)kodet ved hjælp af lukket kodning, dvs. alle 40 individinterviews og 4 gruppeinterviews¹⁶.

Kodningen er gennemført parallelt af to konsulenter, da datamængden har været stor. For at sikre en høj reliabilitet, dvs. konsistent og systematisk kodning på tværs af kodere, er interviews, som er gennemført med den samme type aktør, i alle tilfælde kodet af den samme person. Eksempelvis er alle deltagerinterviews og alle produktionsskoleinterviews kodet af den samme konsulent for at sikre konsistent. Indledningsvist blev to interviews kodet i fællesskab, hvorved den overordnede kodenstrategi blev etableret og indøvet. Endvidere har der været tæt samarbejde mellem konsulenterne i kodningsprocessen for fortsat at sikre høj reliabilitet.

Selve analysen af datamaterialet er foregået ved at analysere indholdet i de forskellige koder, bl.a. ved hjælp af displaykonstruktion, hvor der systematisk er ledt efter mønstre i koderne på tværs af casene.

8.3.4 Dokumentanalyse

I evalueringen indgår som nævnt dokumentanalyse af både forløbsplaner og samarbejdsaftaler fra de ni case-skoler. Formålet med analysen af samarbejdsaftalerne har været at klarlægge de formelle rammer for samarbejdet mellem produktions- og erhvervsskoler i forbindelse med MKF.

Formålet med forløbsplansanalysen har været at få indsigt i deltagernes forløb på produktionsskolen, herunder særligt hvilke begrundelser skolerne har anvendt for de deltagere, som ikke kommer på MKF. Gennemgangen af forløbsplanerne bidrager således med viden om de typiske forløb og de primære årsager til at deltagere tilbydes – eller ikke tilbydes – MFK, og om årsagerne varierer på

¹⁶ Kodetræer og kodebøger kan rekvireres ved henvendelse til evaluator.

tværs af produktionsskolerne. Dokumentanalysen af forløbsplanerne tager udgangspunkt i 355 tilfældigt udvalgte forløbsplaner fra 2016 fra de ni cases.

Samarbejdsaftaler og forløbsplaner er blevet analyseret ved hjælp **kvantitativ indholdsanalyse**, hvor indholdet i forløbsplanerne og aftalerne er blevet kodet og kvantificeret ud fra en på forhånd opstillet kodebog, inden der er blevet lavet kvantitative frekvensanalyser på koderne.

9.BILAG 1. DISPLAY - VIGTIGSTE BARRIERER FOR IMPLEMENTERING

Display 1. Vigtigste barrierer.

	Økonomi	Lærerressourcer	Erhvervsuddannelsesreformen	Optagelsespraksisser	Samarbejde	Deltagernes ressourcer	Geografiske afstand
Produktionsskoler	5	6	4	2	3	9	3
Erhvervsskoler	8	5	7	2	3	9	2

10. BILAG 2. REGRESSIONSANALYSE

Tabel 29. Resultater af logistiske regressionsanalyser af sammenhængen mellem MKF, deltagerens baggrundskarakteristika og sandsynligheden for at påbegynde en erhvervsuddannelse i odds ratio.

Variabel	Odds ratio
MKF	1,663***
Alder	1,000
Indvandre/efterkommer	0,827***
Køn	0,930**
Forældrenes disponible indkomst	1,000***
Fars højeste uddannelse er grundskole	0,971
Mors højeste uddannelse er grundskole	0,993
Fars arbejdsmarkedsstatus (<i>ref: i arbejde</i>)	
Ledig	1,037
Udenfor arbejdsmarkedet	1,138**
Andet	1,004
Mors arbejdsmarkedsstatus (<i>ref: i arbejde</i>)	
Ledig	1,030
Udenfor arbejdsmarkedet	1,067
Andet	1,073
Skriftlig gennemsnitskarakter i dansk ved FSA	0,996
Ingen karakterer i dansk eller matematik ved FSA	1,038
Antal produktionsskoleophold	0,766***
Antal EUD-forsøg	6,349***

Signifikansniveau: * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

Tabel 30. Resultater af logistiske regressionsanalyser af sammenhængen mellem MKF, deltagerens baggrundskarakteristika og sandsynligheden for at fastholde og gennemføre en EUD-uddannelse i odds ratio.

Variabel	Odds ratio
MKF	1,433***
Alder	0,963***
Indvandre/efterkommer	0,693***
Køn	1,037
Forældrenes disponible indkomst	1,000***
Fars højeste uddannelse er grundskole	0,955*
Mors højeste uddannelse er grundskole	1,004
Fars arbejdsmarkedsstatus (<i>ref: i arbejde</i>)	
Ledig	0,928*
Udenfor arbejdsmarkedet	0,979
Andet	0,862**
Mors arbejdsmarkedsstatus (<i>ref: i arbejde</i>)	
Ledig	0,937*
Udenfor arbejdsmarkedet	0,889***
Andet	0,703***
Skriftlig gennemsnitskarakter i dansk ved FSA	0,971***
Ingen karakterer i dansk eller matematik ved FSA	0,838
Antal produktionsskoleophold	0,841***
Antal EUD-forsøg	0,677***

Signifikansniveau: * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

11. BILAG 3. SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE

Brev til erhvervsskoler og produktionsskoler

Kære «Skolenavn»

Epinion udfører på vegne af Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling en evaluering af meritgivende kombinationsforløb.

Et vigtigt led i evalueringen er en spørgeskemaundersøgelse blandt produktionsskoler og erhvervsskoler, som har til formål at belyse det daglige arbejde med meritgivende kombinationsforløb, herunder opbygning og implementering af forløbene, samarbejde samt deltagernes udbytte. Vi håber, at du vil besvare spørgeskemaet ved at klikke på nedenstående link inden den 3. oktober 2016. Besvarelsen tager ca. 10 minutter.

[\[LINK\]](#)

Hvis du har spørgsmål til undersøgelsen, bedes du kontakte Ida Gran Andersen på iga@epinionglobal.com.

På forhånd tak for hjælpen.

Med venlig hilsen

Epinion

Spørgeskemaundersøgelse til produktionsskoler

<On Error GoTo Default_ErrorHandler>

[If LCase(IOM.Info.User4) = "refuse" Then Goto TerminateScriptBM]

[If (IOM.Info.IsDebug = "True") Then]

<GoTo Here>

[End If]

<Here:>

[intro – INFO – single – Must answer]

Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling har igangsat en undersøgelse af Meritgivende Kombinationsforløb (MKF). En del af undersøgelsen er en spørgeskemaundersøgelse blandt produktionsskoler og erhvervsskoler. Spørgeskemaet handler om jeres brug af kombinationsforløb, herunder opbygning af forløbene, samarbejde og udbytte for deltagerne.

[q1 – CATEGORICAL – single – Must answer]

Hvor stor en andel af de deltagere, der er på jeres produktionsskole i mere end tre måneder, påbegynder et kombinationsforløb på en erhvervsskole, SOSU-skole el. lign.?

- ☐ (_1) 100% (Alle)
- ☐ (_2) 75%-99%
- ☐ (_3) 50-74%
- ☐ (_4) 25-49%
- ☐ (_5) 1-24%
- ☐ (_6) 0% (Ingen)

[if q1.ContainsAny("_1.._5") then]

[q2 – CATEGORICAL – single – Must answer]

Hvor stor en andel af de deltagere, der starter på et meritgivende kombinationsforløb, gennemfører typisk?

- ☐ (_1) 100 % (Alle)
- ☐ (_2) 75-99 %
- ☐ (_3) 50-74 %
- ☐ (_4) 25-49 %
- ☐ (_5) 1-24 %
- ☐ (_6) 0 % (Ingen)

[q3 – CATEGORICAL – single – Must answer]

Hvor mange uger varer et typisk meritgivende kombinationsforløb?

- ☐ (_1) 5 uger
- ☐ (_2) 4 uger
- ☐ (_3) 3 uger

- o (_4) 2 uger
- o (_5) 1 uge
- o (_6) Andet, noter venligst

[q4 – CATEGORICAL – single – Must answer]

Hvornår i deltagerens forløb på produktionsskolen begynder I typisk at planlægge et meritgivende kombinationsforløb?

- o (_1) Når deltageren starter på produktionsskolen
- o (_2) Når deltageren er motiveret og/eller afklaret
- o (_3) Det er forskelligt fra deltager til deltager
- o (_4) Andet, noter venligst

[q5 – CATEGORICAL – single – Must answer]

Hvordan tilbydes et typisk meritgivende kombinationsforløb til deltagerne?

- o (_1) Som individuelle forløb på erhvervsskole, SOSU-skole el. lign.?
- o (_2) Som særligt tilrettelagte hold på erhvervsskole, SOSU-skole el. lign.?
- o (_3) Som en kombination, hvor deltageren er et antal dage begge steder
- o (_4) Andet, noter venligst

[if q5.ContainsAny({_2,_3,_4}) then]

[q5b – CATEGORICAL – single – Must answer]

Stiller erhvervsskolen krav til antallet af deltagere på holdene?

- o (_1) Ja
- o (_2) Nej
- o (_3) Ikke relevant

[End If]

[q6 – CATEGORICAL – single – Must answer]

Har I en fast procedure for at forberede deltagerne til meritgivende kombinationsforløb?

- o (_1) Ja
- o (_2) Nej
- o (_3) Ved ikke

[if q6.ContainsAny({_1}) then]

[q7_ – CATEGORICAL – multiple – Must answer]

Indeholder proceduren en eller flere af følgende elementer?

- ☐ (_1) Der kommer en lærer fra erhvervsskolen (eller anden samarbejdsskole) og fortæller deltagerne om kombinationsforløbet
- ☐ (_2) Undervisningen på produktionsskolen tilrettelægges i forhold til det givne kombinationsforløb

- ☐ (_3) Vi har en samtale med de deltagere, der skal i kombinationsforløb
- ☐ (_4) Vi udleverer skriftligt materiale fra erhvervsskolen (eller anden samarbejdsskole) til de deltagere der skal på kombinationsforløb
- ☐ (_5) Andet, noter venligst

[End If]

[q8_ – CATEGORICAL – multiple – Must answer]

Hvordan følger I op på de gennemførte meritgivende kombinationsforløb?

- ☐ (_1) Vi har en intern opfølgning med deltagerne på produktionsskolen efter endt kombinationsforløb
- ☐ (_2) Vi følger løbende op på kombinationsforløbene i samarbejde med erhvervsskolen
- ☐ (_3) Vi følger ikke systematisk op på kombinationsforløbene
- ☐ (_4) Andet, noter venligst

[q8b – CATEGORICAL – single – Must answer]

Hvilken af følgende udsagn beskriver bedst jeres opfølgning på de meritgivende kompetenceforløb?

- ☐ (_1) Vi følger op på kombinationsforløbene efter en fast struktur/model
- ☐ (_2) Vores opfølgning er ad hoc præget

[if q8_.ContainsAny({_1,_2}) or q8b.ContainsAny({_1}) then]

[q9_ – CATEGORICAL – multiple – Must answer]

Hvordan bruger I viden fra opfølgningen?

- ☐ (_1) Til at forbedre indholdet af kombinationsforløbene
- ☐ (_2) Til at opdatere deltagerens forløbsplan
- ☐ (_3) Til kompetenceafklaring med deltageren (f.eks. målrettede indsatser)
- ☐ (_4) Andet, noter venligst

[End If]

[end if]

[q10 – CATEGORICAL – single – Must answer]

Har I indgået samarbejdsaftaler med en eller flere erhvervsskoler/andre samarbejdsskoler omkring afvikling af meritgivende kombinationsforløb?

- ☐ (_1) Ja
- ☐ (_2) Nej
- ☐ (_3) Ved ikke

[if q10.ContainsAny({_1}) then]

[q11_ – CATEGORICAL – multiple – Must answer]

Med hvilken type af skole(r) er der indgået samarbejdsaftaler?

- ☐ (_1) Tekniske skole
- ☐ (_2) SOSU-skole
- ☐ (_3) Handelsskole
- ☐ (_4) Andre, noter venligst

[q12 – CATEGORICAL – single – Must answer]

Har I en aftale med de(n) pågældende samarbejdsskole(r) om holdstruktur, herunder f.eks. tidspunkt for opstart af nye hold?

- ☐ (_1) Ja
- ☐ (_2) Nej
- ☐ (_3) Ved ikke

[q13 – CATEGORICAL – single – Must answer]

Hvor ofte mødes I typisk med samarbejdsskolen/skolerne om meritgivende kompetenceforløb?

- ☐ (_1) Månedligt eller oftere
- ☐ (_2) Halvårligt
- ☐ (_3) Årligt
- ☐ (_4) Mindre end årligt
- ☐ (_5) Vi mødes ikke

[end if]

[q14 – CATEGORICAL – single – Must answer]

I hvilken grad oplever du, at erhvervsskoler (eller andre samarbejdsskoler) har et rdeltagerant uddannelses tilbud til deltagerne i kombinationsforløb?

- ☐ (_1) I meget høj grad
- ☐ (_2) I høj grad
- ☐ (_3) I nogen grad
- ☐ (_4) I mindre grad
- ☐ (_5) Slet ikke
- ☐ (_6) Ved ikke

[BEGIN PAGE – page15]

[q15a – CATEGORICAL – single – Must answer]

I hvilken grad oplever du, at det meritgivende kombinationsforløb har det rette mix mellem værkstedsundervisning og klasserumsundervisning?

- ☐ (_1) For meget værkstedsundervisning
- ☐ (_2) Passende mængde af værkstedsundervisning
- ☐ (_3) For lidt værkstedsundervisning

[q15b – CATEGORICAL – single – Must answer]

<script>\$('q-nbr-quest').eq(1).css('display','none');</script>

- ☐ (_1) For meget klasserumsundervisning
- ☐ (_2) Passende mængde af klasserumsundervisning
- ☐ (_3) For lidt klasserumsundervisning

[END PAGE – page15]

[if q14.ContainsAny({_4,_5}) then]

[q16 – CATEGORICAL – single – Must answer]

Hvorfor er uddannelsesstilbuddet slet ikke eller kun i mindre grad rdeltaget af deltagerne?

```
<style>.epinion-tpl .q-checkbox-radio-wrapper label.epinion-lbl {display: none;} </style>
```

- o (1) Noter venligst

[End If]

```
[if q1.ContainsAny("_1.._5") then]
```

[q17 – GRID – single – Must answer]

I det følgende vil vi gerne høre, hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn omkring jeres samarbejde med erhvervsskole(r) (eller anden samarbejdsskole) om meritgivende kombinationsforløb:

```
<style>table.q-grid tr:first-child th {width: 7%;}</style>
```

[illegible]

Vi følger løbende op på vores samarbejde med erhvervsskolen eller anden samarbejdsskole, herunder afstemning af forventninger	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi oplever ofte udfordringer i samarbejdet med erhvervsskolen (eller anden samarbejdsskole)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Samarbejdet med erhvervsskolen (eller anden samarbejdsskole) hviler på gode personlige relationer	☐	☐	☐	☐	☐	☐

[q18 – CATEGORICAL – single – Must answer]

Hvordan vil du samlet set vurdere jeres samarbejde med erhvervsskole(r) (eller andre samarbejdsskole) om meritgivende kombinationsforløb?

- ☐ (_1) Meget tilfredsstillende
- ☐ (_2) Tilfredsstillende
- ☐ (_3) Hverken/eller
- ☐ (_4) Utilfredsstillende
- ☐ (_5) Meget utilfredsstillende

[end if]

[q19_ – CATEGORICAL – multiple – Must answer - Randomized]

Hvilke udfordringer oplever I i forbindelse med meritgivende kombinationsforløb?

- ☐ (_1) deltagernes motivation
- ☐ (_2) deltagernes faglige forudsætninger
- ☐ (_3) deltagernes personlige og sociale forudsætninger
- ☐ (_4) Samarbejdet med erhvervsskolen (eller anden samarbejdsskole)
- ☐ (_5) Praktiske problemstillinger omkring planlægning
- ☐ (_6) Reguleringen (lovgivningen)
- ☐ (_7) Økonomi
- ☐ (_8) Andet
- ☐ (_9) Jeg oplever ikke nogle barrierer

```
[if q19_.ContainsAny("_1.._8") then]
```

[q20 – CATEGORICAL – single – Must answer]

Uddyb venligst de barrierer, som I oplever i forbindelse med kombinationsforløb. `<style>.epinion-tpl .q-checkbox-radio-wrapper label.epinion-lbl {display: none;} </style>`

- o (_1) Noter venligst

[End If]

[q21 – GRID – single – Must answer]

I det følgende vil vi gerne høre, hvor enig eller uenig du er i følgende udsagn:

--

[illegible]

deltager- nes over- gang til en erhvervs- uddan- nelse (el- ler anden ungdoms- uddan- nelse) styrkes	☐	☐	☐	☐	☐	☐
deltager- nes sand- synlighed for at gen- nemføre en er- hvervsud- dannelse stiger	☐	☐	☐	☐	☐	☐
deltager- nes moti- vation for videre ud- dannelse styrkes	☐	☐	☐	☐	☐	☐

<EndOfSpørgeskemaundersøgelseBM:>

<Goto ENDQ>

<TerminateScriptBM:>

<Goto ENDQ>

<QuotaFailScriptBM:>

<Goto ENDQ>

<Default_ErrorHandler:>

<Goto ENDQ>

<ENDQ:>

12. BILAG 3. INTERVIEWGUIDE

Interview med produktionsskole. Ledere

Tema	Spørgsmål	Tid
Introduktion	<u>Præsentation af Epinion og interviewer</u> <u>Præsentation af projektet:</u> Epinion laver en evaluering af meritgivende kombinationsforløb for Ministeriet for Børn, Unge og Ligestilling. Forløbet blev, som du nok ved, gjort lovpligtigt i 2007 for alle elever, der er i 3 måneders forløb eller længere på produktionsskolerne – med mindre at der er gode grunde for at undtage dem. En optælling viser, at kun ca. 15 % kommer i et sådant MKF-forløb. Ministeriet har derfor bedt os om at lave en evaluering af forløbene. Evalueringen har fokus på både implementeringsdelen (hvordan er MKF implementeret?) og virkningsdelen (hvilken effekt har MKF og hvorfor? Påbegynder og gennemfører flere elever en EUD som følge heraf?). Ministeriet har ikke iværksat undersøgelsen som et led i en kommende tilsynsopgave. Ministeriet har derimod et ønske om at få kortlagt de udfordringer, som der er ved MKF i dens nuværende form og få nogle input til, hvordan MKF evt. kan gentænkes. Der er ingen rigtige eller forkerte svar – jeg vil gerne høre dig fortælle med egne ord om din oplevelse med forløbet. <u>De formelle og etiske rammer:</u> • Begrænset anonymitet. Du vil ikke blive citeret med navn, men skolen vil blive oplistet som case.	2/2
Præsentation af IP	Kan du fortælle lidt om dig selv? • Navn • Antal år på skolen • Erfaring med MKF	3/5
Formålet med forløbet	Hvad er det primære formål med MKF? • Brobygning (kendskab til skolen, fagene, lærerne) • Kompetenceafklaring Hvad ligger der i, at kombinationsforløbene er meritgivende? Hvad betyder "merit" i denne sammenhæng? • Får eleven direkte merit for fag eller kurser?	5/10

Forståelse af merit (Input i forandringsteorien)	• Er det mere ment som kompetenceafklaring? I hvilken grad lægger eleverne vægt på meritdelen? Betyder det noget for dem at få merit, et bevis eller andet?	
Målgruppen for MKF (Input i forandringsteorien)	Hvad er det for en type elever, der kommer på MKF her på din skole? Hvem ser du som målgruppen for MKF? • Hvem har gavn af MKF? • Hvad er målgruppens væsentligste udfordringer? • Hvem er ikke i målgruppen? Hvorfor? • Kan der være andre årsager til, at elever ikke tilbydes en MKF?	5/15
Samarbejdet med erhvervsskoler (Input i forandringsteorien)	Hvilke erhvervsskoler samarbejder I med? Hvordan blev samarbejdet etableret? • Hvem tog initiativ? • Nogle opstartsproblemer? Vil du beskrive processen omkring samarbejdet med erhvervsskolerne i dag? • Hvordan foregår samarbejdet? ○ Optagelse: Fast struktur eller løbende? ▪ Hvem hæfter for ledige pladser? ○ Ledelse: Hvem samarbejder og hvordan? ○ Fagligt indhold: Hvem tilrettelægger det?	5/20
Hindringer for samarbejde (Kritiske faktorer i forandrings-teorien)	<u>"Kortspil"</u> Jeg har taget nogle forskellige kort med, hvor der står forskellige årsager til, at MKF ikke anvendes i så høj grad, som det var tiltænkt. Jeg vil bede dig om at prioritere kortene: Hvad tænker du er de væsentligste årsager, og hvilke er de mindre væsentlige? Der er også nogle tomme kort, hvis du tænker, at det faktisk er nogle helt andre ting, som vi ikke har tænkt på. Kort: Økonomi, lærerressourcer, erhvervsskolereformen, forskellige optagelsespraksisser, samarbejdsproblemer, uklar målgruppe, elevernes ressourcer, manglende relevans for elever og geografiske afstande. Spørgsmål: • Hvorfor har du valgt dette kort? • Hvad forstår du ved "indsæt ord"? • Tænker du, at det er generelt for mange produktionsskoler?	10/30

	Hvad kan man gøre fremadrettet for at gøre det bedre?	
Effekt af MKF (Trin 1, 2 og 3 i forandringsteorien)	Hvad får eleverne ud af at gennemføre et MKF? - Får de et kendskab til skolen, lærerne og fagene? - Tilegner de sig kompetencer? - Bliver de afklarede? Både fagligt og ift. interesser? - Har det sociale element en betydning? Får de en mere tryk opstart, fordi de nu kender skolen?	10/40
Afslutning	Hvordan afsluttes et MKF-forløb hos jer? - Hvilke opfølgende aktiviteter foretager I jer? - Evaluering - Måltrettet arbejde med kompetenceudvikling - Hvilken rolle spiller erhvervsskolerne i det opfølgende arbejde? - Hvis eleven fortsætter på erhvervsskole, har I så en form for overgangssamarbejde?	
Afgørende faktorer	Hvilke faktorer oplever du som værende af afgørende betydning for elevens fastholdelse og gennemførelse af et MKF forløb?	
Resultater	På lidt længere sigt hvad er så din vurdering af MKF? Virker det? - Vurderer du, at MKF styrker overgangen mellem produktionsskole og erhvervsskole? - Vurderer du, at eleverne efter deltagelse i MKF øger sandsynligheden for at gennemføre en EUD?	
Afslutning	Så er vi gennem de spørgsmål, som jeg havde. - Har du nogen afsluttende kommentarer til vores snak? - Er der noget du sidder og brænder inde med? Tak for din hjælp! Du har bidraget med mange værdifulde input.	5/45

EPINION

OM OS

Vi er et af Skandinaviens største konsulent- og analysefirmaer med kontorer i Danmark, Grønland, Norge, Storbritannien, Sverige, Tyskland, Vietnam og Østrig.

Vi er en mangfoldig arbejdsplads med internationalt perspektiv og samarbejdspartnere i hele verden og beskæftiger mere end 150 fastansatte medarbejdere og 500 interviewere.

Vi leverer skræddersyede undersøgelser, der sikrer et solidt grundlag for optimale beslutninger. Vores mål er altid at præsentere analyseresultater og yde rådgivning af højeste kvalitet.

EPINION KØBENHAVN

RYESGADE 3F
2200 KØBENHAVN N
T: +45 87 30 95 00
E: TYA@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

EPINION AARHUS

HACK KAMPMANNS PLADS 1-3
8000 AARHUS C
T: +45 87 30 95 00
E: TV@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

DANMARK GRØNLAND NORGE STORBRITANNIEN SVERIGE TYSKLAND VIETNAM ØSTRIG